

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

BAŐKENT ÜNİVERSİTESİ

**HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK MEVZUATI**

Av. Musa TOPRAK - Türkiye Barolar Birliği

Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 254

ISBN

978-605-5316-88-4

Nisan 2014

Basım Yeri

Şen Matbaa

Özveren Sok. 25/B Demirtepe-ANKARA

İÇİNDEKİLER

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu	5
Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği.....	15
Türkiye Arabuluculuk Kurulu Arabuluculuk Sistemi ve Arabulucular İçin Model Etik ve Uygulama Kuralları.....	35
2014 Yılı Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi Genel Hükümler	45
EK	
Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu İle Adalet Komisyonu Raporları	51

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU*

Kanun No. 6325

Kabul Tarihi: 7/6/2012

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı, hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır. Şu kadar ki, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

ç) Daire Başkanlığı: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

d) Genel Müdürlük: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,

f) Sicil: Arabulucular sicilini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğa İlişkin Temel İlkeler

İradi olma ve eşitlik

MADDE 3 – (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

* 22 Haziran 2012 Tarih ve 28331 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır

Gizlilik

MADDE 4 – (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

MADDE 5 – (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Yukarıdaki fıkralar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması

MADDE 6 – (1) Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 7 – (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir ve ücret ile masraf taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yasağa aykırı işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 8 – (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığıyla da katılabilirler.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 9 – (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Reklam yasağı

MADDE 10 – (1) Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 11 – (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Aidat ödenmesi

MADDE 12 – (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır.

(2) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arabuluculuk Faaliyeti

Arabulucuya başvuru

MADDE 13 – (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 14 – (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 15 – (1) Arabulucu, seçildikten sonra tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydıyla arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine üç aya kadar uzatılabilir.

(6) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya vekilleri aracılığıyla katılabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi

MADDE 16 – (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 17 – (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:

a) Tarafların anlaşmaya varması.

b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.

c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.

ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmış oldukları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek suretiyle sadece arabulucu tarafından imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında

hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

Tarafların anlaşması

MADDE 18 – (1) Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 19 – (1) Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur.

(2) Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Arabulucular siciline kayıt şartları

MADDE 20 – (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması üzerine yapılır.

(2) Arabulucular siciline kaydedilebilmek için;

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,

- c) Tam ehliyetli olmak,
ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,
d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak,
gerekir.
(3) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 21 – (1) Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler.

(2) Daire Başkanlığı, bu Kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

(3) Arabulucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 22 – (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinin tamamlanmasından sonra alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgileri, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren eğitimi ifade eder.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 23 – (1) Arabuluculuk eğitimi, bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerin hukuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğiticilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekli bilgi verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 24 – (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, sicildeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 26 ncı maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 27 nci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verinceye kadar listede kayıtlı kalır.

Arabuluculuk yetki belgesi

MADDE 25 – (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 26 – (1) Eğitim kuruluşları, her yıl ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

Eğitim kuruluşuna verilen izin iptali

MADDE 27 – (1) Aşağıdaki hâllerde eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

- a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığına tespit edilmiş olması.
- b) Eğitimin yeterli şekilde verilememesi.
- c) Arabuluculuk yetki belgelerinin düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.
- ç) 26 ncı maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtarla rağmen yerine getirilmemesi.
- d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespit edilmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat

MADDE 28 – (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur.

(2) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığı

MADDE 29 – (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 30 – (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.
- b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.
- c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.
- ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulu-

sal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.

e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile sicildeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 21 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.

g) Arabulucular tarafından arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanakların kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.

ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.

h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.

ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini hazırlamak.

Kurul

MADDE 31 – (1) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.

b) Daire Başkanı.

c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.

ç) Türkiye Barolar Birliğinden üç temsilci.

d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından bir öğretim üyesi.

f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan bir temsilci.

h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.

(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.

(3) Kurul başkanı Genel Müdürdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4) Kurul, mart ve eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağrılabilir.

(5) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer.

(6) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

(7) Başka yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu

giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça kar-
şılır.

(8) Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 32 – (1) Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirle-
mek.
- b) Arabuluculuk eğitime ve bu eğitimin sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve
standartları tespit etmek.
- c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.
- ç) Bu Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik
taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak son şeklini vermek.
- d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.
- e) 21 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar ver-
mek.
- f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.
- g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.
- ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde
bulunmak.
- h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve plânı hakkında görüş bildirmek.
- ı) Daire Başkanlığının faaliyet planında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygula-
maya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlali

MADDE 33 – (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesindeki yükümlülüğe aykırı hareket ederek bir
kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aya kadar hapis
cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar

MADDE 34 – (1) Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983
tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve
(II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 35 – (1) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 12 nci maddesinin

birinci fıkrasının (d) bendine “Hakemlik” ibaresinden sonra gelmek üzere “arabuluculuk,” ibaresi eklenmiştir.

(2) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

a) 137 nci maddesinin birinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi,

b) 140 ıncı maddesinin ikinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa”, üçüncü fıkrasına “sulh” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuk” ibaresi,

c) 320 nci maddesinin ikinci fıkrasına “ tarafları sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi,

eklenmiştir.

Yönetmelikler

MADDE 36 – (1) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi ile eğitimin süresi, içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi, arabulucular sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullar, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde kuruluş ve teşkilatlanma tamamlanır.

(2) Bu Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen kurum ve kuruluşlar, Kurulda görev yapacak temsilcileri Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Genel Müdürlüğe bildirirler. İlk üç yıl için Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine 31 inci maddenin birinci fıkrasının (ç), (g) ve (ğ) bentlerindeki kurumlar birer fazla temsilci bildirirler.

(3) Arabulucu yerine ilgili kurumlardan bildirilen temsilcilerin Kuruldaki görev süresi bir yıldır. Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek üç arabulucu ismi Kurula bildirilir. Bu şekilde seçimi yapılan arabulucular yerlerine atandıkları Kurul üyelerinin görev sürelerini tamamlarlar.

(4) Birinci fıkrada belirtilen kuruluş ve teşkilatlanmanın tamamlanmasından itibaren üç ay içinde Kurul toplanır. Kurulun ilk toplantı tarihi, Kurul üyeleri bakımından üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 37 – (1) Bu Kanunun;

a) 28 ilâ 32 nci maddeleri ile geçici maddeleri yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri ise yayımı tarihinden bir yıl sonra, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 38 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU YÖNETMELİĞİ*

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; arabuluculuk yoluyla hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esaslar ile arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi, eğitimin süresi, içeriği ve standartları ile ilgili hususları ve yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi ile arabulucular sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullarla, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile ilgili hususları ve Arabuluculuk Daire Başkanlığı ile Arabuluculuk Kurulunun çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun uygulama alanını, arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi, eğitimin süresi, içeriği ve standartları ile ilgili hususları ve yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi ile arabulucular sicilinin düzenlenmesi, arabulucularda aranacak koşullar ile arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile ilgili hususları ve Arabuluculuk Daire Başkanlığı ile Arabuluculuk Kurulunun çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 22 nci maddesi, 31 inci maddesinin sekizinci fıkrası ile 36 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,
- Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

* Adalet Bakanlığı tarafından 26 Ocak 2013 günü 28540 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

- c) Arabulucu Bilgi Sistemi: Arabulucuların elektronik ortamda işlem yapabilmelerini sağlayan sistemi,
- ç) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- d) Büro: Arabulucunun işlerini yürüttüğü yeri,
- e) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Arabuluculuk Daire Başkanlığını,
- f) Eğitim kuruluşları sicili: Arabuluculuk eğitimi verme izni alan eğitim kuruluşlarının kaydedildiği sicili,
- g) Elektronik liste: Arabuluculuk eğitimi verme izni alan eğitim kuruluşlarının isminin elektronik ortamda tutulduğu listeyi,
- ğ) Elektronik ortam: Bilişim sistemi ve bilişim ağından oluşan toplam ortamı,
- h) Genel Müdürlük: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,
- ı) Kanun: Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununu,
- i) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,
- j) Sınav kurulu: Yapılacak yazılı ve uygulamalı sınavı yönetmek ve sonuçlandırmak üzere başkan, asil ve yedek üyelerden oluşan kurulu,
- k) Sicil: Arabulucular sicilini,
- l) Tarife: Arabuluculuk Daire Başkanlığı tarafından yıllık olarak hazırlanan ve Kurul tarafından onaylanan Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini,
- m) Teftiş Kurulu Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığını,
- n) Uygulamalı sınav: Yazılı sınavda başarılı olanlara yapılacak uygulama sınavını,
- o) Yazılı sınav: Arabuluculuk eğitiminin bitiminde yapılacak yazılı sınavı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğun Temel İlkeleri

İradi olma ve eşitlik

MADDE 5 – (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda tamamen serbest olup, öncelikle uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla sonuçlandırma konusunda anlaşılırlar. Taraflar, hiçbir şekilde zorla bu sürecin içine dahil edilemeyecekleri gibi her aşamada uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla çözmekten de vazgeçebilirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse süreç boyunca eşit haklara sahiptirler. Taraflardan biri arabuluculuk sürecinin dışında bırakılamayacağı gibi söz hakkı da diğerine göre kısıtlanamaz.

Gizlilik

MADDE 6 – (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sırasında fotoğraf çekilemez, ses ve görüntü kaydı yapılamaz.

(3) Gizlilik kuralına aykırı hareket eden arabulucunun; hukuki ve cezai sorumluluğu saklı olup, sicilden silinmesine de karar verilebilir.

(4) Gizlilik kuralına uyma yükümlülüğü, arabulucunun yanında çalışan kişiler ile denetim ve gözetiminde ilgili mevzuatı çerçevesinde staj yapanları da kapsar.

(5) Aksi kararlaştırılmamışsa, taraflar ve varsa vekilleri de birinci fıkrada belirtilen gizlilik kuralına uymakla yükümlüdür. Aynı şekilde, Bakanlık ve Kurul görevlileri yönünden de bu yükümlülük geçerlidir.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

MADDE 7 – (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil olmak üzere üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıya veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükmüne esas alınmaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Bir, iki ve üçüncü fıkralar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller hâline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Tarafsızlık

MADDE 8 – (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetini yürütürken tarafsız davranmak zorunda olup, tarafsızlığı hakkında şüpheye yol açacak tutum ve davranışta bulunamaz.

Unvanın kullanılması

MADDE 9 – (1) Sadece sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptirler.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetine başlamadan önce bu unvanını taraflara bildirmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 10 – (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Tarifeye göre belirlenir ve ücret ile masraf, taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak herhangi bir ücret talep edemez. Bu yasağa aykırı olarak tesis edilen işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 11 – (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığı ile de katılabilirler.

(2) Arabulucu, taraflarla görüşülerek iletişim kurulduğuna, arabuluculuk faaliyetine başlandığına, bu faaliyete ilişkin işlem ve eylemlerin doğru bir biçimde uygulandığına ve nihayetinde arabuluculuk faaliyetinin sona erdirildiğine yönelik fiili durum ve aşamaları belgelendirir; belge arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Taraflar veya vekillerince imzalanmaz ise sebebi belirtilmek sureti ile sadece arabulucu tarafından imzalanır.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 12 – (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve bizzat kendisi yerine getirmek zorunda olup, bu görevini kısmen dahi olsa bir başkasına devredemez.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı veya bu hâl ve şartların sonradan ortaya çıkması hâlinde tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan görevi üstlenmesini birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlık ile ilgili olarak açılan davada, daha sonra, hâkimlik, hakemlik ve bilirkişilik yapamayacağı gibi avukat olarak da görev üstlenemez.

Reklam yasağı

MADDE 13 – (1) Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunmaları, internet sitelerinde, tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır. Ayrıca arabulucular, ülke içinde işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki arabulucuları, arabulucu bürolarını; irtibat bürosu ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar.

(2) Arabulucunun açacağı internet sayfasının alan adı, sadece arabulucunun adı soyadı ve unvanını içerebilir.

(3) Arabulucu; iş sağlama amacına yönelik olacak ve haksız rekabete yol açacak şekilde, özel amaçlı arama motorlarına, rehberlerine, listelerine, veri tabanlarına ve benzerlerine kayıt olamaz, kayıt edilmesine rıza gösteremez. Ancak, iş sağlama amacına yönelik olmamak ve haksız rekabete yol açmamak kaydıyla, internet sayfasını özel amaçlı arama motorlarına ka-

yıt edebilir, anahtar kelime olarak da; sadece adı soyadı ve unvanı ile bulunduğu şehrin adını kullanabilir.

(4) Arabulucu, internet kullanıcılarını kendi sitesine yönlendirecek şekilde internet kısa yolları kullanılmasına izin veremez ve reklam yapamaz.

(5) Tabela ve basılı kâğıtlarda; sadece birinci fıkrada belirtilen unvanlar, birlikte çalışma hâlinde; "arabuluculuk bürosu" ibaresi ile büronun bulunduğu kat ve büro veya daire numarası, telefon numarası, internet adresi ve elektronik posta adresi bilgileri yer alabilir. Bunların dışındaki bir unvana, deyim, şekle, ambleme ve Türkçe dışında yabancı dillerde ifade edilen şekil, işaret, resim, fotoğraf ve benzerlerine yer verilemez.

(6) Tabela, bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına asılabilir. Ancak; birden fazla tabela asılamaz. Tabela yerine ışıklı pano kullanılamaz, tabela ışık verici donanım ile süslenemez. Tabelada en çok iki renk kullanılabilir.

(7) Dış cephe tabelasının boyutu 100 cm x 150 cm' yi geçemez.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 14 – (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında, şahsen ve doğrudan aydınlatmakla yükümlüdür. Ancak, bu yükümlülüğü yerine getirirken tarafsızlığı hakkında şüpheye yol açacak tutum ve davranışlardan kaçınır.

(2) Arabulucu, tarafları arabuluculuk yoluyla çözümlenen hukuki uyuşmazlıklar ve arabuluculuk faaliyeti sonucunda tarafların anlaşmaya varması durumunda düzenlenecek olan ve mahkemesince şerh verilmesi ile birlikte ilam niteliğinde belge hâlini kazanan, anlaşma belgesinin nitelik ve hukuki sonuçları hakkında özellikle bilgilendirir.

Belge saklama yükümlülüğü

MADDE 15 – (1) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri ve düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın birer örneğini taraflara verir. Bu tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe de gönderir.

Aidat ödenmesi

MADDE 16 – (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için de yıllık aidat alınır. Aidatlar peşin olarak Maliyeye ödenir.

(2) Aidatlar, her yıl için Maliye Bakanlığı tarafından ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artış yapılarak Kurul tarafından belirlenir.

(3) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

(4) Yıllık aidat her yılın ocak ayı sonuna kadar ödenir.

(5) Aidatların ödendiğine dair belgelerin bir örneği ilgililerince en geç bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

İKİNCİ KISIM Özel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Arabuluculuk Faaliyeti

Arabulucuya başvuru

MADDE 17 – (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda; arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatıp, arabuluculuk yoluyla uyuşmazlığın çözülmesinin sosyal, ekonomik ve psikolojik açıdan faydalarının olabileceğini hatırlatarak onları teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 18 – (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 19 – (1) Arabulucu, seçildikten sonra tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydı ile arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Keşif, bilirkişiye başvurma ve tanık dinleme gibi niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Arabulucu, sürecin yürütülmesi sırasında, taraflara hukuki tavsiyelerde bulunamaz; bir çözüm önerisi ya da öneriler kataloğu geliştirip, bunu onlara empoze edemeyeceği gibi, müzakereler sırasında geliştirilen bir çözüm önerisi üzerinde anlaşmaya varmaları için de onları zorlayamaz. Ancak, taraflardan birisinin, uyuşmazlığın çözümü bağlamında, sunmuş olduğu bir önerinin, arabulucu tarafından, diğer tarafa iletilmesi ve onun bu konudaki beyanının alınması bu kapsamda mütalaa edilemez.

(6) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine bir defaya mahsus olmak üzere üç aya kadar uzatılabilir.

(7) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya arabuluculuk konusunda özel yetki verilmiş vekilleri aracılığı ile katılabilirler.

(8) Arabulucular, Arabulucu Bilgi Sistemi üzerinden de faaliyetlerini yürütebilirler.

(9) Arabulucular, yargı organları ve elektronik altyapısını tamamlamış kamu kurum ve kuruluşları ile bilgi ve belge alışverişini elektronik ortamda yapabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi

MADDE 20 – (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 21 – (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:

- a) Tarafların uyuşmazlık konusu üzerinde anlaşmaya varması.
- b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.
- c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.
- ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.
- d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suç ile ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmış oldukları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır. Belge taraflar veya vekillerince imzalanmazsa, sebebi belirtilmek sureti ile sadece arabulucu tarafından imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın birer örneğini taraflara da verir. Bu tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

(5) Arabulucu, arabuluculuk sürecinde hukuki ve fiili sebeplerle görevini yapamayacak hale gelirse, tarafların üzerinde anlaştığı yeni bir arabulucu ile süreç kaldığı yerden devam ettirebilir. Önceki yapılan işlemler geçerliliğini korur.

(6) Arabuluculuk süreci sırasında taraflardan birinin ölümü hâlinde, arabuluculuk faaliyeti sona erer.

Tarafların anlaşması

MADDE 22 – (1) Arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir, anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde, bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar, arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin

icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilam niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebrî icraya elverişli olup olmadığı hususları ile sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verirmeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 23 – (1) Özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilleri, sicil numarası verilmek suretiyle, Daire Başkanlığınca tutulur.

(2) Sicilde kişinin ad ve soyadı, doğum tarihi, mesleği, iş adresi ve akademik unvanı gibi şahsi bilgileri yer alır. Ayrıca, kişi ister ve bildirirse arabuluculukla ilgili özel çalışma ve uzmanlık alanları da sicilinde yer alabilir. Bu bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından Genel Müdürlüğün internet sitesinde duyurulur.

(3) Arabulucu, sicilde yer alan kendisine ait bilgilerde meydana gelen her türlü değişikliği bir ay içinde varsa belgesi ile birlikte Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadır. Bu değişiklikler ile ilgili olarak Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda gerekli düzeltmeler yapılır.

(4) Daire Başkanlığı, arabulucular hakkında ayrıca şahsi sicil dosyası tutar. Şahsi sicil dosyasına arabulucunun kimliği, öğrenim ve meslek durumu, bildiği yabancı dil, meslekî eserleri ve yazıları, aile durumu, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları, başka görevlerde geçen hizmet gibi hususlara ilişkin belgeler ile diğer belgeler konulur.

Arabulucular siciline kayıt olma şartları

MADDE 24 – (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması ve şartları taşıdığıнын anlaşılması üzerine yapılır.

(2) İlgili başvuru sırasında 23 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen şahsi bilgilerini içeren belgeler ile arabuluculuk eğitimini tamamladığını gösterir başarı belgesinin aslı veya onaylı örneğini de sunmakla yükümlüdür.

(3) Arabulucular siciline kaydedilebilmek için;

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,
- c) Tam ehliyetli olmak,
- ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak,
gerekir.

(4) Kesinleşmiş bir disiplin kararı sonucunda meslekten veya kamu görevinden çıkarılmış olan kimse, diğer şartları taşısa bile üçüncü fıkranın (b) bendindeki şart yönüyle meslek erbabı sayılmaz. Bu durumda olanlar lehlerine verilmiş bir yargı kararı olmadıkça sicile kayıt olamazlar.

(5) Başvuru tarihi itibarı ile fiilen avukatlık mesleğini veya bir kamu görevini ifa etmeyen başvuru sahiplerinin, arabuluculuk mesleğini yapmalarına ruhen ve bedenen engel bir hâllerinin bulunmadığını sağlık kuruluşlarından alacakları raporlarla belgelendirmeleri gerekir.

(6) Sicile kayıt için başvuruda bulunacak kişinin fiilen yürütmekte olduğu asıl mesleğinin ilgili mevzuatında, arabuluculuk faaliyetini yürütmesine engel bir hüküm bulunmamalıdır.

(7) Sicile kayıt için başvuruda bulunan kişi, üçüncü fıkranın (b) bendindeki şartı taşıdığını ve beşinci fıkra bahsedilen sağlık durumunu düzenlenme tarihi itibarı ile altı aydan daha eski tarihli olmayan belgelerle ispatlamak zorundadır.

(8) Üçüncü fıkra sayılan sicile kayıt şartlarını taşıdığı anlaşılan ve belgelerinde eksiklik bulunmayan başvuru sahiplerinin sicile kayıtlarının yapılacağı hususu ile şartları taşımadığı anlaşılan veya verilen bir aylık süreye rağmen eksik belgelerini sunmayan başvuru sahiplerinin sicile kayıtlarının yapılamayacağı hususunda Daire Başkanlığınca başvuru tarihinden veya eksik belgenin ikmalinden itibaren iki ay içinde karar verilir. Bu kararlar ilgisine de tebliğ edilir. Bu kişiler belge eksikliklerini ikmal ettiklerinde yeniden sicile kayıt için başvuruda bulunabilirler.

(9) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

(10) Arabulucu, üçüncü fıkra sayılan şartlarla ilgili olarak kendisine ait bilgilerde meydana gelen her türlü değişikliği bir ay içinde varsa belgesi ile birlikte Genel Müdürlüğe bildirmek zorundadır. Bu değişiklikler ile ilgili olarak Daire Başkanlığı tarafından sicilde ve elektronik ortamda gerekli düzeltmeler yapılır.

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 25 – (1) Arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydı Daire Başkanlığınca silinir. Arabulucunun ölümü hâlinde de aynı işlem yapılır.

(2) Silinme işleminden önce, arabulucunun yazılı savunması alınır. Arabulucu, yazılı savunmada bulunması için kendisine yapılan yazılı bildirim tebliğinden itibaren on günlük süre içinde savunmasını vermek zorundadır. Tebliğden imtina eden veya bu süre içinde savunmada bulunmayan arabulucu savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

(3) Daire Başkanlığı, Kanunun öngördüğü yükümlülükleri önemli ölçüde veya sürekli yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; uyarıya uyulmaması hâlinde, bu Yönetmelikte öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde denetim yaptırır, arabulucunun ikinci fıkra uyarınca savunmasını da aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder. Kurul tarafından sicilden silinmeye yönelik bir karar verilirse Daire Başkanlığınca bu karar ilgisine tebliğ edilir.

(4) Arabulucu, sicilden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir. Bu durumda olanlar sınav şartları dışındaki şartları haiz ise yeniden sicile kayıt yaptırabilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM Eğitim, Sınav ve Denetim

BİRİNCİ BÖLÜM Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 26 – (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra beş yıllık meslekî kıdem kazanmış kişiler tarafından alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi ile ilgili temel bilgileri, iletişim becerileri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri, psikoloji ile diğer teorik ve pratik bilgileri içeren ve arabuluculuğun yerine getirilmesi için gerekli olan bilgi ve becerilerin kazanılmasını amaçlayan eğitimi ifade eder.

(2) Arabulucu olacak kişilere asgari otuzaltı saati teorik ve oniki saati uygulamalı olmak üzere toplam kırksekiz saat arabuluculuk eğitimi verilir.

(3) Teorik eğitimin altı saati (a) bendinde belirtilen arabuluculuk için gerekli olan temel hukuk bilgisinin, otuz saati ise (b) bendinde belirtilen arabuluculuk için gerekli olan teknik bilginin ve becerinin verilmesinden oluşur.

a) Arabuluculuk için gerekli olan temel hukuk bilgisi eğitimi; arabuluculuğa elverişli alanlar, yargılama aşamasında arabuluculuğa başvurulması hâlinde dikkat edilmesi gereken hususlar, arabuluculuk müzakereleri sonunda yapılması gereken işlemler ile bir anlaşmanın ortaya çıkması hâlinde bu anlaşmanın düzenlenmesi ve hukuki niteliği gibi hususları kapsar.

b) Teknik bilgi eğitimi; iletişim becerileri ve beden dili, müzakere yöntemleri, toplantı yönetimi, psikoloji, gelişim psikolojisi, kişilik, davranış bozuklukları, öfke kontrolü ve sosyal psikoloji ile sorun çözme becerileri, uyuşmazlık analizi ve uyuşmazlık çözümünde uygulanacak yöntemler, arabuluculuk süreci ve arabuluculukta uyulması gereken etik kurallar gibi arabuluculuğa yönelik eğitimleri içerir.

(4) Uygulama eğitimi; adayların bireysel ve gruplar hâlinde sistematik teknikleri kullanma becerilerini geliştirmelerini sağlayacak örnek uyuşmazlık çözüm çalışmaları ile uygulama gözetimi faaliyetlerini içerir. Bu kapsamda; eğitim alanlardan örnek bir uyuşmazlık senaryosu ortaya koymaları ve arabuluculuk yöntemini kullanarak uyuşmazlığı çözüme kavuşturmaları, akabinde eğitimle birlikte grup değerlendirilmeleri yapmaları beklenir.

(5) Arabuluculara, arabuluculuk eğitim izni verilen kuruluşlarca teorik ve uygulamalı, toplam sekiz saatten az olmamak üzere yılda en az bir defa yenileme eğitimi verilir. Arabulucular her yıl verilen bu sekiz saatlik eğitime katılmak zorundadırlar.

(6) Eğitime katılanların, belgeye dayalı ve eğitim kuruluşlarınca kabul edilen haklı bir mazeretleri olmadıkça arabuluculuk eğitimi süresince verilen ders ve çalışmalara katılmaları zorunludur. Eğitim kuruluşlarınca, adayların derslere devam durumunu gösteren çizelge düzenlenir ve kabul edilebilir haklı bir mazereti bulunmaksızın derslerin 1/12'sine devam etmeyenlerin eğitim programıyla ilişkisi kesilir.

Arabuluculuk eğitimi başarı belgesi

MADDE 27 – (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarı ile tamamlayan kişilere en geç bir ay içinde arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verirler.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 28 – (1) Arabuluculuk eğitimi üniversitelerin hukuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği veya Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Başvuru sadece aile hukuku uyuşmazlıkları, ticarî uyuşmazlıklar ve işçi-işveren uyuşmazlıkları gibi belirli alanlarda arabuluculuk eğitimi verilmesine yönelik olabilir. Başvuruda; eğitimin içeriği ve sürelerini kapsar şekilde eğitim programı, eğiticilerin sayısı, unvanları ve uzmanlıkları ile yeterlikleri ve eğitim programının finansman kaynakları ile eğitim verilecek mekanlar hakkında gerekçeli ve yeterli bilgiler verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı, eğitimin yapılacağı mekanların uygunluğu ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir. İzin verilen eğitim kuruluşu, eğitim kuruluşları siciline kaydedilir.

(4) İki ve üçüncü fıkralarda belirtilen nitelikleri taşımadığı anlaşılan eğitim kuruluşunun başvurusu, başvuru talebinin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde incelenerek reddedilir ve karar ilgisine tebliğ edilir. Bakanlıkça iki ay içinde karar verilemediği takdirde talep reddedilmiş sayılır.

(5) İzin süresi uzatılmayan veya izni iptal edilen eğitim kuruluşu, eğitim kuruluşları sicilinden ve elektronik listeden silinir. Bu eğitim kuruluşuna ait belgeler dosyasında saklanır.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 29 – (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, eğitim kuruluşları sicilindeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 30 uncu maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 31 inci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verilmeye kadar listede kayıtlı kalır.

(2) İzin süresinin uzatılmasına ilişkin talepler, talebin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde incelenerek karara bağlanır ve karar ilgisine tebliğ edilir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğu

MADDE 30 – (1) Eğitim kuruluşları, her yıl ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

(2) Rapor sunmayan eğitim kuruluşuna yazılı ihtar da bulunularak bir aylık süre verilir. İhtarda, raporun verilen süreye rağmen sunulmaması hâlinde eğitim verme izninin iptal edileceği hususu belirtilir.

Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali

MADDE 31 – (1) Aşağıdaki hâllerde eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığının tespiti.

b) Eğitimin yeterli şekilde verilemediğinin tespiti.

- c) Arabuluculuk eğitimi başarı belgesi düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.
- ç) 30 uncu maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtara rağmen yerine getirilmemesi.
- d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespiti.
- (2) Eğitim kuruluşunun yazılı talebi üzerine Kurulca her zaman eğitim izninin iptaline karar verilebilir.
- (3) Eğitim izninin iptaline ilişkin talepler, Kurulun yapacağı ilk toplantıda değerlendirilerek karara bağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Sınav, Sınav Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Sınavlar

- MADDE 32** – (1) Arabuluculuk eğitimini tamamlayanların sicile kayıt olabilmeleri için bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılacak yazılı ve uygulamalı sınavlarda başarılı olmaları zorunludur.
- (2) Başarılı olanların sınav sonuçları, sicile kayıt işlemleri tamamlanıncaya kadar geçerliliğini korur.

Sınavların yeri, şekli ve günü

- MADDE 33** – (1) Yazılı sınav, yılda iki kez, uygulamalı sınav ise yazılı sınav sonuçları açıklandıktan sonra yapılır. Uygulamalı sınava katılacaklar yazılı sınavın sonucuna göre belirlenir. Sınavların yapılacağı yer, tarih ve saat Daire Başkanlığınca belirlenir.
- (2) Sınavların yeri, tarihi ve saati Genel Müdürlüğün internet sayfasında yayımlanmak suretiyle duyurulur.

Sınavların konusu

- MADDE 34** – (1) Yazılı ve uygulamalı sınav, 26 ncı madde uyarınca arabuluculuk eğitimi sırasında verilen konuları kapsar.

Sınav kurulu ve oluşumu

- MADDE 35** – (1) Yazılı ve uygulamalı sınavı yönetmek üzere Genel Müdürlük bünyesinde, Arabuluculuk Daire Başkanının başkanlığında, bir psikolog ve Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyeleri arasından en az birisi arabulucu olmak kaydı ile Kurul tarafından gizli oyla seçilecek üç üyenin katılımı ile beş kişilik sınav kurulu oluşturulur. Seçimde alınan oyların sayısına göre en çok oy alandan başlanmak üzere önce asıl, sonra yedek üye olarak seçilmiş olanlar tespit edilir. Oylarda eşitlik halinde ad çekilir. Seçilen üyelerin görev süreleri seçildikleri yıl ile sınırlıdır. Kurul tarafından asil üyelerin seçildiği usulle ve aynı sayıda yedek üyeler de belirlenir.

- (2) Sınav kurulunun seçimle belirlenen üyeleri dışındaki asil üyelerinin hukuki veya fiilî sebeplerle sınav kuruluna katılamaması hâlinde, yerlerine yedek üye olarak görevlendirilen kişiler katılır.

(3) Sınav kurulu üye tam sayısı ile toplanır ve en az üç oy ile karar alır. Sınav kurulunun sekreteryaya hizmetleri Daire Başkanlığınca yürütülür.

(4) Sınav kurulunun başkan ve üyeleri, kendilerinin veya eşlerinin üçüncü derece de dahil olmak üzere kan veya kayın hısımlarının katıldıkları sınavların, sınav kurulunda görev alamazlar. Bu durumda sınav kuruluna yedek üyeler katılır.

Sınav kurulunun görevleri

MADDE 36 – (1) Sınav kurulu, sınavların düzenli şekilde yürütülmesi, sınavların süresinin, puanlama esaslarının ve uygulamalı sınava katılacakların belirlenmesi, yazılı sınavla ilgili soruların ve uygulamalı sınavla ilgili senaryoların arabuluculuk eğitimi veren eğitim kuruluşlarına hazırlattırılması, hazırlanan senaryoların sınava girenlerce icra edilmesinin sağlanması, sınava girenlerin bilgi, beceri ve davranışlarının gözlemlenerek sergilenen performansla göre uygulamalı sınav başarı puanlarının tespit edilmesi ve ilanı, sınav tutanaklarının düzenlenmesi ile sınavlarla ilgili evrakın Daire Başkanlığına teslim edilmesi işlerini ve sınavlara ilişkin diğer işleri yürütür.

Sınav başvuru mercii ve şekli

MADDE 37 – (1) Yazılı sınava girmek isteyenlerin, Ek-1'deki Arabulucu Sınavı Başvuru Formunu doldurarak, T.C. kimlik numarası, adli sicil beyanı ve arabuluculuk eğitimini tamamladığını gösteren başarı belgesi ile hukuk fakültesi mezunu ve mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip olduğunu gösterir belgelerin asılları veya onaylı suretleri ile birlikte son başvuru günü mesai bitimine kadar Daire Başkanlığına veya buldukları yer ağır ceza merkezindeki Cumhuriyet başsavcılığına başvurmaları gerekir.

(2) Başvuru ile ilgili diğer hususlar sınav ilanında belirtilir.

Başvuru formunun incelenmesi

MADDE 38 – (1) Başvuru formu, ilgilinin yazılı sınava girebilme hakkını taşıyıp taşımadığının tespiti açısından incelenir.

(2) Başvuru formundaki soruların bir veya birkaçını cevapsız bırakanlar ile sınava girebilme hakkını taşımadığı tespit edilenlerin başvuruları reddedilip, bu durum kendilerine bildirilir.

(3) Yazılı sınava girebilme hakkını taşıyanlara ilişkin gerekli bilgiler, sınavı yapacak kuruma iletilir. Sınava giriş ve kimlik belgesi ilgili kurumca başvurana gönderilir.

Sınavların yapılışı

MADDE 39 – (1) Yazılı sınav, klasik veya test usulü şeklinde yapılır.

(2) Bu sınav, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü veya yükseköğretim kurumları arasından Bakanlıkça belirlenecek bir kuruluşla yaptırılabilir.

(3) Uygulamalı sınav; sınav kurulunun huzurunda ve hazırlatılan senaryolardaki uyuşmazlıkların, sınava girenlerce, uyuşmazlık çözme ve arabuluculuk adımları izlenerek çözüme kavuşturulmasının sağlanması şeklinde uygulamalı olarak yapılır.

Sınavlarda başarı puanı

MADDE 40 – (1) Yazılı ve uygulamalı sınavlarda ayrı ayrı olmak üzere her bir sınavdan yüz üzerinden en az yetmişbeş puan alanlar başarılı sayılırlar.

(2) Uygulamalı sınavda başarılı sayılmak için sınav kurulu üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri notların aritmetik ortalamasının en az yetmişbeş puan olması gereklidir.

Sınavların sonuçlarının açıklanması ve itiraz

MADDE 41 – (1) Daire Başkanlığı, yazılı sınav sonuçlarını, sınav sonuçlarının kendisine intikal ettiği, uygulamalı sınav sonuçlarını da, sınav kurulunca sınav sonuçlarının bildirildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilan eder.

(2) İlgililer, yazılı sınav sonuçlarının ilanından itibaren yedi gün içinde Daire Başkanlığına yazılı olarak itiraz edebilirler.

(3) Başkanlık tarafından yazılı sınav ile ilgili itirazlar yazılı sınavı yapan kuruma yedi gün içinde bildirilir. İtiraz sonuçları da ilgililere aynı süre zarfında Başkanlıkça yazılı olarak bildirilir.

(4) Yazılı sınava yapılan itirazlar, sınavı yapan kurum tarafından karara bağlanır.

(5) Yapılan yazılı sınavlarda hatalı sorulara tekabül eden puanlar eşit şekilde diğer sorulara dağıtılır. Ancak, soruların yüzde beşinden fazlasının hatalı olduğunun ikinci fıkrada belirtilen süre içinde yapılan itirazlar üzerine veya herhangi bir şekilde tespit edilmesi hâlinde, yazılı sınav iptal edilir ve en kısa sürede yeni sınav yapılır.

Uygulamalı sınava katılmama

MADDE 42 – (1) Sınava gireceklerden geçerli mazeretleri sebebi ile uygulamalı sınava katılmayanların müracaatları üzerine, sınav kurulunca mazeretlerinin kabulüne karar verilenler için o dönem yapılan uygulamalı sınav günleri içinde başka bir uygulamalı sınav günü belirlenir ve kendilerine bildirilir.

Sınavların geçersiz sayılması

MADDE 43 – (1) Sınava girenlerden;

- a) İzin almadan sınav salonu veya yerini terk edenler,
 - b) Sınavlarda kopya çekenler veya kopya çekmeye teşebbüs edenler,
 - c) Sınavlarda kopya verenler veya kopya vermeye teşebbüs edenler,
 - ç) Kendi yerine başkasının sınavlara girmesini sağlayanlar,
 - d) Sınavların düzenine aykırı davranışta bulunanlar,
- hakkında tutanak düzenlenir ve bunların sınavları geçersiz sayılır.

(2) Sınavı kazananlardan başvuru formunda gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenlerin sınavları da geçersiz sayılır. Bu durumda olanlar hiçbir hak talebinde bulunamazlar. Ayrıca gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenler hakkında idari ve yasal işlemler yapılır.

Sınavlarda başarısız kabul edilme

MADDE 44 – (1) Sınava başvuranlardan;

- a) Yapılan sınavlarda yetmişbeş puandan daha düşük puan alanlar,
 - b) Sınavları geçersiz sayılanlar,
 - c) Sınavlara katılmayanlar,
- başarısız kabul edilirler.

Tekrardan sınav hakkı

MADDE 45 – (1) 43 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince sınavları geçersiz sayılanlar ile 44 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince sınavlarda başarısız kabul edilenler, sınavlara tekrardan girebilme hakkına sahiptirler.

Sınav evrakının saklanması ve imhası

MADDE 46 – (1) Sınavı kazananlara ait sınav başvuru evrakı, ilgili olduğu şahsi sicil dosyasına konulur. Kaybedenlere ait sınav başvuru evrakı ise sınav sonuçlarının ilanından itibaren altı ay içinde talep etmeleri hâlinde iade edilir. Belirtilen sürede iade edilmeyen evrak tutanak ile imha edilir. Ancak, idari yargı yoluna başvuranlar hakkındaki evrakın muhafazasına dava sonuçlanıncaya kadar devam edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetim

Denetim usulü

MADDE 47 – (1) Daire Başkanlığı, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, yasak uygulama ve davranışların bulunup bulunmadığını ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediğini tespit etmek amacı ile arbulucuları, arbuluculuk bürolarını ve arbuluculuk eğitim izni verilen kuruluşları denetim görevlileri aracılığı ile denetler.

(2) Eğitim izni verilen kuruluşların denetimi iki yılda bir yapılır.

(3) İhbar veya şikâyet üzerine arbulucular ve arbuluculuk büroları ile eğitim izni verilen kuruluşlar her zaman denetlenebilir.

Denetim görevlileri

MADDE 48 – (1) Arbuluculuk hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin tüm işlem ve uygulamaların, arbuluculuk eğitim kuruluşlarının ve arbulucuların denetim işlerinde görevlendirilmek üzere Genel Müdürlükte yeterli sayıda denetim görevlisi istihdam edilir.

(2) Denetim görevlileri, adalet uzmanı olarak çalışanlar arasından beş yıl süreyle görev yapmak üzere Genel Müdürlükçe görevlendirilir.

(3) Denetim görevlilerine yapacakları denetim işleri yönünden Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından gerekli eğitimler verilir.

(4) Denetim görevlilerinin görev süreleri, işin gerektirdiği ölçüde ve kendilerinin ortaya koydukları performansa göre yeniden uzatılabilir.

Denetimin kapsamı

MADDE 49 – (1) Eğitim kuruluşları;

a) Eğitim hizmetlerinin Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine ve amacına uygun olarak yürütülüp yürütülmediği,

b) Faaliyet izinlerinin ve eğitim görevlilerinin çalışma izinlerinin mevcut ve geçerli olup olmadığı,

c) Görev alanlarına uygun olarak hareket edilip edilmediği,

ç) Eğitim programlarının usulüne uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı, yeterli olup olma-

diği ve bu programların eğitim süresince gerektiği şekilde ve eksiksiz olarak uygulanıp uygulanmadığı,

d) Kayıt ve defterlerin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığı, yönünden denetlenir.

(2) Arabulucular ve arabuluculuk büroları;

a) Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun hareket edilip edilmediği,

b) Kanun ve bu Yönetmelikle tanınan hakların amaç dışında kötüye kullanılıp kullanılmadığı,

c) Kanun ve bu Yönetmeliğin öngördüğü yükümlülöklere aykırı hareket edilip edilmediği, yönünden denetlenir.

Denetim sonucunun izlenmesi

MADDE 50 – (1) Denetim sonucunda denetim görevlilerince bir rapor düzenlenir. Düzenlenen bu raporun bir sureti denetlenen kuruluş veya büronun arşivinde muhafaza edilir, diğer sureti de Daire Başkanlığına sunulur.

(2) Denetim sonucunda tespit edilen eksiklikler duruma göre denetim görevlilerince veya Daire Başkanlığına ilgili kişi ve kuruluşlara yazılı bir şekilde bildirilerek bu eksikliklerin giderilmesi için eksikliğin niteliğine göre uygun bir süre verilir. Verilen süre sonunda eksiklikler giderilmediği takdirde veya denetim sonucu, konusu suç teşkil eden uygulamalar tespit edildiğinde idari ve yasal işlemlere başlanır.

(3) Amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç işlediği tespit edilen arabulucu veya eğitim kuruluşları hakkında 25 ve 31 inci maddeler ile bu Yönetmeliğin ilgili diğer hükümleri uyarınca işlem yapılır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Teşkilat

BİRİNCİ BÖLÜM

Daire Başkanlığı

Daire Başkanlığı

MADDE 51 – (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığı nezdinde, Kanun ve bu Yönetmelikle verilen arabuluculuk faaliyetleri ile ilgili görevleri yerine getirmek üzere; Arabuluculuk Hizmetleri Bürosu, Sicil Bürosu ve Eğitim Bürosu gibi bürolar başta olmak üzere hizmetin gereklerine uygun olarak yeterli sayıda bürolar oluşturulur.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 52 – (1) Daire Başkanlığının görevleri genel olarak şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütölmesini sağlamak.

b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.

- c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.
- ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.
- d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.
- e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile eğitim kuruluşları sicilindeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.
- f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 25 inci maddenin bir ve dördüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.
- g) Arabulucular tarafından arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanakların kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.
- ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.
- h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.
- ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini hazırlamak.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuk Kurulu ve Görevleri

Arabuluculuk Kurulu

MADDE 53 – (1) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.
- b) Arabuluculuk Daire Başkanı.
- c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.
- ç) Türkiye Barolar Birliğinden üç temsilci.
- d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.
- e) Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından bir öğretim üyesi.
- f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.
- g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.
- ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan bir temsilci.
- h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.
- (2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.
- (3) Kurul başkanı Hukuk İşleri Genel Müdüdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda

Başkanlık görevi Arabuluculuk Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4) Kurul, mart ve eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağrılabilir.

(5) Kurul en az on kişi ile toplanır.

(6) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Karara muhalif kalan üyelerin görüşlerini yazılı olarak sunma hakları vardır. Karara muhalif üyeler, muhalefet gerekçelerini en geç on gün içinde Kurul başkanlığına ibraz ederler.

(7) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerinin iptaline ilişkin taleplerin değerlendirilip karara bağlandığı Kurul görüşme ve oylamalarına, hakkında karar verilecek eğitim kuruluşu temsilcisi olarak görev yapan Kurul üyeleri katılamazlar.

(8) Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Üyeliği düşen kişinin yerine, kalan süreyi tamamlamak üzere kurum veya kuruluşunca yeni bir üye görevlendirilir. Üyenin istifası veya ölümü hâlinde de aynı hüküm geçerlidir.

(9) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir. Eski kurulun görevi yeni kurul oluşuncaya kadar devam eder.

(10) Kurulun gündemi Daire Başkanlığınca belirlenip, Kurul toplantısından beş gün önce Kurul üyelerinin iletişim adreslerine elektronik posta yoluyla gönderilir. Gündem dışı konular da Kurulda görüşülebilir.

(11) Kurulun sekreteryası Daire Başkanlığınca yürütülür.

(12) Kurul üyelerine çalışmaları karşılığında ayrıca bir ücret ödenmez. Ancak, kurulun toplanacağı yer dışında başka bir yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.

Kurulun görevleri

MADDE 54 – (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.

b) Arabuluculuk eğitimine ve eğitim kuruluşlarının nitelikleri ile çalışma usul ve esaslarına yönelik ilke ve standartlar ile arabuluculuk eğitimi sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.

c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.

ç) Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak son şeklini vermek.

d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.

e) 25 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek.

f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.

g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.

ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.

- h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve planı hakkında görüş bildirmek.
- ı) Daire Başkanlığının faaliyet planında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.
- i) Arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak gerek Daire Başkanlığınca bildirilen gerekse re'sen öğrenilen genel ve önemli sorunları görüşüp, çözüm önerilerinde bulunmak.

BEŞİNCİ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

Sınav kurulunda geçici olarak görev alma

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 35 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca oluşturulacak sınav kurulunda görev alacak arabulucunun yerine, ilk yıl için Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen ve arabulucu olmayan üyeleri arasından seçim yapılır.

Adalet uzman yardımcılarının geçici olarak görevlendirilmesi

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 48 inci maddenin ikinci fıkrasına göre denetim görevlisi olarak görevlendirilmek üzere yeterli sayıda adalet uzmanı atanana kadar, adalet uzman yardımcıları da denetim görevlisi olarak görevlendirilebilirler.

Yürürlük

MADDE 55 – (1) Bu Yönetmelik 22/6/2013 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 56 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

TÜRKİYE ARABULUCULUK KURULU

ARABULUCULUK SİSTEMİ VE ARABULUCULAR İÇİN

MODEL ETİK VE UYGULAMA KURALLARI

İş bu “Türk Arabuluculuk Sistemi ve Arabulucuları İçin Model Etik ve Uygulama Kuralları”, “*Arabuluculara İlişkin Avrupa Etik Kuralları*” başta olmak üzere, tüm modern ülkelerin etik ve uygulama kuralları dikkate alınmak suretiyle, arabuluculuk sistemimize ve ülkemizin sosyal ve kültürel değerleri ile gerçeklerine uyumlu olacak şekilde, Arabuluculuk Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmış olup, Arabuluculuk Kurulu tarafından da gözden geçirilerek onaylanmıştır.

A-) GİRİŞ

Arabuluculuk, tarafsız bir üçüncü kişinin taraflar arasındaki iletişimi, müzakereyi kolaylaştırdığı ve tarafları, uyuşmazlık hakkında gönüllü bir karar vermeye teşvik ettiği özel bir uyuşmazlık çözüm usulüdür.

Arabuluculuk, özel hukuk alanındaki anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulması için başvuru ve dostane çözüm yolları içinde de en yaygın olan uyuşmazlık çözüm yöntemi türüdür.

Arabuluculuk, taraflara, meseleleri belirleme ve açıklığa kavuşturma, farklı bakış açılarını anlama, menfaatlerini tanımlama, olası çözümleri ortaya koyma, değerlendirme ve istendiğinde de karşılıklı tatminkâr anlaşmalara varma fırsatını sunma gibi çeşitli amaçlara hizmet eder.

Türk Hukuk Sistemine, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile dahil olmuş olan, bu çözüm yöntemiyle ilgili olarak; temel bir kanuni düzenlemenin yapılmış olmasının yanında, ikincil bir düzenleme olarak Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği çıkarılmıştır.

Gerek temel Kanunda gerekse ilgili Yönetmelikte hem arabuluculuk hem de arabuluculuk yapacak kişilerle ilgili, temel ilke ve yükümlülüklerle ilişkin genel düzenlemeler yer almakta ise de; bu hususlarla ilgili olarak model etik ve uygulama kurallarının ayrıca belirlenmesi, şüphesiz ki önemli bir ihtiyacın karşılanması anlamında kaçınılmaz bir zorunluluk olduğu gibi, aynı zamanda da Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ve Yönetmeliğinin, Arabuluculuk Daire Başkanlığına ve Kuruluna yüklediği bir görevin de ifasıdır.

Diğer yandan, bu Kurallar kaleme alınırken kuralların; arabuluculuk çözüm yoluna müracaat edecek kişilere açık bir bilgi vermesi ve arabuluculara faaliyetlerinde rehberlik etmesi de düşünülmüştür.

Esasında, bu Kuralların aşağıda belirtilmiş olan üç temel amacı vardır:

- 1-) Arabuluculara mesleklerinin icrasında rehberlik etmek, yol göstermek,**
- 2-) Arabuluculuğa katılan tarafları bilgilendirmek ve onların korunmasını sağlamak,**
- 3-) Dostane bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak arabuluculuğa toplum tarafından duyulan kamusal güveni arttırmaktır.**

B-) GENEL OLARAK

Belirlenen bu model etik ve uygulama kuralları, bütün uygulama çevrelerinde arabuluculuk sistemi ve arabuluculuk yapacak kişiler için, temel etik ve uygulama ilkeleri olarak esas alın-

mak üzere hazırlanmış olup, arabuluculuk isteyen taraflar ile süreci yürütecek olan arabulucular bu kuralları baştan kabul etmiş sayılırlar.

Bu Kurallarda bahsedilen arabuluculuk ve arabulucu; ana hatlarıyla, iç mevzuattaki ve dünyadaki arabuluculuk modellerinde tanımlanan arabuluculuk ve arabulucuyu ifade etmektedir.

Kurallar, bütün olarak okunur ve yorumlanır. Kuralların sıralanmasında, öneme göre verilen bir öncelik söz konusu değildir.

Yasal mevzuattaki hükümler, bu kurallarla çatışabilir. Bu durumda mevzuat hükümleri kuşkusuz ki belirlenen bu Kurallardan önceliklidir.

Bir arabulucu, uyuşmazlıkları çözerken, bu Kuralların amacı ve özüne uygun davranmak için gereken her çabayı göstermelidir. Bu çaba, mevzuatta da sözü edilen ve mevzuatla çatışmayan tüm Kurallara riayet edilmesini de kapsar.

Model Kurallar, bir mahkeme veya diğer düzenleyici merci tarafından kabul edilmediği sürece, hukuken bağlayıcı değildir. Ancak, bahsi geçen mahkeme ve kuruluşlarca ayrı ayrı kabul edilmiş olması halinde, arabulucuların bu Kurallara uymaya özen göstermeleri gerekmektedir.

Söz konusu Kurallar, Arabuluculuk Daire Başkanlığınca tutulan Arabulucular Siciline kayıtlı bütün arabulucular için eksiksiz bir biçimde uygulanır.

Arabulucular farklı mesleklerden gelmiş ve farklı mesleki geçmişe sahip olsalar da işbu Kurallar kendileri için asgari standartları belirlemektedir.

Arabulucu olarak atanmak kişiye sürekli kazanılmış bir hak vermez. Ancak, arabulucu olarak atanan kişinin arabuluculuk süreci boyunca koşullu imtiyazlı bir statüsü mevcuttur.

Belirlenen Model Kuralların ihlali ve bu durumun öğrenilmesi halinde Arabuluculuk Kurulunun adli ve idari soruşturma ve kovuşturma başlatılmak üzere ilgili mercilere bildirimde bulunma yetkisi bulunmakta olup, soruşturma veya kovuşturma devam ettiği sürece de, hakkında işlem yapılan arabulucunun faaliyette bulunmasının geçici olarak durdurulmasına da karar verebilir.

Yapılan kovuşturmalar sonucunda, arabulucunun, Model Kuralları ihlal ettiğine yönelik olarak Arabuluculuk Kurulu tarafından da bir kanaate varıldığı takdirde, mevzuatta da açıkça belirtildiği üzere; Kurulun, arabulucunun isminin sicilden silinmesine ilişkin karar verme yetkisi bulunmaktadır.

Kurul ihlal şikâyetlerini kuşkusuz ki, hakkaniyete uygun bir biçimde inceleyip değerlendirmek durumundadır.

C-) TANIMLAR

Bu metinde geçen;

(a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

(b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

(c) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

(ç) Genel Müdürlük: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

(d) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,

(e) Mevzuat: Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununu ve Yönetmeliğini, (f) Sicil: Arabulucular sicilini, (g) Tarife: Arabuluculuk Daire Başkanlığı tarafından yıllık olarak hazırlanan ve Arabuluculuk Kurulu tarafından onaylanan Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi, ifade eder.

MODEL ETİK VE UYGULAMA KURALLARI

1) İRADİLİK VE EŞİTLİK KURALI (KENDİ KARARINI VERME HAKKI)

Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda tamamen serbest olup, öncelikle uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla sonuçlandırma konusunda anlaşmalıdırlar.

Bu nedenlerle, taraflar, hiçbir şekilde zorla bu sürecin içine dahil edilemeyecekleri gibi, belirli bir süre sonunda da taraflar uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla çözmekten de vazgeçebilirler.

Diğer yandan taraflar, hem arabulucuya başvururken hem de süreç boyunca eşit haklara sahiptirler. Süreç zarfında taraflardan birisi dışlanamayacağı gibi söz hakkı da diğerine göre kısıtlanamaz.

Arabulucu, arabuluculuğu, tarafların kendi kararlarını verme ilkesine göre yönetmelidir.

Kendi kararını verme ilkesi, tarafların süreç ve sonuç hakkında özgür ve aydınlanmış iradeleriyle, gönüllü ve baskı altında kalmadan karar vermeleridir. Bu nedenle, taraflar, arabulucunun seçimi, sürecin şekillenmesi, sürece katılım veya süreçten çekilme ve sonuç dahil olmak üzere, arabuluculuğun her aşamasında kendi kararını verme ilkesini uygulayabilirler.

Bu kural kapsamında;

(1.1) Arabulucu ilk arabuluculuk oturumunda ya da öncesinde arabulucunun arabuluculuk sürecindeki fonksiyonu hakkında bilgi vermek zorundadır. Arabulucu karar verme kudretinin kendisinde değil taraflarda olduğu hususunun vurgulanmalıdır. (1.2) Arabulucu hukuki uyuşmazlıkla ilgili olarak taraflara hukuki ya da mesleki tavsiyelerde bulunamaz.

(1.3) Tarafların, sürecin şekillenmesi için kendi kararlarını vermeleri ve süreçte eşit haklara sahip olmaları, arabuluculuk uygulamasının temel bir ilkesidir. Arabulucu, bu ilkeye uygun olarak kaliteli bir süreç yönetmek ve tarafların kendi kararlarını etki altında kalmadan bizzat verme ilkesini gözetmekle yükümlüdür.

(1.4) Arabulucu, toplum baskısı veya medya ya da diğer kişilerden gelen dış baskılar sebebiyle, taraflardan herhangi birinin kendi kararını verme hakkına zarar vermemelidir.

2) TARAFSIZLIK KURALI

Tarafsızlık, taraf tutulmaması ve önyargılı olunmaması demektir.

Arabulucu, arabuluculuk faaliyetini yürütürken tarafsız olmak ve tarafsızlığını tartışmalı hale getirecek davranışlardan kaçınmak zorundadır. Bu sebeple, arabulucu, şayet arabuluculuğu tarafsız bir şekilde yönetemeyecek ise arabulucu olma teklifini reddedecektir. Arabulucu, ara-

buluculuğu tarafsız bir şekilde yönetemeyeceğine kanaat getirdiği takdirde de hangi aşamada olursa olsun derhâl bu süreçten çekilmelidir.

Ayrıca, arabulucu uyuşmazlık konusu ve içeriği bakımından da tarafsız olmalıdır. Bu kural kapsamında; (2.1) Arabulucu, taraflardan birinin kişisel karakterine, geçmişine, inanç ve değerlerine ve arabuluculuktaki performansına veya başka bir sebebe dayanarak taraf tutmamalı veya önyargılı davranmamalıdır. (2.2) Arabulucu, kendisinin fiilî veya görünüşteki tarafsızlığından kuşku duyulmasına yol açacak şekilde, taraflara değerli bir hediye, yardım, borç veya değerli başka bir mal vermemeli veya onlardan da kabul etmemelidir.

3) GİZLİLİK KURALI

Arabulucu, aksi kararlaştırılmadıkça, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile kayıtları gizli tutmak zorundadır.

Bu zorunluluk, arabulucu adına hareket eden ve arabulucu için çalışan kişiler ile arabulucunun idare ve gözetiminde staj yapanları da kapsar.

Aksi kararlaştırılmamışsa, taraflar ve varsa vekilleri de gizlilik kuralına uymakla yükümlüdür. Aynı şekilde, bu yükümlülük Bakanlık ve Kurul görevlileri yönünden de geçerlidir. Bu kural kapsamında;

(3.1) Arabulucu, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça, arabuluculukta öğrendiği bütün bilgileri gizli tutmalıdır.

(3.2) Arabulucu, tarafların arabuluculukta nasıl hareket ettiği hakkında, sürece katılmayan kişilere bilgi vermemelidir. (3.3) Arabulucu, arabuluculuğa eğitim, araştırma ve değerlendirme için katılırsa, tarafların ismini saklamalı ve onların gizliliğe ilişkin haklı beklentilerine uygun davranmalıdır.

(3.4) Arabuluculuk sırasında taraflardan biriyle özel oturumda bir araya gelen arabulucu, bu özel oturumda edindiği hiçbir bilgiyi, bilgiyi veren tarafın rızası olmadan, doğrudan veya dolaylı olarak başka bir kişiye aktarmamalıdır.

4) MENFAAT İLİŞKİSİ VEYA ÇATIŞMASI OLMAMASI KURALI

Arabulucu ile taraflar arasında, her ne sebeple olursa olsun, herhangi bir menfaat ilişkisi veya çatışması bulunmamalıdır.

Arabulucu, taraflarla arasında menfaat ilişkisi veya çatışması bulunduğu görünümü vermekten de kaçınmalıdır.

Menfaat ilişkisi veya çatışması, arabulucunun uyuşmazlık konusuna müdahale etmesiyle birlikte sonradan ortaya çıkabileceği gibi, arabulucu ile taraflardan biri arasındaki, arabulucunun tarafsızlığından kuşku duyulmasına yol açacak mevcut veya geçmişteki, kişisel veya mesleki herhangi bir ilişkiden dolayı öncesinden de var olabilir.

Bu kural kapsamında;

(4.1) Arabulucu, iyi niyetli üçüncü bir kişinin, arabuluculuk açısından fiilî veya müstakbel bir menfaat ilişkisi veya çatışması bulunduğunu düşünmesine yol açacak bir olay olup olmadığını belirlemek üzere makul bir araştırma ve inceleme yapmalıdır. Arabulucunun, müstakbel menfaat ilişkisi veya çatışmasını ortaya çıkarmak için yapacağı araştırmalar, kuşkusuz ki somut olayın koşullarına göre değişebilir.

(4.2) Arabulucu, kendisi tarafından makul koşullarda bilinebilecek ve arabulucunun tarafsızlığı hakkında kuşku uyandırabilecek bütün mevcut ve müstakbel menfaat ilişkisi veya çatışmalarını, mümkün olan en kısa sürede taraflara mutlaka açıklamalıdır.

Arabulucu, arabuluculuğu kabul ettikten sonra, kendisinin hizmeti hakkında kuşku duyulmasına yol açacak, mevcut veya müstakbel bir menfaat ilişkisi veya çatışması doğuran herhangi bir olayı öğrenirse, mümkün olduğu kadar çabuk bir sürede bu durumu da taraflara bildirmek zorundadır.

(4.3) Arabulucunun, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığının söz konusu olması veya sonradan ortaya çıkması hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmesine rağmen, taraflar, arabulucudan görevi üstlenmesini birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

Ancak, var olan menfaat ilişkisi veya çatışması arabulucunun dürüstlüğüne ve sürece açıkça zarar verecek nitelikteyse, arabulucu, tarafların aksi yöndeki isteği veya anlaşmasına bakmaksızın arabuluculuktan çekilecek veya arabuluculuğu reddedecektir. (4.4) Ayrıca, arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlık ile ilgili olarak açılan davada, hâkimlik, hakemlik, bilirkişilik veya tanıklık yapamayacağı gibi daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev de üstlenemez.

5) MESLEKİ YETERLİLİK KURALI

Bir arabulucu, somut uyuşmazlıkta gerekli olan mesleki yeterliliğe haiz değil ve tarafların makul beklentilerini karşılayamayacaksa arabuluculuk yapmamalıdır. Çünkü, arabulucu olarak faaliyet gösterecek kişi esasında, taraflara ve topluma etkin bir şekilde arabuluculuk yapacağını vaat etmektedir.

Bu kapsamda, gerek mesleki yeterliliğin artırılması gerekse de mesleki gelişimin sağlanması açısından meslek içi eğitim faaliyetleri başta olmak üzere, arabuluculukla ilgili her türlü bilimsel çalışmalara katılmak sicile kayıtlı olan uygulamacı bütün arabulucular için asli ve zorunlu bir yükümlülüktür. Dolayısıyla, arabulucu, kişisel olarak mesleki gelişim ve yeterliliğinden sorumludur.

Arabulucu, arabuluculuk sürecinin devamı sırasında, süreci yeterli bir şekilde yönetemeyeceğine karar verirse; bu kararını mümkün olan en kısa sürede taraflara açıklayarak bu durumu gidermek için arabuluculuktan çekilmeli veya uygun bir yardım istemek gibi gerekli adımları atmalıdır.

Ayrıca, arabulucunun arabuluculuğu yönetme yeteneği, ilaç tedavisi, uyuşturucu madde veya alkol kullanımı gibi sebeplerle zayıflamış ise, bu olumsuz durum ortadan kalkana kadar arabulucu, arabuluculuk sürecini yönetmemelidir.

Bu kural kapsamında;

(5.1) Mesleki yeterliliği ve niteliklerinden tatmin olunan bir kişi, arabulucu olarak seçilmelidir.

(5.2) Mesleki yeterlilik, olağan bir eğitim ve tecrübe ile elde edilebilecek uygun bilgi ve kabiliyetleri kapsmalıdır.

(5.3) Eğitim, arabuluculuk tecrübesi, kişisel beceriler, kültürel anlayışlar ve diğer nitelikler, bir arabulucunun mesleki yeterliliği ve gelişimi için gerekli olan önemli unsurlardır.

(5.4) Arabulucu, arabuluculukla ilgili bilgi ve hünelerini korumak ve arttırmak için eğitim

programlarına, yenileme eğitimlerine ve ilgili faaliyetlere katılmalıdır.

(5.5) Taraflar, arabulucunun eğitimi, tecrübesi ve arabuluculuğu yönetme yeterliliği ile ilgili bilgilere rahatça erişebilmelidir.

6) UNVAN KULLANIMI İLE REKLAM VE TANITIM KURALI

Yalnızca sicile kayıtlı olan arabulucuların, arabulucu unvanını ve unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkı bulunmakta olup, Sicile kayıtlı olmayanların böyle bir hakkı ve hakkı kullanma halleri söz konusu olamaz.

Arabulucular iş elde etmek için reklam sayılabilecek hiç bir girişim ve eylemde bulunamazlar.

Arabulucular, tabela ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka bir sıfat kullanamazlar.

Bu kural kapsamında;

(6.1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetine başlamadan önce bu unvanını taraflara hatırlatmakla yükümlüdür.

(6.2) Arabulucu, tabela ve basılı kâğıtların kullanımında mevzuata uyguna hareket etmelidir.

(6.3) Arabulucu, tanıtımını yaparken dürüst bir tutum ve davranış sergilemelidir. Nitelikleri, tecrübesi, hizmetleri ve ücreti konusunda vereceği bilgiler doğru olmalı, yanıltıcı bilgiler vermemelidir.

(6.4) Arabulucu, iş kartviziti, basılı evrak veya bilgisayar iletişimleri gibi tanıtıma yönelik tüm evrak ve iletişimlerinde, arabuluculuk sürecinin sonuç ve başarısı hakkında kısmen de olsa söz veremez, çözüm garantisi vaat edemez.

(6.5) Arabulucu hiçbir şekilde Model Etik ve Uygulama Kurallarıyla çelişecek şekilde reklam yapamaz.

7) ÜCRET VE DİĞER GİDERLERLE İLGİLİ KURAL

Arabulucu, yapmış olduğu arabuluculuk faaliyeti karşılığında arabuluculuk ücreti ve arabuluculukla ilgili tüm giderleri isteme hakkına sahiptir.

Bu kapsamda, arabulucu, ücret ve giderler için işe başlamadan önce taraflardan avans talep edebilir.

Aksi kararlaştırılmadıkça, arabulucunun ücreti, arabuluculuk faaliyetinin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Tarifeye göre belirlenir.

Ücret ile tüm masraf ve giderler, aksine bir anlaşma bulunmadıkça, taraflarca eşit olarak karşılanır.

Arabulucu, arabuluculuk süreciyle ilgili olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığında taraflardan herhangi bir ücret isteyemez. Bu yasağa aykırı olarak tesis edilecek tüm işlemler geçersizdir.

Arabulucu, arabuluculuk ücreti, masraflar ve arabuluculukla ilgili olarak ortaya çıkabilecek diğer olası giderler hakkında, arabulucu olarak atanmasını müteakip, mümkün olan en kısa zamanda, taraflara veya tarafların temsilcilerine, yazılı olarak, tam ve doğru bilgi vermelidir.

Bu kural kapsamında;

(7.1) Arabuluculuk ücreti ve masraflarıyla ilgili olarak, taraflar, mevzuattaki hükümlerin aksine bir usul kararlaştırmışsa; arabulucu, arabuluculuk süreci başlamadan önce, ücret ve masrafları kimin karşılayacağı hususunda, tarafların bir anlaşma yapmalarını sağlamalıdır.

(7.2) Arabulucu, taraflardan eşit olmayan miktarda ücret ödemesi kabul edecek ise, bu durumda, tarafsızlığından ödün vermemeli, fazla ücret vereni diğerine göre üstün tutacak tutum ve davranışlarda bulunmamalıdır.

(7.3) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin sonucuna veya kısmen de olsa başarısına bağlı olarak bir ücret anlaşması yapamaz.

(7.4) Arabulucu, ücretini belirlerken; uyuşmazlık konusunun türü ve karmaşıklığı, kendisinin nitelikleri, arabuluculuk sürecinde gereken süre ve somut uyuşmazlık türündeki arabuluculuk hizmetlerinin rayiç değeri gibi, konuyla ilgili bütün etkenleri dikkate almak suretiyle, hakkaniyete ve dürüstlüğe uygun bir şekilde hareket etmelidir.

8) ARABULUCULUK SÜRECİNİN NİTELİĞİ, GÖREVİN ÖZENLE İFASI VE TARAFLARLA İLETİŞİM KURMA KURALI

Arabuluculuk tarafsız kişi olan bir arabulucunun süreç içerisinde yer aldığı, herhangi bir zorlamada bulunulmadan uyuşmazlığın taraflarına bir anlaşmaya varmaları için yardımda bulunduğu bir süreçtir.

Bu çerçevede, arabulucu taraflar arasındaki iletişimi kolaylaştırarak, birbirlerini anlamalarını teşvik edip, tarafların ihtiyaç ve menfaatlerini belirlemeleri için onlara yardım etmeli ve tarafların kendilerine ait bir anlaşmaya varmalarını sağlayabilmek amacıyla yaratıcı problem çözme tekniklerini kullanmalıdır.

Ayrıca, arabulucu, arabuluculuk faaliyetine başlamadan önce, taraflara, her bir tarafın bir anlaşmaya varılabilmesi için aynı ölçüde yetkiye sahip olduğunu mutlaka anlatmalıdır.

Dolayısıyla, arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve bizzat kendisi yerine getirmek zorunda olup, görevini; bu kurallara uygun olarak makul sürede, emniyet içinde, uygun katılımcıların huzurunda, tarafların veya vekillerinin katılımıyla, usulü hakkaniyeti de gözetip, taraflara yeterli söz hakkı vererek, katılımcılar arasında karşılıklı saygı gösterilmesini de sağlayacak şekilde yerine getirmelidir.

Arabulucu görevini bir başkasına devredemez.

Arabulucu, taraflarla ayrı ayrı görüşüp iletişim kurabileceği gibi birlikte görüşüp iletişim de kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığı ile de katılabilirler.

Bu kural kapsamında;

(8.1) Arabulucu, etkin bir arabuluculuk için gerekli dikkati göstermeye hazır olduğunda arabuluculuk yapmayı kabul etmelidir.

(8.2) Arabulucu bütün süreç boyunca profesyonel bir şekilde davranmak zorundadır. Arabulucu kendisinin ya da arabuluculuk sisteminin güven ve itibarına zarar verebilecek bir davranış içerisinde bulunamaz.

(8.3) Arabulucu, arabuluculuk süreci boyunca tüm katılımcıların arasında dürüstlüğü ve samimiyeti teşvik etmeli ve arabuluculuk sırasında taraflara herhangi bir belge, olay veya durum hakkında bilerek ve isteyerek yanlış bilgi vermemelidir.

(8.4) Arabulucunun görev ve işlevi, asıl mesleğinden veya diğer mesleklerden önemli ölçüde

farklıdır. Bu nedenle, arabulucunun işleviyle diğer bir mesleğin işlevi birbirine karıştırılmamalıdır, aksi takdirde bazı sorunların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bu sebeple arabulucu, işlevlerini birbirinden ayırmalıdır. Dolayısıyla, arabulucu, yalnızca bu Kurallarla bağdaşması şartıyla eğitim ve tecrübesine dayanarak bilgi verebilir.

(8.5) Arabulucu, süreç boyunca arabuluculuktan başka bir uyuşmazlık çözüm yolunu yönetmeyeceğinden, arabuluculukla ilgili kuralların ve mevzuatın uygulanması ve kuruluşların korunması adına da olsa faaliyet gösterirken, diğer bir uyuşmazlık çözüm yolunu arabuluculuk olarak adlandırıp uygulamamalıdır.

(8.6) Ancak, arabulucu, uygun gördüğünde, taraflara uyuşmazlıklarını tahkim, danışmanlık, tarafsız değerlendirme veya diğer uyuşmazlık yöntemleriyle çözmeyi düşünmelerini önerebilir.

(8.7) Arabuluculuk bir suç işlemek amacıyla kullanılırsa, arabulucu uygun adımları derhâl atmalı ve arabuluculuktan çekilmeli veya arabuluculuğu bitirmelidir.

(8.8) Taraflardan biri süreci, ihtilafı konuları ve uzlaşma seçeneklerini kavramakta güçlük çekerse veya arabuluculuğa katılmakta zorlanırsa, arabulucu, böyle bir durumdaki tarafın anlama, katılma veya kendi kararını verme kapasitesine uygun olacak şekilde yapılması gerekli imkân ve durumları araştırmalı, gerekli değişiklik veya ayarlamaları yapmalı, hatta gerekiyorsa arabuluculuğu bitirmelidir.

(8.9) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetine konu uyuşmazlıkta aile içi şiddet veya suistimal olduğunu sezerse, durumu netleştirmek için gerektiğinde arabuluculuğu ertelemek, arabuluculuktan çekilmek veya arabuluculuğu bitirmek de dâhil olmak üzere uygun tüm tedbirleri derhal almak zorundadır.

(8.10) Aynı şekilde, arabulucu, kendisi de dâhil olmak üzere bir katılımcının varlığının, arabuluculuğun bu Kurallara göre yönetilmesine zarar verebileceğine inanırsa, gerektiğinde arabuluculuğu ertelemek, arabuluculuktan çekilmek veya arabuluculuğu bitirmek de dâhil olmak üzere gerekli uygun tedbirleri derhal almalıdır.

(8.11) Arabulucu, taraflarla görüşülerek iletişim kurulduğuna, arabuluculuk faaliyetine başlandığına, bu faaliyete ilişkin işlem ve eylemlerin doğru bir biçimde uygulandığına ve nihayetinde arabuluculuk faaliyetinin sona erdirildiğine yönelik fiilî durum ve aşamaları mutlaka belgelendirmelidir.

9) ARABULUCULUK UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİ KURALI

Arabulucu, arabuluculuğun geliştirilmesi ve arabuluculuğun dostane bir çözüm yolu olarak kabul edilmesi bakımından, toplumsal farkındalığın oluşturulması ve artırılması yönüyle sorumludur.

Bu bağlamda, arabulucu, arabuluculuk faaliyetlerinde bulunurken, arabuluculuk uygulamasını geliştirecek şekilde hareket etmeye dikkat ve özen göstermelidir.

Ayrıca, arabulucular kendi aralarında bu Kurala uygun şekilde hareket edilmesi noktasında birbirlerini teşvik etmelidirler.

Arabulucu, arabuluculuk alanında ki değişik görüşlere saygı göstermeli ve hem mesleğini geliştirmek hem de uyuşmazlığa düşen kişilere daha iyi hizmet etmek amacıyla, diğer arabulucularla karşılıklı olarak bilgi alışverişlerinde bulunmalı ve onlarla birlikte bilimsel ve mesleki çalışmalar yapmalıdır.

Bu kural kapsamında;

Arabulucu, aşağıdaki hususların tamamını veya bir kısmını gerçekleştiren bu Kuralı yerine getirebilir:

(9.1) Arabuluculuk alanında çeşitliliği geliştirebilir.

(9.2) Toplumda, arabuluculuk hakkında doğru bir anlayış ve olumlu bir bakış açısı oluşturulmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmak için; eğitim, araştırma ve bilgilendirme gibi bilimsel çalışmalara katılabilir.

10) BEYAN VE BELGELERİN KULLANIM YASAğI KURALI

Gerek arabulucu, gerek taraflar gerekse de arabuluculuğa katılanlar da dahil olmak üzere üçüncü kişiler, uyuşmazlıkla ilgili olarak ileri de bir hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, mevzuatta sayılan beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremezler ve bunlar hakkında tanıklık yapamazlar.

11) TARAFLARIN BİLGİLENDİRİLMESİ KURALI

Arabulucu, arabuluculuk faaliyetine başlamadan önce, tarafları arabuluculuğun nitelikleri, esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında, şahsen ve doğrudan bilgilendirmelidir.

Ancak, bu yükümlülüğünü yerine getirirken tarafsızlığı hakkında şüpheye yol açacak herhangi bir tutum ve davranışta bulunmamalıdır.

Arabulucu, tarafları arabuluculuk yoluyla özömlenen hukuki uyuşmazlıklar ve arabuluculuk faaliyeti sonucunda tarafların anlaşmaya varması durumunda düzenlenecek olan ve mahkemesince de şerh verilmesi ile birlikte ilam niteliğinde belge halini kazanan, anlaşma belgesinin nitelik ve hukuki sonuçları hakkında da özellikle ve mutlaka bilgilendirmelidir.

12) BELGE SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ KURALI

Arabulucu, her ne sebeple olursa olsun, arabuluculuk faaliyeti sona erdiğinde, bu faaliyete ilişkin olarak kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri ve düzenlenen tutanak ve anlaşmaların birer örneğini mevzuatta belirtilen süre ve şekilde saklamak zorundadır.

Bu kural kapsamında;

(12.1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın (anlaşma metni) birer örneğini taraflara vermelidir.

(12.2) Bu tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren mevzuatta belirtilen sürede Genel Müdürlüğe göndermelidir.

(12.3) Arabulucu, Kanunda öngörölen sürelerin sonuna kadar arabuluculuk sürecine ilişkin bilgi ve belgelerin güvenli bir şekilde saklanmasını temin etmek zorundadır.

13) ARABULUCULUĞUN SONA ERDİRİLMESİ KURALI

Mevzuatta sayılıp aşağıda da belirtilmiş olan hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erdirilmelidir:

- a) Tarafların anlaşmaya varmasıyla,
- b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesiyle,
- c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesiyle,
- ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesiyle,
- d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suç ile ilgili olduğunun tespit edilmesiyle,

Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaştıkları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilmelidir.

Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanmalıdır.

Şayet, belge, taraflar veya vekillerince imzalanmaz ise, sebebi de belirtilmek sureti ile sadece arabulucu tarafından imzalanmalıdır. Arabuluculuk süreci sırasında arabulucunun ölümü veya görevini ifa edemeyecek derecede bir hastalığa yakalanması halinde, tarafların üzerinde anlaştığı yeni bir arabulucu ile önceki yapılan işlemlerin geçerliliği muhafaza ettirilerek, süreç kaldığı yerden devam ettirilmelidir.

2014 YILI ARABULUCULUK ASGARI ÜCRET TARİFESİ GENEL HÜKÜMLER

Konu ve kapsam

MADDE 1 – (1) Özel hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla **çözümlemesinde, arabulucu ile uyuşmazlığın tarafları arasında geçerli bir ücret sözleşmesi yapılmamış olan veya ücret miktarı konusunda arabulucu ile taraflar arasında ihtilaf bulunan durumlarda, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği ve bu Tarife hükümleri uygulanır.**

(2) Bu Tarifede belirlenen ücretlerin altında arabuluculuk ücreti kararlaştırılmaz. Aksine yapılan sözleşmelerin ücrete ilişkin hükümleri geçersiz olup, ücrete ilişkin olarak bu Tarife hükümleri uygulanır.

Arabuluculuk ücretinin kapsadığı işler

MADDE 2 – (1) Bu Tarifede yazılı arabuluculuk ücreti, uyuşmazlığın arabuluculuk yoluyla çözüme kavuşturulmasını sağlamak amacıyla, arabuluculuk faaliyetini yürüten arabulucular siciline kayıtlı kişiye, sarf ettiği emek ve mesainin karşılığında, uyuşmazlığın taraflarınca yapılan parasal ödemenin karşılığıdır.

(2) Arabuluculuk faaliyeti süresince arabulucu tarafından düzenlenen evrak ve yapılan diğer işlemler ayrı ücreti gerektirmez.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak herhangi bir ücret talep edemez. Bu yasağa aykırı olarak tesis edilen işlemler batıldır.

Arabuluculuk ücretinin sınırları

MADDE 3 – (1) Arabuluculuk ücreti Tarifede yazılı miktardan az olamaz. Aksi kararlaştırılmadıkça arabuluculuk ücreti taraflarca eşit ödenir. Taraflar arasında yazılı sözleşme bulunmadığı takdirde arabuluculuk ücreti, arabulucunun emeği, çabası, uyuşmazlık konusu işin önemi, uyuşmazlığın niteliği ve arabuluculuk faaliyetinin süresi göz önüne alınarak belirlenir.

Arabuluculuk faaliyetinin birden çok arabulucu ile yürütülmesi

MADDE 4 – (1) Aynı uyuşmazlığın çözümüne ilişkin arabuluculuk faaliyetinin birden çok arabulucu tarafından yürütülmesi durumunda, ücret miktarları aynı olmak üzere, her bir arabulucuya ayrı ücret ödenir.

Ücretin tümünü hak etme

MADDE 5 – (1) Arabuluculuk faaliyetinin, gerek tarafların uyuşmazlık konusu üzerinde anlaşmaya varmış olması, gerek taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi, gerekse de taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi veya tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi sebepleriyle sona ermesi hallerinde, arabuluculuk faaliyetini yürütme görevini kabul eden arabulucu, Tarife hükümleri ile belirlenen ücretin tamamına hak kazanır.

(2) Arabuluculuk faaliyetine başlandıktan sonra, uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suç ile ilgili olduğu hususları ortaya çıkar ve bu sebeplerle de arabuluculuk faaliyeti sona erdirilir ise, sonradan ortaya çıkan bu durumlarla ilgili olarak eğer arabulucunun herhangi bir kusuru yoksa, arabuluculuk faaliyetini yürütme görevini kabul eden arabulucu, Tarife hükümleri ile belirlenen ücretin tamamına hak kazanır.

(3) Arabuluculuk faaliyetine başlandıktan sonra taraflardan birinin ölümü halinde ücretin yarısına hak kazanılır.

Arabuluculuk faaliyetinin konusuz kalması, feragat, kabul ve sulhte ücret

MADDE 6 – (1) Uyuşmazlık, arabuluculuk faaliyeti devam ederken, arabuluculuk faaliyetinin konusuz kalması, feragat, kabul veya sulh gibi arabuluculuk yolu dışındaki yöntem ve nedenlerle giderilirse, ücretin yarısına hak kazanılır.

Yeni bir uyuşmazlık konusunun ortaya çıkmasında ücret

MADDE 7 – (1) Somut bir uyuşmazlıkla ilgili arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi sırasında, yeni uyuşmazlık konularının ortaya çıkması halinde, her bir uyuşmazlık için ayrı ücrete hak kazanılır.

Tarifelerin ikinci kısmına göre ücret

MADDE 8 – (1) Tarifenin birinci kısmının birinci bölümünde ve ikinci bölümünde gösterilen hukuki uyuşmazlıkların konusu para veya para ile değerlendirilebiliyor ise; uyuşmazlık ister dava açılmadan önce arabuluculuk yoluyla çözüme kavuşturulmuş olsun isterse de dava açıldıktan sonra arabuluculuk yoluyla çözüme kavuşturulmuş olsun arabuluculuk ücreti, Tarifenin ikinci kısmına göre belirlenir.

Tarifede yazılı olmayan hallerde ücret

MADDE 9 – (1) Tarifede yazılı olmayan haller için, uyuşmazlığa konu işin niteliği göz önünde tutularak, Tarifedeki benzeri hallere göre ücret belirlenir.

Uygulanacak tarife

MADDE 10 – (1) Arabuluculuk ücretinin takdirinde, arabuluculuk faaliyetinin tamamlandığı veya sona erdiği tarihte yürürlükte olan tarife esas alınır.

Yürürlük

MADDE 11 – (1) Bu Tarife 1/1/2014 tarihinde yürürlüğe girer.

ARABULUCULUK ÜCRET TARİFESİ

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Konusu Para Olmayan veya Para ile Değerlendirilemeyen Hukuki Uyuşmazlıkların Dava Açılmadan Önce Arabuluculuk Yoluyla Çözüme Kavuşturulmasının Sağlanmasında Arabulucuya Ödenecek Ücret

1.	a) Aile Hukuku ile ilgili uyuşmazlıklarda; taraf başına,	
	aa) Bir saati (ilk üç saate kadar)	80,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	60,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (ilk üç saate kadar)	60,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	40,00 TL
2.	a) Ticari uyuşmazlıklarda; taraf başına,	
	aa) Bir saati (ilk üç saate kadar)	160,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	120,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (ilk üç saate kadar)	120,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	80,00 TL
	c) Ticari uyuşmazlığın taraflarının tümü sermaye şirketi ise taraf başına,	
	ca) Bir saati (ilk üç saate kadar)	190,00 TL
	cb) Takip eden her saat için	140,00 TL
	d) Tarafların tümü sermaye şirketi ve uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	da) Bir saati (ilk üç saate kadar)	140,00 TL
	db) Takip eden her saat için	95,00 TL
3.	a) İşçi - işveren uyuşmazlıklarında; taraf başına,	
	aa) Bir saati (ilk üç saate kadar)	80,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	60,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (ilk üç saate kadar)	60,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	40,00 TL
4.	a) Fikrî ve sınai uyuşmazlıklarda; taraf başına,	
	aa) Bir saati (ilk üç saate kadar)	160,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	120,00 TL

	b)Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (İlk üç saate kadar)	120,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	80,00 TL
	c) Uyuşmazlığın taraflarının tümü sermaye şirketi ise taraf başına,	
	ca) Bir saati (İlk üç saate kadar)	190,00 TL
	cb) Takip eden her saat için	140,00 TL
	d) Tarafların tümü sermaye şirketi ve uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	da) Bir saati (İlk üç saate kadar)	140,00 TL
	db) Takip eden her saat için	95,00 TL
5.	a) Diğer tür uyuşmazlıklarda ise; taraf başına,	
	aa) Bir saati (İlk üç saate kadar)	95,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	70,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (İlk üç saate kadar)	70,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	45,00 TL

İKİNCİ BÖLÜM

Konusu Para Olmayan veya Para ile Değerlendirilemeyen Hukuki Uyuşmazlıkların Dava Açıldıktan Sonra Arabuluculuk Yoluyla Çözüme Kavuşturulmasının Sağlanmasında Arabulucuya Ödenecek Ücret

1.	a) Aile Hukuku ile ilgili uyuşmazlıklarda; taraf başına,	
	aa) Bir saati (İlk üç saate kadar)	100,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	75,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (İlk üç saate kadar)	75,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	50,00 TL
2.	a) Ticari uyuşmazlıklarda; taraf başına,	
	aa) Bir saati (İlk üç saate kadar)	200,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	150,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (İlk üç saate kadar)	150,00 TL

	bb) Takip eden her saat için	100,00 TL
	c) Ticari uyuşmazlığın taraflarının tümü sermaye şirketi ise taraf başına,	
	ca) Bir saati (İlk üç saate kadar)	240,00 TL
	cb) Takip eden her saat için	180,00 TL
	d) Tarafların tümü sermaye şirketi ve uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	da) bir saati (İlk üç saate kadar)	180,00 TL
	db) Takip eden her saat için	120,00 TL
3.	a) İşçi - işveren uyuşmazlıklarında; taraf başına,	
	aa) Bir saati (İlk üç saate kadar)	100,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	75,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (İlk üç saate kadar)	75,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	50,00 TL
4.	a) Fikrî ve sınıai uyuşmazlıklarda; taraf başına,	
	aa) Bir saati (İlk üç saate kadar)	200,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	150,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (İlk üç saate kadar)	150,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	100,00 TL
	c) Uyuşmazlığın taraflarının tümü sermaye şirketi ise taraf başına,	
	ca) Bir saati (İlk üç saate kadar)	240,00 TL
	cb) Takip eden her saat için	180,00 TL
	d) Tarafların tümü sermaye şirketi ve uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	da) Bir saati (İlk üç saate kadar)	180,00 TL
	db) Takip eden her saat için	120,00 TL
5.	a) Diğer tür uyuşmazlıklarda ise; taraf başına,	
	aa) Bir saati (İlk üç saate kadar)	120,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	90,00 TL
	b) Uyuşmazlığın üç veya daha fazla tarafı bulunursa, taraf başına,	
	ba) Bir saati (İlk üç saate kadar)	90,00 TL
	bb) Takip eden her saat için	60,00 TL

İKİNCİ KISIM

Konusu Para Olan veya Para ile Değerlendirilebilen Hukuki Uyuşmazlıkların Dava Açılmadan Önce veya Açıldıktan Sonra Arabuluculuk Yoluyla Çözüme Kavuşturulmasının Sağlanmasında Arabulucuya Ödenecek Ücret Üzerinde Anlaşılan Miktarın;

1.	İlk 25.000,00 TL'si için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 6
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 9
2.	Sonra gelen 35.000,00 TL 'si için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 5
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 7,5
3.	Sonra gelen 60.000,00 TL 'si için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 4
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 6
4.	Sonra gelen 200.000,00 TL 'si için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 3
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 4,5
5.	Sonra gelen 500.000,00 TL 'si için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 2
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 3
6.	Sonra gelen 680.000,00 TL 'si için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 1,5
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 2,5
7.	Sonra gelen 1.250.000,00 TL 'si için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 1
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 1,5
8.	2.750.000,00 TL 'dan yukarısı için	
	a) Bir arabulucu görev yaparsa	% 0,1
	b) Birden fazla arabulucu görev yaparsa	% 0,2

EK

**Hukuk Uyuşmazlıklarında
Arabuluculuk Kanunu Tasarısı
ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu
ile Adalet Komisyonu Raporları**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/486 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Genel Gerekçesi	4
- Madde Gerekçeleri	7
• Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu	18
• Muhalefet Şerhi	22
• Alt Komisyon Raporu	24
• Muhalefet Şerhleri	31
• Alt Komisyonun Metni	35
• Alt Komisyonun Metnine Ekli Listeler	44
• Adalet Komisyonu Raporu	45
• Muhalefet Şerhi	53
• Tasarı Metni	57
• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	57
• Tasarı Metnine Ekli Listeler	74
• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Listeler	75

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

3/6/2008

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1587/2456

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 26/5/2008 tarihinde kararlaştırılan "Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/486)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle uyuşmazlıkların çözümü son yıllarda pek çok ülkenin kanun koyucularını meşgul etmektedir. Uyuşmazlıkların dava yolu ile çözümü yerine tarafların kendi iradeleri ile uzlaşarak uyuşmazlığa son vermeleri, toplumsal barışın korunması açısından tercih sebebi sayılmaktadır. Bu yolların geniş kapsamlı ve etkin bir biçimde işlerlik kazanması mahkemelerin iş yükünün azalmasına katkı sağlayacaktır.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, aslında yargı sistemi ile rekabet içinde olmadığı gibi, amaç yargısal yollara başvuru imkânını ortadan kaldırmak da değildir. Devlete ait olan yargı yetkisinin mutlak egemenliğine zarar vermeden uyuşmazlıkların daha basit ve kolay çözümü amaçlanmaktadır.

Hazırlanan Tasarı, sadece tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri, yabancı unsurlu olanlar da dahil, özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda uygulanacaktır.

Uyuşmazlıkların anlaşmaya varmak suretiyle çözümü hakkında pek çok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerden birisi de arabuluculuktur. 2002 yılında Birleşmiş Milletler Ticaret Komisyonu (UNCITRAL) tarafından Milletlerarası Ticari Arabuluculuğa İlişkin Model Kanun hazırlanmıştır. Bu düzenleme ile, Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler tarafından arabuluculuk hakkında hazırlanacak kanunların mümkün olduğu kadar yeknesak olması amaçlanmıştır. 1998 yılından itibaren Avrupa Birliği içinde de uyuşmazlıkların anlaşmak suretiyle çözümü konusunda çalışmalar başlamıştır. 15-16 Ekim 1999 tarihinde Tampere'de düzenlenen Avrupa Birliği zirvesinde, üye devletler Avrupa'da adalete daha iyi erişime ilişkin olarak mahkeme dışı alternatif yöntemler oluşturmaya davet edilmiştir.

Bu çalışmalar sonunda 2002 yılında hazırlanan Yeşil Kitap ile alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından birisi olan arabuluculuk hakkındaki ilkeler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu sayede adalete daha iyi erişim sağlayacak alternatif uyuşmazlık çözümlerinin fark edilmesi, yasama faaliyetlerinin bu yönde gerçekleştirilmesi ve alternatif uyuşmazlık çözümlerine politik öncelik verilmesi amaçlanmıştır.

Adalete erişim, Anayasamızın 36 ncı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde güvence altına alınan temel bir haktır. Alternatif uyuşmazlık çözümleri ile taraflar uzlaştırma sürecine dahil olmakta ve kendi iradeleriyle anlaşarak sonuca ulaşmaktadırlar. Alternatif uyuşmazlık çözümü bu yönüyle, Devletin, yargı yetkisi dışında uyuşmazlıkların çözümü konusunda kişilere sunduğu bir imkândır. Tarafların kendi aralarındaki uyuşmazlıkları her zaman anlaşarak ve üçüncü kişilerin aracılığından faydalanarak çözümlenebilecekleri düşünülebilirse de; bu alanda da Devletin düzenleme yapması bir gerekliliktir.

2004 yılında Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin, Hukuk ve Ticari Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun Belirli Yönlerine İlişkin Direktif Tasarısı, medenî hukuk alanında ve ticarî konularda arabuluculuğa ilişkin hükümler içermektedir. Bu Direktif Tasarısında, Avrupa Birliği içinde hakkın korunması ve temini bakımından, üye ülkelerin zor ve karmaşık hukuk ve idare sistemi yerine, daha kolay ve daha basit biçimde uyuşmazlıkların anlaşma ile çözümü amaçlanmıştır. Bu süreç içinde, Avrupa Birliğine üye ülkelerde de alternatif uyuşmazlık çözümüne ilişkin kanunlar kabul edilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Alternatif uyuşmazlık çözümleri ceza yargısı ile idarî yargı alanında da kabul edilmektedir. Ancak, özel hukuka ilişkin uyuşmazlıkların niteliği ve arabuluculuk yöntemlerinin de farklı olması nedeniyle, ceza ve idari uyuşmazlıklardan ayrı olarak düzenlenmesinin isabetli olacağı düşünülmüştür. Öte yandan, bu yöndeki düzenlemenin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu içinde yer alması düşünülebilir ise de genel bir kanunda bu hükümlere yer verilmesi yerine, ayrı bir kanunla düzenlenmesinin daha doğru bir yaklaşım olacağı sonucuna varılmıştır. Nitekim, Avusturya, Almanya, Bulgaristan, Macaristan ve Slovakya gibi ülkelerde de arabuluculuk özel kanunlarla düzenlenmiştir.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları sınırlı değildir. Her ülkeye ve sosyolojik gerçeklerine uygun alternatif uyuşmazlık çözümleri mevcuttur. Ancak, arabuluculuk, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri içinde en yaygın ve başarılı olanıdır. Bu nedenle, hazırlanan Kanun Tasarısı, arabuluculuğa ilişkindir. Arabulucu, tarafların anlaşarak seçtikleri üçüncü bir kişidir. Arabuluculuk süreci sonunda arabulucu bir karar vermez, bilimsel yöntemlerle, taraflar arasındaki iletişimi sağlayarak, uyuşmazlığın çözümünü mümkün kılmayı amaçlar.

Hâkim, tarafları arabulucuya yönlendirebileceği gibi, taraflar da dava açılmasından önce bu yola kendiliğinden başvurabilirler. Arabulucuya başvuru konusunda çeşitli ülkelerde farklı yöntemler kabul edilmiştir. Bazı ülkelerde arabulucuya başvuru tamamen tarafların iradesine bırakılmıştır. Nitekim Fransa, Belçika, Avusturya, Bulgaristan ve Macaristan'daki düzenlemeler bu yöndedir. Diğer bir sistem ise arabuluculuğa başvurunun teşvik edilmesidir. İspanya, İtalya ve İngiltere'de durum böyledir. Üçüncü bir sistem de, dava açılmadan önce tarafların arabulucuya başvurmasının zorunlu kılınmış olmasıdır. Bazı uyuşmazlıklar için, Almanya ve Yunanistan'da bu yöntem benimsenmiştir. Arabuluculuğun ihtiyari olması nedeniyle, Kanun Tasarısında, tarafların hiçbir zorlama olmaksızın kendi iradeleriyle bu yola başvurması kabul edilmiştir.

Tasarının hazırlanmasında, UNCITRAL Model Kanun ve Avrupa Birliği Direktif Tasarısı dışında, Özel Hukukta Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Alternatif Usuller Hakkında Yeşil Kitap ile Avusturya Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuğa İlişkin Federal Kanun, Almanya'nın 1999 yılında yürürlüğe giren Baden Württemberg Uzlaşma Kanunu ile Bavyera'nın 2000 yılında kabul edilen Özel Hukukta Zorunlu Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Kanunu, Macaristan Arabuluculuk Kanunu ile son yıllarda

kabul edilmeleri nedeniyle Bulgaristan ve Slovakya Arabuluculuk Kanunları dikkate alınmıştır. Bu yazılı kaynaklar yanında, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, İtalya, İspanya ve Kanada gibi ülkelerin uzmanlarıyla çeşitli zamanlarda toplantılar yapılmış, Almanya, Hollanda ve Avusturya gibi ülkelerin uzmanları ve uygulamacılarıyla bir araya gelinerek, mukayeseli hukuktaki gelişmeler izlenmiştir.

Arabuluculuk sürecinin desteklenmesi için, maddî hukuktaki sürelerle ilişkin bir düzenleme yapılması gereklidir. Bu amaçla, arabuluculuk sürecinin zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmayacağı kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyetinin başarı ile sonuçlanabilmesi ve bu çözüm yoluna güven duyulabilmesi için, arabulucunun öncelikle bağımsız ve tarafsız olması gerekir.

Arabulucuların iyi yetişebilmesi, iyi bir eğitim almalarını gerektirir. Bu konuda eğitim verecek kurumların, gerekli koşullara sahip olmak şartı ile Adalet Bakanlığından izin almaları hâlinde arabulucuları eğitebilecekleri kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyeti sırasında tarafların ve arabulucunun edindiği bilgiler gizli tutulmalıdır. Arabuluculuk faaliyeti sırasında taraflarca ileri sürülen belge ve bilgilere, diğer yargı mercileri önünde, örneğin mahkemelerde ya da tahkimde dayanılmaz. Bunun nedeni, arabuluculuk faaliyetine güven sağlanması ve verilen ödünlerin aleyhe kullanılmasının önlenmesidir. Bu belge ve bilgiler, mahkemeler tarafından da istenemeyecektir.

Tasarıda, arabulucunun uyuşmazlığın çözümünde üstlendiği rolün önemi ve arabuluculuk yönteminin güvenilir olmasını sağlamak amacıyla, sadece eğitim almış ve sicile kayıtlı arabulucuların, arabuluculuk yapabilecekleri kabul edilmiştir.

Süreç içerisinde üstlenmiş olduğu görevin özel önemi ve ağırlığı gözetilerek arabulucunun seçimi, nitelikleri, hak ve yükümlülükleri ile İlgili olarak özel hükümler sevk edilmiştir. Aynı amaçla, arabulucuların bir sicile kaydedilmesi, denetlenmesi ve gerektiğinde sicilden silinmesine yer verilmiştir.

Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşma sağlanması hâlinde, taraflar bir anlaşma belgesi düzenleyebilirler. Taraflar isterse icra mahkemesine başvurarak bu belgeye icra edilebilirlik şerhi verdirebilirler. İcra mahkemesinin böyle bir şerh verebilmesi için, anlaşma suretiyle çözüme kavuşturulan uyuşmazlığın, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir işten kaynaklandığını ve içerik itibarıyla cebri icraya elverişli olduğunu tespit etmesi gerekir. Bu şekilde icra edilebilirlik şerhi verilmiş olan anlaşma belgesi, ilâm niteliğinde belge sayılacaktır.

Uyuşmazlıkların arabuluculuk yoluyla çözümü, ancak zaman içinde genel kabul gören bir alternatif uyuşmazlık çözümü hâline gelebilecektir. Bu sebeple, öncelikle uyuşmazlıkların arabuluculuk yöntemiyle çözüm yolunun topluma tanıtılması ve olumlu yönlerinin anlatılması gerekecektir. Bunun, Adalet Bakanlığı içinde kurulacak Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilmesi doğru bulunmuştur. Başkanlığın, uluslararası alanda toplantılar yapması, uygulamayı izlemesi, gerekli yasal değişiklikleri önermesi, anket ve istatistik çalışması yapması bu açıdan son derece önemlidir.

Arabuluculuğun özendirilmesi için tarafların imzaladıkları anlaşma belgesinin, maktu damga vergisi ve harca tâbi olması kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyetinin düzenle yürütülebilmesi için ayrı bir teşkilatlanmaya gidilmiş, bu teşkilatlanma da Adalet Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, arabuluculukla ilgili asıl görevler, Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne bırakılarak, arabuluculuk faaliyetleri için ayrı bir Daire Başkanlığı kurulması öngörülmüştür. Bunun yanında, yürütülecek faaliyete katılım ve objektifliğin sağlanabilmesi amacıyla, farklı kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin katılacakları ayrı bir Arabuluculuk Kurulu oluşturulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, arabuluculuk kurumunun hangi tür uyuşmazlıklarda ve hangi kayıtlı uygulanma alanı bulacağı hüküm altına alınmıştır. Her şeyden önce arabuluculuk kurumunun işlerlik kazanacağı alan, yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, özel hukuk uyuşmazlıklarıdır. Öte yandan, anılan kurum, her tür hukuk uyuşmazlıklarında değil; ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri, yani “sulh olmak suretiyle sona erdirebilecekleri hukuk uyuşmazlıkları” bağlamında uygulanma alanı bulacaktır. Bu durum karşısında, kamu düzenine ilişkin olan ve dolayısıyla tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmalarına olanak vermeyen hukukî ilişkilerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında, arabuluculuk kurumuna müracaat edilemeyecektir.

Madde 2- Maddede bu Kanunun uygulanması bakımından belirleyici olan kavramlara ve kurumlara yüklenen anlam ve içeriğin ne olduğu açıklanmıştır. Kanunun uygulanması bakımından merkezî bir konumda bulunan “arabuluculuk” kavramına yüklenen anlam ve içerik, “uzlaştırma” kavramından temel farklılıklarına da işaret edilmek suretiyle tespit edilmiştir. Bu tanımlama çerçevesinde arabuluculuk, uyuşmazlık içine düşmüş olan tarafları konuşmak ve müzakerelerde bulunmak amacıyla bir araya getiren, birbirlerini anlamalarını ve bu suretle “kendi çözümlerini kendilerinin üretmelerini sağlamak” için aralarındaki iletişimi kolaylaştıran, uzmanlık eğitimi almış, bağımsız, tarafsız ve objektif bir konumda bulunan üçüncü kişinin katkısı ya da katılımıyla yürütülen, gönüllü olarak işlerlik kazanan bir uyuşmazlık çözme yöntemidir. Bir başka ifade ile, arabulucu, uyuşmazlık hakkında herhangi bir karar veremez, taraflara çözüm önerilerinde bulunamaz. Arabulucu, sadece sistematik bir biçimde iletişim teknikleri uygulamak suretiyle, taraflar arasında iletişimin kurulmasını kolaylaştırır ve diyalog sürecinin işlerlik kazanmasına ve bunun canlı tutulmasına katkı sağlar; taraflara rahat ve özgür bir müzakere ortamı yaratmak suretiyle, sorumlulukları kendilerine ait olmak üzere çözümleri kendilerinin bulmasına yardımcı olur. Diğer bir anlatımla arabulucu, uyuşmazlığı bir karar vermek suretiyle çözmeyi değil; ikna ve telkin ile tarafların yeniden müzakerelere girişmelerine ve bir anlaşma sağlamalarına imkân veren bir ortamı oluşturmayı hedefler; haklıyı veya haksızı bulmaya yahut belirlemeye yönelik olarak değil, tarafların her ikisinin de menfaatlerinin en uygun bir şekilde dengelenmesini öngören bir anlaşma zemininin bulunmasına çaba sarfederek uyuşmazlığın çözüme kavuşturulmasını gerçekleştirmeye çalışır.

Arabulucu, tarafların üzerinde anlaşabilecekleri noktaları, ortak paydaları tespit eder ve bu zemin üzerinde mutabakata varmalarına yönelik olarak faaliyet gösterir; taraflara çözüm önerisi geliştirip bunu onlara empoze edemez ve geliştirilen çözüm önerisi üzerinde anlaşmaya varmaları için onları zorlayamaz. Arabuluculuk görüşmelerinde tarafların birbirleri ile iletişim kurmaları ve bunun pekiştirilmesi ile birbirlerine ait menfaatleri ve ortak yönleri daha iyi anlamaları ve somut duruma göre işlerlik kazanabilecek değişik çözüm seçeneklerini genel bir çerçevede üretip, değerlendirmeleri temin edilir. Arabuluculuk sürecinin işleyişinde ve sonucun elde edilmesinde tümüyle taraflar egemendir.

Arabuluculuk tanımlaması çerçevesinde, vurgulanması gereken bir diğer husus ise, taraflardan birisinin, uyuşmazlığın çözümü bağlamında sunmuş olduğu somut bir önerinin arabulucu tarafından karşı tarafa iletilmesinin, arabulucu tarafından çözüm önerisi geliştirilip diğer tarafa empoze edilmesi şeklinde yorumlanamayacağıdır. Yine bu çerçevede son olarak kaydedilmesi gereken diğer bir husus ise, arabuluculuk sürecinin, başından sonuna dek tümüyle ihtiyarî olarak işlerlik kazanan, gönüllü olarak uygulanma alanı bulan bir uyuşmazlık çözme yöntemi olduğudur.

Madde 3- Arabuluculuk yoluyla uyuşmazlık çözme yönteminin en temel ilkeleri, iradî olma ve eşitlik ilkesidir. Bu ilkeler, arabuluculuk yöntemiyle uyuşmazlık çözümünün niteliğinden kaynaklanmaktadır. Devlet yargısı dışında, arabuluculuğa başvurmak, süreci yürütmek ve sonuçlandırmak bakımından gönüllü olmak bu yolun başarısını sağlamaktadır. Ayrıca, taraflar bu yola başvururken ve bu süreci yürütürken, eşit oldukları ve bunu hissettikleri ölçüde sürecin başarılı olması mümkündür.

Birinci fıkrada, arabuluculuk yolunun iradî olması ortaya konulmuştur. Taraflar, öncelikle uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla sonuçlandırma konusunda anlaşmalıdırlar. Tarafların her ikisini veya birini, zorla bu sürecin içine dahil etmek mümkün değildir. Uyuşmazlığın devlet yargısına taşınmadan çözülmesi için, hem kanunî düzenlemelerle hem de uygulamada taraflar teşvik edilebilir, bunu cazip kılabilecek bazı tedbirler alınabilir. Nitekim bu düzenleme içinde de bu yönde bazı hükümlere yer verilmiştir. Ancak, tarafları buna mutlak anlamda zorlamak, bu yolun niteliğine tamamen aykırıdır. Bu yönde teşvik etmekle zorlamak arasındaki sınırın iyi çizilmesi gerekir. Şüphesiz bir uyuşmazlığı inatla sürdürmek veya çözümü zora sokmak için çaba gösteren tarafı engellemekte, tarafların dışında, kamunun da yararı vardır. Nitekim mahkeme önünde yapılan yargılamalarda da kötü niyetle dava açan ya da dürüstlük kuralına aykırı davranan taraflar için bir takım yaptırımlar öngörülmüştür. Ancak, bu yaptırımın uygulanması tarafları mahkeme dışında çözüme zorlamak sonucu doğuramaz; aksi halde herkesin meşru vasıta ve yollardan hak arama Özgürlüğüne sahip olduğu konusundaki Anayasa hükmüne aykırılık meydana gelir. Gönülsüz ve isteksiz, sırf mecbur olduğu için başlayan böyle bir süreçten başarılı sonuç da elde edilemez. Tarafı zorla masaya getirmek mümkün olsa da zorla masada tutmak ve müzakere zemini yakalamak mümkün değildir. Ayrıca, gönülsüz yapılan bir anlaşma da kalıcı olmayacak, en azından uygulama aşamasında bir çok sorun çıkacaktır. Taraflar, sürecin iradî olması çerçevesinde, arabuluculuk faaliyetinin başlangıcında da sürecin hangi kapsamda ve nasıl yürütüleceğini belirleyebilirler. Arabuluculuk faaliyetinin iradî olmasının gereği olarak, tarafların başladıkları bu süreci devam ettirip ettirmemek konusunda da serbestileri söz konusudur. Taraflar istedikleri zaman bu süreçten çekilebilirler, onların artık bu yolla uyuşmazlığı çözmek istememelerini de kabul etmek gerekir. Bu sürecin nasıl sonuçlandırılacağı da taraflara bağlıdır. Uyuşmazlığı tamamen çözen bir anlaşmaya varılabileceği gibi, kısmen çözüme varılabilir veya farklı bir çözümle de arabuluculuk faaliyeti sonuçlandırılabilir. Yani, süreç her zaman uzlaşma ve anlaşmayla sonuçlandırılmak zorunda değildir. Bu, arabuluculuğun esnek yapısının da bir gereğidir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, arabuluculuk sürecinde tarafların eşitliği vurgulanmıştır. Taraflar, bu uyuşmazlık çözüm yoluna başvururken ve süreç boyunca eşit haklara sahiptir. Eşitlik, hemen her konuda, özellikle de uyuşmazlığın çözümünde öncelikle göz önünde tutulması gereken Anayasal bir ilkedir. Eşitlik hem yargılama yapılarak varılan çözüm yöntemlerinde hem de yargılama yapılmadan varılan çözüm yöntemlerinde ortak bir ilkedir. Ancak, her iki çözüm yönteminde uygulanması ve alanı belirli farklılıklar taşımaktadır. Bu farklılıklar, uyuşmazlık çözüm yönteminin niteliği ve tarafların bu yöntem içindeki konumlarından kaynaklanmaktadır. Kendisini diğer tarafla tam olarak eşit hissetmeyen veya kanunen böyle muamele görmeyen bir tarafın, uzlaşmasından değil, mecburen bir sonuca katlanmasından söz edilebilir. Kanun önünde eşit olma ve uyuşmazlık çözüm sürecinde eşit haklara sahip olma, bir uyuşmazlık hangi yolla çözümlerse çözülsün gözetilmesi gereken bir ilkedir. Bu ilke, yargı organları önünde de uyuşmazlıklar çözümlenirken, adil yargılanma ve hukukî dinlenilme hakkının bir gereğidir. Aynı şekilde, silahların eşitliği ilkesi olarak da ifade edilen, yargılamada tarafların eşit hak ve imkânlarla sahip olması, her zaman göz önünde tutulmalıdır. Benzer bir durum arabuluculuk yoluyla uyuşmazlığın çözümünde de söz konusudur. Taraflardan birini dışlayarak veya ona daha az söz hakkı vererek varılan sonuçta, gerçek bir uzlaşmadan ya da anlaşmadan söz edilemez. Devlet yargısı önünde eşit olan tarafların, iradî olarak başlatıp yürüttükleri arabuluculuk sürecinde de eşit olmaları düşünülemez. Fıkrada bu durum çok açık ve tüm süreci kapsayacak şekilde vurgulanmıştır.

Madde 4- Arbuluculuk konusunda gözetilmesi gereken ilkelerden biri de gizliliktir. Tarafların devlet yargısı dışında, arbuluculuk yoluyla uyuşmazlığı çözmek istemelerinin en önemli sebeplerinden biri, aralarındaki uyuşmazlığın üçüncü kişilerce bilinmesini istememeleridir. Mahkeme önünde yapılan yargılamada, özellikle duruşmaların aleni olması, temelini Anayasada bulan bir kuraldır, gizlilik istisnadır. Gizlilik, bazen tarafların mahkeme dışındaki uyuşmazlık çözüm yoluna başvurmalarındaki en önemli etken olabilir. Önemli ticarî ilişkileri olan iki tarafın, yüksek meblağlara varan bir konuda uyuşmazlık içinde olduklarını üçüncü kişilerin bilmesi, onların piyasadaki itibarlarını ve iş ilişkilerini etkileyebilir ya da iki taraf arasında sır niteliğindeki birtakım hususların kamuoyu önüne çıkması istenmeyebilir. Karşılıklı suçlamalarla yürütülen bir yargılamadan sonra, tarafların tekrar eski ilişkilerini sürdürmeleri mümkün değildir. Bununla birlikte, gizli ve sadece taraflar arasında kalan bir uyuşmazlık çözüm sürecinde, tarafların daha dikkatli davranması, birbirlerine zarar vermek yerine uyuşmazlığı çözmeye odaklanmaları mümkün olacaktır. Bu ise, çözümün daha kolay bulunmasına yardımcı olacağı gibi, duygusal tepkiler yerine, tarafların kendi kontrollerinde mantıkî çözüm arayışlarını mümkün kılacak, bundan sonra da ilişkilerin sürdürülmesine katkı sağlayacaktır. Gizlilik, tarafların kendi aralarında söz konusu olduğu gibi, arbulucu bakımından da dikkat edilmesi gereken bir ilkedir. Ancak, her iki yönüyle de gizlilik, tarafların iradelerine bağlıdır. Gizliliğe aykırı davranmanın yaptırımı da ayrıca düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, gizliliğin arbulucuya ilişkin yönü vurgulanmıştır. Arbulucu, kural olarak kendisine sunulan veya başka türlü elde ettiği bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür. Ancak, taraflar, isterlerse bunun aksini kararlaştırabilirler; aksini kararlaştırma açık şekilde olmalı, arbulucu açık bir irade yoksa, yorumla bu sonuca varamamalıdır. Arbulucu, bir yönüyle kendisine başvuru alan uyuşmazlık konusunda tarafların sırdaşıdır. Tarafların kendisi ile paylaştığı bu sırları saklamak durumundadır. Bu yönüyle arbulucu, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişilerden biri sayılacaktır ve kanunların Öngördüğü çerçevede bir yargılamada tanıklıktan çekinme ya da kanunî bir zorunluluk olmadıkça sır saklama yükümlülüğü altında olacaktır. Arbulucunun bu yükümlülüğe uymaması durumunda, bu Kanunda belirtilen sicilden silinme veya cezaî yaptırımlara muhatap olma sonucu ile karşılaşması söz konusu olabileceği gibi, tarafların ayrıca arbulucunun hukukî sorumluluğu yoluna gitmesi de mümkündür.

Maddenin ikinci fıkrasında, gizliliğin taraflara ilişkin yönü vurgulanmıştır. Taraflar arbuluculuk faaliyetinin gizliliği konusunda aksini kararlaştırmamışlarsa bu konuda gizliliğe kendileri de uymak zorundadır. Buna rağmen taraflardan biri, kendisi ile ilgili olduğu ölçüde, zorunlu bazı sebeplerle diğer tarafla uyuşmazlığının az çok yansımaları olan hususları açıklamak durumunda kalabilir. Böyle durumlarda, açık ve diğer tarafa zarar veren bir ihlâl olup olmadığı iyi tespit edilmelidir.

Madde 5- Bu hüküm, gizlilikle ilgili maddenin devamı niteliğinde olup, daha özel ve sık karşılaşılabilecek bir durumu açıklığa kavuşturmaktadır. Çözümü için arbuluculuk yoluna başvuru alan bir uyuşmazlık hakkında, daha sonra doğrudan veya dolaylı bir yargılama yapılabilir. Bu durum, tarafların arbuluculuk faaliyeti sonunda anlaşamamalarından kaynaklanabileceği gibi, kısmî bir anlaşma sebebiyle de ortaya çıkabilir veya taraflar bu uyuşmazlık konusunda anlaşmış olabilirler, ancak bu uyuşmazlıkla bağlantılı başka uyuşmazlıklar ortaya çıkabilir.

Arbuluculuk konusundaki temel ilke olan gizlilik, tarafların aralarındaki uyuşmazlığın kendisinin, içeriğinin ve uyuşmazlık içinde kullanılan bilgi ve belgelerin de gizli kalmasını gerektirir. Bu gizliliğin korunacağına olan güven, tarafları arbulucuya başvurma konusunda daha fazla teşvik edecektir. Bu sebeple, maddede, gizlilik ilkesine ilişkin olarak arbuluculuk faaliyeti sırasındaki beyan, bilgi ve belgelerin kullanılmayacağı haller, kapsamı çizilerek belirtilmiş, böylece uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütler engellenmek istenmiştir. Bu madde, gizlilikle ilgili genel hükümden daha özel bir düzenlemeyi içermekte olup, tarafların gizlilik konusunu özel olarak kararlaştırmamış olmaları hâlinde dahi, maddede belirtilen beyan ve belgelere delil olarak dayanmanın ve delil olarak dikkate alınmasının önüne geçmektedir. Şüphesiz tarafların karşılıklı açık iradeleri ile bu beyan ve belgeler delil olarak kullanılabilir.

Maddenin birinci fıkrasında, hangi beyan ve belgelerin, kimler tarafından, hangi kapsamda kullanılamayacağı belirtilmiştir. Söz konusu yasak, arabuluculuk faaliyetinin taraflarını, arabulucuyu, arabuluculuk faaliyetine katılmış olsun olmasın üçüncü kişileri kapsamaktadır. Bu yasak, uyumsuzlukla ilgili doğrudan veya dolaylı bir yargılama sırasında geçerlidir. Ayrıca, yasağa dört bent hâlinde sayılan beyan ve belgeler dahil olup, bu beyan ve belgeler yargılamada delil olarak kullanılamayacağı gibi, bu konuda tanıklık da yapılamayacaktır. Yargılamanın mahkeme veya tahkim yoluyla yapılmasının bu konuda bir önemi yoktur. Maddenin kapsamına giren beyan ve belgeler şunlardır:

- Tarafların arabuluculukla ilgili daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği gizlilik kapsamındadır. Çünkü, taraflar, aralarındaki uyumsuzluğun daha sonra da olsa alenileşmesini ya da böyle bir yolla çözüm arayışı içinde olduklarının öğrenilmesini istemeyebilirler.

- Uyumsuzluğun arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler de yasak kapsamındadır. Çünkü, taraflar daha sonra bu görüş ve tekliflerle bağlı olmayacaklarını bilmenin rahatlığıyla, özgür ve samimi bir ortamda uyumsuzluğu müzakere edip sonuçlandırmaya çalışacaklardır.

- Bu konudaki diğer bir yasak, arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıya veya iddianın kabulüdür. Yukarıda açıklanan gerekçe yanında, diğer bir gerekçe de, tarafların arabuluculuk görüşmeleri sırasında kabul ettikleri vakıya ve iddialarla bağlı olmama yönündeki istekleridir. Yargılama dışında, özgür bir müzakere ortamında kabul edilen vakıya ve iddialarla bağlı olacağını düşünen taraflar, çok dikkatli davranacaklar, tartışma ve görüşmede istenen samimiyet sağlamayacaktır. Söylediklerinin daha sonra aleyhlerine kullanıma ihtimali, tarafların açık olmaması sonucunu doğuracaktır. Bu ise, arabuluculukta sağlıklı sonuç almaya engeldir.

- Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler de gizliliğe dahildir. Bu bent, niteliği gereği özel bir öneme sahiptir. Bu bentle, tarafların uyumsuzluk sebebiyle sahip oldukları ve delil olarak kullanılacak tüm belgeler değil, sadece arabuluculuk dolayısıyla hazırladıkları belgeler yasak kapsamında tutulmuştur. Aksi halde, arabuluculuk faaliyeti sonuçsuz kalıp yargı yoluna başvurulduğunda, delil kullanmak, bir sonuca varmak mümkün olamaz. Eğer taraflar arabulucuya başvurmadan önce bazı belge ve bilgilere sahiplerse, arabuluculuk faaliyeti söz konusu olmasa da bu tür belge ve bilgileri kullanabilecek durumdaysalar, sırf arabulucuya başvurmuş ve bu belgeleri orada da kullanmış olmaları, daha sonra yargılamada bu belgelere dayanmalarına engel teşkil etmez. Ancak, bazı belgeler daha önce mevcut olmayıp, sadece arabuluculuk sebebiyle hazırlanmışsa (örneğin, arabuluculuğun başında, tarafların bir takım ikrarları, müzakere sırasında ara sonuç olarak hazırlanan belge ya da tutanaktaki borç ikrarı ya da kusur oranını kabul gibi), bu belgeler daha sonra yargılama aşamasında kullanılamayacaktır.

İkinci fıkrada, tereddütleri gidermek için beyan veya belgenin şeklinin yasak bakımından bir öneme sahip olmadığı, belge veya beyanın şekline bakılmadan yasağın uygulanacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, taraflar dışında, mahkeme, hakem ve idari makamlara yönelik olarak yasağın kapsamı belirtilerek, birinci fıkradaki bilgilerin açıklanmasının bu makamlar tarafından istenemeyeceği vurgulanmıştır. Bu yasağa rağmen, söz konusu beyan veya belgeler, taraflarca veya tarafların bilgisi dışında herhangi bir şekilde delil olarak sunulursa, hükme esas alınamayacaktır. Katı şekilde düzenlenen yasağa, iki temel istisna getirilmiştir. Bunlar, söz konusu bilgilerin kullanılmasının bir kanun hükmü tarafından emredilmesi ya da bunların arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olmasıdır. Ancak, bu istisna da bir kanun hükmünün emri veya arabuluculuk sonunda varılan anlaşmanın icrasının zorunlu kıldığı ölçüde geçerli olacaktır, gereksiz şekilde genişletilemeyecektir.

Dördüncü fıkrada, gizliliğin, amacına uygun olarak, doğrudan veya dolaylı her uyumsuzluk için geçerli olduğuna değinilmiştir. Yasağın geçerli olması için, arabuluculukta söz konusu olan uyumsuzlukla, daha sonra ortaya çıkan hukuk davaları ve tahkimdeki uyumsuzluk konusunun aynı olması, örtüşmesi şart değildir. Böylece, yasağı dolaylı olarak delme yönünde kötü niyetli davranışların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Beşinci fıkrada, özellikle birinci fıkranın (ç) bendinde dolaylı olarak belirtilen husus, daha net şekilde açıklanmıştır. Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmakla birlikte, bir hukuk davasında veya tahkimde ileri sürülen caiz deliller, sırf arabuluculukta kullanılmış olmaları sebebiyle, kullanılmayacak hale gelmeyecektir. Yukarıda da belirtildiği üzere, arabuluculuk faaliyeti söz konusu olmasaydı dahi, taraflar bir delili ellerinde bulunduruyor veya elde edebiliyor ve aynı zamanda mahkeme veya tahkimdeki yargılamada o uyuşmazlık için caiz delil olarak kullanabiliyorsa, sırf daha önce bir arabuluculuk faaliyetinde kullanılması, delilin geçerliliğini etkilemeyecektir. Bu fıkranın diğer fıkralarla uyumlu şekilde değerlendirilmesi, diğer fıkraları aşan bir yoruma gidilmemesi gereklidir.

Madde 6- Maddede resmî arabuluculuk unvanının hangi şartlarda kullanılabilmesi belirtilmiştir. Taraflar, aralarındaki uyuşmazlığı çözmek için üzerinde anlaştıkları bir üçüncü kişiyi arabulucu olarak görevlendirebilirler. Ancak, bu kişiler arızî olarak arabuluculuk faaliyetini yerine getiriyorlarsa, bu unvanı resmî olarak kullanamazlar. Taraflar, eğer güveniyorlar ve uyuşmazlığın çözümünde yardımcı olacağına inanıyorlarsa, sicile kayıtlı olmayan, bu konuda eğitim almamış bir kimse üzerinde de arabulucu olarak anlaşılabilirler. Ancak, arızî olarak ve tarafların isteğine uygun yürütülen bu faaliyet, o kimseye arabulucu sıfatını kazandırmaz ve bu Kanunda belirtilen yetkileri vermez. Sadece o uyuşmazlığa münhasır olarak faaliyette bulunabilir. Böyle bir arabuluculuk faaliyeti, bu Kanunda belirtilen diğer sonuçları da doğurmaz. Bir kimsenin arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı hak ve yetkileri kullanabilmesi için sicile kayıtlı olması gerekir. Ayrıca, arabulucunun sicile kayıtlı arabulucu olduğunun anlaşılabilmesi için arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını da açıkça belirtmesi aranmıştır. Zira, bu sayede arabulucunun faaliyeti takip ve kontrol edilebilecektir. Bu düzenleme ile arabuluculuk faaliyetinin bir güven ve düzen içinde yürütülmesi, karar verici konumunda olmasa da çözüme ulaşmada önemli rol oynayan, kendi başlarına çözüm üretemeyen taraflara yardımcı olan ve arabuluculuk kurumunun gelişmesi ve sağlıklı işlemesi bakımından çok önemli olan arabulucuların niteliğinin artırılması sağlanacaktır.

Madde 7- Arabulucu, faaliyeti karşılığında ortaya çıkan masrafları ve ayrıca bu konudaki ücretini isteme hakkına sahiptir. Bunlar için arabulucunun avans istemesi de mümkündür. Maddenin birinci fıkrasında, arabulucunun bu hakkı açıkça belirtilmiştir.

İkinci fıkrada, arabulucunun, hazırlanacak Asgarî Ücret Tarifesine göre ücretinin belirleneceği, ancak bunun aksinin de kararlaştırılabileceği açıklığa kavuşturulmuştur. Bu şekilde, ücretin belirsiz olması ve bu konuda sorunlar çıkması engellenmek istenmiştir. Taraflar, ücret ve avanstan hangi ölçüde sorumlu olacaklarını kendileri de kararlaştırabilirler. Ancak, böyle bir kararlaştırma söz konusu değilse, ücret ve masraflara taraflar eşit şekilde katlanacaktır. Taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa, ücret ve masrafa eşit katlanmaları arabuluculuğun amacına da uygundur. Zira, bu uyuşmazlık çözüm yolunda, bir tarafın kazanıp diğer tarafın kaybetmesi değil, her iki tarafın kazançlı çıkması ve ortak menfaatlerini korumaları amaçlanmaktadır.

Arabuluculuk faaliyetinin sağlıklı işlemesini ve arabulucuların sadece görev yaptıkları sorunla ilgilenmelerini sağlamak üzere, arabulucuların bu süreçle ilgili belirli kişileri tavsiye etme veya bu konuda aracılık karşılığında ücret almaları yasaklanmıştır. Bu yasağa aykırı işlemler batıl sayılacaktır.

Madde 8- Maddede, arabuluculuk faaliyetinde özel öneme sahip olan, arabulucunun taraflarla iletişiminin genel çerçevesi düzenlenmiştir. Arabulucu, taraflardan her biri ile ayrı ayrı ya da her ikisiyle birlikte görüşebilir veya iletişim kurabilir. Bu görüşme ve iletişimin birlikte mi ayrı ayrı mı gerçekleşeceği, yürütülen faaliyetin özelliği ve tarafların durumu ile ilgili olacaktır. Sadece görüşme değil, ondan daha geniş olan iletişim kurma ifadesine özellikle yer verilmiştir. Çünkü, sağlıklı iletişim, arabuluculuk yönteminin temelinde yatan anlayışı ifade etmektedir.

Madde 9- Arabulucunun önemli bir yükümlülüğü, tarafsızlık ve işini özenle yapmasıdır. Birinci fıkrada bu durum açıkça belirtilmiştir. Arabuluculuk faaliyeti her iki tarafın güvenini korumayı gerekli kılmaktadır. Bu da ancak, arabulucunun iki tarafa eşit mesafede ve tarafsız kalması ile mümkündür; aksi hâlde, sürecin sağlıklı işlemesi söz konusu olamaz. Ayrıca, uyuşmazlık çözümünde arabulucu görevini özenle yürütmek durumundadır. Taraflar arasındaki iletişimin korunması, uyuşmazlığı çözecek ortamın yaratılması arabulucuya bağlıdır. Bu sebeple, arabulucu, bu özen yükümlülüğünü zedeleyecek, süreci zorlaştıracak tutum ve davranışlardan kaçınmak durumundadır. Arabuluculuk, kişilik özellikleri ve güvenin ön plana çıktığı bir görev olduğu için bizzat yerine getirilmek zorundadır; bu görevin yerine getirilmesi kısmen ya da tamamen bir başka kimseye bırakılamaz.

İkinci fıkrada, güven ortamının ve arabulucunun tarafsızlığının korunabilmesi için, Özel bir vurgulama yapılmıştır. Eğer tarafsızlıktan şüpheyi gerektiren bir durum ortaya çıkarsa, bu şüpheyi gidermek de yine arabulucunun görevi olup, tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Böylece herhangi bir yanlış anlama sebebiyle, sürecin kesilmesinin önüne geçilecek, iletişim korunacaktır. Bu, arabuluculukta şeffaflık anlayışının da bir gereğidir. Ancak, taraflar arabulucuya olan güvenlerini koruyorlarsa ve her ikisi de talep ederse, arabulucu görevini sürdürebilir.

Üçüncü fıkrada, ilk iki fıkranın devamı olarak, arabulucunun taraflara eşit davranma yükümlülüğü hüküm altına alınmıştır. Şüphesiz bu, arabuluculuk faaliyetinin doğal bir sonucu, tarafsızlığın ve arabuluculuğa hâkim olan ilkenin de bir gereğidir. Eşit davranma, yargılamadaki anlamıyla eşitlik değildir. Burada, taraflarla iletişimde ve uyuşmazlık çözüm sürecinin gerektirdiği anlamda eşitlik söz konusudur.

Dördüncü fıkrada, arabuluculuğun tarafsız bir şekilde yürütülmesini sağlamak ve ortaya çıkacak sakıncalara engel olmak bakımından daha önce bir uyuşmazlıkta arabulucu olarak görev yapan kişilerin, daha sonra aynı uyuşmazlıkla ilgili açılan davada ve yargı sürecinde avukat olarak görev üstlenmeleri yasaklanmıştır.

Madde 10- Maddede, arabulucular bakımından reklam yasağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin amacı, bir uyuşmazlığı çözmeye yardımcı olmakta görev alan arabulucuların niteliklerine uygun düşmeyecek şekilde reklam yaparak arabuluculuğun amacı dışında uygulanmasının önüne geçilmesidir. Bu çerçevede arabulucuların iş elde etmek için reklam niteliğindeki her türlü teşebbüs ve hareketleri, özellikle de tabela ve basılı kağıtlarında yanlış anlaşılmaya ve tarafları yanlış yönlendirmeye sevk edecek şekilde unvan ve ibare kullanmaları da yasaklanmıştır. Arabulucular, tabela ve basılı kağıtlarında akademik unvanları ile arabuluculuk unvanını kullanabilirler. Bu düzenleme avukatlık mesleği bakımından reklam yasağına ilişkin düzenlemeye paralel niteliktedir.

Madde 11- Sicile kayıtlı olarak arabuluculuk faaliyetini yürüten ve bu unvanı kullanan arabulucu, yürüttüğü faaliyet konusunda önemli bilgi ve tecrübeye sahiptir. Bu sebeple arabulucu, tarafları faaliyetin başında aydınlatmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, arabuluculuğun esasları, sürecin işlemesi ve sonuçlarını kapsamaktadır. Faaliyet hakkında yeterince bilgi sahibi olan taraflar, bu süreci daha iyi kavrayacak ve bu faaliyet daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilecektir. Arabulucunun, aydınlatma yükümlülüğü, başlangıçta mutlak, ayrıca süreç içinde de gerekli durumlarda, bilgilendirme ve aydınlatma faaliyetinde bulunmalıdır. Özellikle, sürecin aksamaya başladığı anlarda ve durumlarda, bu daha da önemlidir. Zira, arabulucunun en önemli görevi, anlaşma zeminini korumak, tarafları masada tutmaktır.

Madde 12- Madde ile, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere arabuluculardan, sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınması öngörülmüştür.

Madde 13- Maddede, arabuluculuk faaliyetinin nasıl başlayacağı düzenlenmiştir. Taraflar, dava açmadan önce veya dava açtıktan sonra anlaşarak doğrudan kendileri bu yola başvurabilirler. Bunun için iki tarafın anlaşmış olmaları gerekli ve yeterlidir. Ayrıca, bir dava açıldıktan sonra mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir. Bir davanın başında veya yargılamanın ilerleyen aşamalarında, taraflar arasındaki uyuşmazlık konuları iyice belirlendikten sonra,

özellikle tarafların çok az konuda uyuşmazlık içinde oldukları ya da belirli bir anlaşma zemini bulunduğu tespit edilirse, mahkemenin, tarafları bu yola teşviki yararlı olacaktır. Hâkimlerin, yargılamanın değişik aşamalarında, uzlaşabilecekleri kanaatine varmaları hâlinde, taraflara bu şansı vermeleri ve teşvik etmeleri doğrudur.

İkinci fıkrada, sürecin iki tarafça ortak bir şekilde başlatılmamış olması ihtimali düzenlenmiştir. İki taraf ortak bir şekilde süreci başlatmamış olabilir; sadece taraflardan birisinin teklifte bulunması söz konusu ise, diğer tarafın bu teklife cevabı beklenecektir. Karşı taraf, teklifin kendisine ulaşmasından itibaren otuz gün içinde olumlu cevap vermezse, teklifi reddetmiş sayılacaktır. Ancak, taraflar anlaşarak bu süreyi kısaltabilecekleri gibi daha da uzatabilirler.

Madde 14- Maddede arabulucunun seçim yöntemi düzenlenmiştir. Taraflar, arabulucunun bir üçüncü kişi ya da kurum tarafından seçimi gibi başka bir usul belirtmemişlerse, arabulucu veya arabulucuları birlikte seçeceklerdir.

Madde 15- Maddede arabuluculuk faaliyetinin nasıl ve hangi usülle yürütüleceği belirtilmiştir. Bu çerçevede, arabulucu kendisi seçildikten sonra, tarafları, mümkün olan en kısa sürede ilk toplantıya davet edecektir.

Arabuluculuk, niteliği gereği esnek bir yapıya sahiptir. Bu sebeple katı ve sıkı kurallara bağlı değildir. Bunun sonucu olarak da taraflar, arabuluculuk faaliyetinin nasıl yürütüleceğini ve izlenecek usulü serbestçe kararlaştırabilirler.

Taraflar, bu faaliyetin nasıl yürütüleceğini önceden veya bu faaliyetin başında kararlaştırmamış olabilirler. Bu durumda arabulucu, öncelikle uyuşmazlığın niteliği ve tarafların bu konudaki isteklerini dikkate alacak, ayrıca, uyuşmazlığın kolay ve çabuk çözümünü sağlayacak bir yol izleyecektir.

Dördüncü fıkrada, arabulucunun hâkim tarafından yapılabilecek işleri yapamaması açıkça düzenlenmiştir. Zira, arabuluculuk yargısal bir faaliyet olmayıp alternatif bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Uyuşmazlık yargısal bir faaliyetle ve hâkim tarafından çözüldüğünde kullanılacak yetki ile arabuluculukta arabulucunun kullanacağı yetkiler aynı değildir. Arabulucu, uyuşmazlığın çözümünde taraflara yardımcı olan, çözüm ortamını hazırlayan kişi konumundadır; ancak karar veren kişi değildir. Arabulucunun yetkilerinin sınırlarının belirlenmesi bakımından bu açık düzenlemeye yer verilmiştir. Bu çerçevede, hâkimin yargılama faaliyeti ile ilgili yaptığı işlemler, özellikle tahkikat işlemleri, örneğin keşif, bilirkişiye başvurma gibi işlemler arabulucu tarafından yapılamaz. Buna bağlı olarak yargısal yetki kullanılması ve zorlayıcı bir takım işlemler, arabuluculuk faaliyetinde söz konusu olamaz.

Beşinci fıkrada, dava açıldıktan sonra arabulucuya başvurulması hâlinde bunun yargılamaya etkisi düzenlenmiştir. Bu durumda mahkeme yargılamayı üç ay süreyle erteleyecek bu süre içerisinde sonuç elde edilemez ise yine tarafların başvurusu üzerine süre üç ay daha uzatılacaktır. Yani arabulucuya başvurunun belirtilen sürelerle yargılamayı erteleyici bir etkisi olacaktır.

Altıncı fıkrada, arabuluculuk müzakerelerine kural olarak tarafların bizzat katılması düzenlenmiştir. Çünkü arabuluculukta tarafların uyuşmazlığı çözmek konusunda birlikte hareket etmeleri arabulucunun taraflarla diyalog kurması önem taşımaktadır. Kendi uyuşmazlıklarını çözen tarafların bu çözümde yer almaları hem çözümü kolaylaştıracak hem de kalıcı olmasını sağlayacaktır. Ancak, tarafların bunun aksini kararlaştırmaları mümkün kılınmıştır. Özellikle tarafların uyuşmazlığı arabulucu ile çözmek istemelerine rağmen bir araya gelmelerine psikolojik engeller varsa ya da taraflardan birinin veya ikisinin farklı yerlerde bulunması söz konusu ise kendileri yerine avukatları da arabuluculuk faaliyetinde yer alabilir.

Madde 16- Bir uyuşmazlığın çözümü için, ister yargı yoluna ister yargı dışında bir yola başvurulmuş olsun, bir hak kaybının doğmaması açısından, bunun sürelere etkisi önem taşımaktadır. Bu konudaki tereddüt ve yanlışlıkların önüne geçmek için, arabuluculuk faaliyetinin başlamasının sürelere etkisi ayrıca düzenlenmiştir. Bu çerçevede dava açılmadan önce veya sonra arabulucuya başvuru konusunda bir ayırım yapılmıştır.

Birinci fıkrada, dava açılmadan önce ve dava açıldıktan sonra arabuluculuk sürecinin hangi andan itibaren başlayacağı açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bu yolla arabuluculuk faaliyetinin başlaması ile zamanlaşımı ve arabuluculuğun konusu olan hak ve taleplerin ileri sürülmesine ilişkin süreler hakkındaki tereddütler giderilmeye çalışılmıştır.

İkinci fıkrada, arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen sürenin, uyuşmazlık konusu olan hakka ilişkin zamanlaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmayacağı belirtilmiştir. Böylece arabuluculuk faaliyeti sebebiyle geçirilen sürelerin taraflar açısından hak kaybına neden olması önlenmek istenmiştir.

Madde 17- Maddede, arabuluculuk faaliyetinin hangi hallerde sonuçlanmış sayılacağı, bunun şekli ve sonuçları belirtilmiştir.

Birinci fıkrada, dört halde arabuluculuk faaliyetinin sona erdiği kabul edilmektedir. Buna göre, taraflar anlaşmaya varmışlarsa; taraflara danıştıktan sonra, arabulucu bu faaliyet için artık çaba harcamanın gereksiz olduğunu tespit ederse; taraflardan biri, karşı tarafa ya da arabulucuya bu faaliyetten çekildiğini bildirirse veya taraflar bir anlaşma olmaksızın bu süreci sona erdirirlerse, arabuluculuk faaliyeti son bulacaktır.

Arabuluculuk faaliyeti sona erdiğinde, arabulucu bunu bir tutanakla belgelendirecektir. Böylece, arabuluculuk faaliyetinin sona erip ermediği veya ne zaman sona erdiği konusunda bir tereddüt doğmayacaktır. Bu tutanakta, tarafların anlaştıkları ya da anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı belirtilecek; tutanağın altı, arabulucu, taraf veya vekillerince imzalanacaktır. Bu tutanağın asıl fonksiyonu, sürecin sona erdiğini belgelendirmesidir.

Tutanakta yer alacak diğer hususları taraflar serbestçe kararlaştırabilirler. Zira, taraflar, fazla bir ayrıntıya yer vermek istemeyebilirler, faaliyetin gizli kalmasını arzu edebilirler. Ancak taraflar, eğer isterlerse daha ayrıntılı ve içeriğini kendilerinin belirlediği bir tutanak düzenleyebilirler. Arabulucu da, düzenlenecek tutanak, bunun içeriği ve sonuçları hakkında tarafları bilgilendirecektir. Bu sayede, tutanağı nasıl düzenleyecekleri konusunda taraflar daha sağlıklı karar verebileceklerdir.

Dördüncü fıkrada, özellikle daha sonra ortaya çıkacak tereddütlerin giderilmesi ve arabuluculuk faaliyetinin belgelendirilebilmesi için, arabulucuya belge saklama yükümlülüğü yüklenmiştir. Saklanacak belgeler, arabulucuya başvuru bildirimini, arabulucuya tevdi edilen belgelerin asıl veya kopyaları ile faaliyetin sonunda tutulan tutanaktır. Arabulucu, bu belgeleri bir dosya hâlinde beş yıl süre ile saklamalıdır. Bu süre, faaliyet sonunda tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır.

Madde 18- Maddede, arabuluculuk faaliyetinin sonunda bir anlaşmaya varılması hâlinde, bu anlaşmanın kapsamı, şekli ve sonuçları düzenlenmiştir.

Arabuluculuk faaliyetinin niteliği gereği, anlaşmaya varılması hâlinde de sıkı kurallar konulmamıştır. Anlaşmanın kapsamı ve şekli, taraflarca serbestçe kararlaştırılabilir.

Arabuluculuğun anlaşma ile sonuçlanması hâlinde, faaliyetin sonunda tutulan tutanak bir anlaşma belgesi niteliğindedir. Bu belge, bir önceki maddeye uygun olarak, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanacaktır.

İkinci fıkrada, anlaşma belgesinin etkisi düzenlenmiştir. Taraflar varılan anlaşmayı mevcut haliyle uygulamak isterlerse arabuluculuk sonunda düzenlenen belge genel hükümlere tâbi olacaktır. Ancak, bu belgeye ilam niteliği kazandırılmak isteniyorsa icra edilebilirlik şerhi verilmesi gerekecektir. İcra edilebilirlik şerhi konusunda görevli merci olarak bu konuda uzman olan icra mahkemesi görevlendirilmiştir. İcra mahkemesinin yetkisi bakımından ise asıl uyuşmazlıktaki yetki kuralları esas alınmıştır.

Üçüncü fıkrada, icra edilebilirlik şerhinin verilmesi konusunda icra mahkemesinin yapacağı işin niteliği ve özelliği belirtilmiştir. İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi bir çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılacaktır. Mahkeme bu konudaki yapacağı incelemede anlaşmanın içeriğinin tarafların üzerinde tasarruf edebileceği bir işlem olup olmadığını ve genel hükümlere göre icraya elverişli bulunup bulunmadığını araştıracaktır. Böylece tarafların arabulucuya başvurulamayacak konularda anlaşma belgesi düzenlemelerinin önüne geçileceği gibi icrası mümkün olmayan bir belgeye de ilam niteliği tanınması engellenmek istenmiştir. Arabuluculuk faaliyetinin kolay ve ucuz bir şekilde yürütülmesi asıldır. Bu sebeple gerek icra edilebilirlik şerhi konusunda icra mahkemesinin vereceği karara karşı başvuru kanun yolunda alınacak harcın gerekse anlaşma belgesinin resmî işlemlerde kullanılması hâlinde alınacak damga vergisinin maktu olması kabul edilmiştir.

Madde 19- Arabuluculuk sicilinin getirilmesiyle hedeflenen amaç, arabuluculuk unvanı ve bu unvandan kaynaklanan yetkilerin kullanımını belli bir düzene bağlamak ve arabulucuların denetlenebilmesini mümkün kılmaktır.

Arabulucular sicilini tutma ve güncelleme görevi Adalet Bakanlığına verilmiştir. Böylece, Türkiye düzeyinde tutulacak tek sicille bütün arabuluculara ilişkin kayıtlar bir arada bulunacaktır. Ayrıca bu sicil ve yine bu maddeye göre çıkarılacak yönetmelikte belirlenecek esaslar çerçevesindeki bilgilerin, internet ortamında genel erişime açık şekilde bulundurulmasıyla da arabulucuların bilgilerine ulaşmak isteyenlere de kolaylık sağlanmış olacaktır.

Madde 20- Maddeyle arabuluculuk yapabilmenin koşulları belirlenmiştir. İkinci fıkranın (d) bendinde arabuluculuk eğitiminin tamamlanması ve Bakanlıkça yapılan sınavda başarılı olunması sicile kayıt şartı olarak düzenlenmektedir. Bunun dışında Türk vatandaşı olmak, dört yıllık lisans eğitimi tamamlamış bulunmak, tam ehliyetli olmak ve arabuluculuğun güven mesleği olması sebebiyle taksirli suçlar dışında sabıka kaydının bulunmaması sicile kayıt şartı olarak kabul edilmiştir.

Madde 21- Maddenin birinci fıkrasında, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydının silinmesi hâli düzenlenmiştir. Buna göre, 20 nci maddede yazılı koşulların tamamını taşımadığı halde, arabulucular siciline kaydedilmiş olan kişinin bu durumunun anlaşılması üzerine, ilgilinin adı sicilden silinecektir. Ayrıca, bir arabulucunun Türk vatandaşlığını kaybetmesi, fiil ehliyetini kaybetmesi veya kısıtlanması hâlinde ya da (ç) bendi kapsamında bir suçtan mahkûm olup mahkûmiyet kararının kesinleşmesi hâlinde sicil kaydı silinecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediği tespit edilen ve yazılı olarak uyarılmasına rağmen uyarının gereğini yerine getirmeyen arabulucunun adının sicilden silinebileceği düzenlenmiştir. Bu fıkra hükmü özellikle 4, 9, 10 ve 11 inci maddelerdeki yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin tespit edilmesi ve aidat ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi hâlinde önem kazanmaktadır. Buna göre, arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde, kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeleri gizli tutma yükümlülüğünü yerine getirmemişse, görevini özenle, tarafsız bir biçimde sürdürmemişse, reklam yasağına aykırı davranışlarda bulunmuşsa, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmamışsa veya yıllık aidatını ödememiş ise ve yapılan yazılı uyarıya rağmen bu tür yükümlülüklerini yerine getirmemeyi sürdürmüşse ve özellikle bu tür davranışlar birden çok arabuluculuk faaliyetine ilişkin olarak tespit edilmişse, savunması alındıktan sonra söz konusu fiillerin sabit sayılması hâlinde sicilden silinebilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, arabulucunun kendi isteğiyle sicilden kaydını sildirmesi; yani, arabuluculuk faaliyetini sürekli olarak terk etmesi düzenlenmiştir. Bu kurala göre, arabulucular sicilde kayıtlı olan bir kişi, bu faaliyetini her zaman sora erdirebilecektir. Ancak, arabuluculuğu terk eden kimse 17 nci madde gereği saklamakla yükümlü olduğu tutanak ve belgeleri öngörülen süre sonuna kadar muhafaza etmek zorundadır.

Madde 22- Madde ile, arabuluculuk faaliyetinde bulunulabilmesi için en az dört yıllık lisans eğitimini almış olmak öngörülmüştür. Diğer yandan, karşılaştırmalı hukuktaki örneklerde, bu konuda gerekli eğitimin temel hukuk bilgileri yanında iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve genel psikoloji alanlarını kapsadığı görülmektedir. Bu nedenle dört yıllık lisans eğitiminden sonra bu maddede sayılan konularda teorik ve pratik eğitimin alınması öngörülmüştür. Buna karşın hukuk lisans diplomasına sahip olan kişiler bakımından, temel hukuk bilgilerinin arabuluculuk eğitimi sırasında tekrar edilmesine gerek bulunmamaktadır.

Madde 23- Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların, eğitim altyapısına ve arzu edilen kaliteye sahip olmalarının sağlanması için, bu kuruluşların Bakanlık iznine tâbi tutulması gereklidir. Bu iznin, en çok üç yıl için verilmesi ve süre sonunda yine Başkanlığa yapılacak başvurunun incelenmesinden sonra, uzatılabilmesi öngörülmüştür. Her bir uzatma da en fazla üç yıl olabilecektir.

Madde 24- Arabuluculuk eğitimi veren kuruluşların aldıkları iznin uzatılmasının hangi süre içinde, nasıl talep edileceği ve ne kadar süreyle uzatılacağı maddede düzenlenmiştir.

Madde 25- Arabuluculuk faaliyetini yürütme yetkisi, arabuluculuk eğitimi veren kuruluşlardan alınan "arabuluculuk yetki belgesi" ile kazanılacak; 19 ve devamı maddelerde düzenlenen, arabulucular siciline ancak bu yetki belgesine sahip olan kişiler kaydedilebilecektir. Arabuluculuğun, bu Kanun anlamında arabuluculuk sayılabilmesi ve Kanundaki sonuçları doğurabilmesi için, listeye kayıtlı olma ve belge alma zorunluluğu getirilmiştir. Ancak, bu zorunluluk, listeye kayıtlı olmayan kişilerin taraflarca seçilmesi hâlinde, uzlaşma sürecinde yer almalarına engel teşkil etmemektedir.

Madde 26- Bu maddede, eğitim faaliyetlerinin her yıl Ocak ayında Daire Başkanlığına bir rapor hâlinde sunulması öngörülmüştür. Bununla eğitim kuruluşlarının faaliyetlerinin denetlenmesi ve izlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 27- Arabuluculuk eğitimi verilebilmesinin Başkanlığın iznine tabi kılınması ve iznin süreye tabi tutulması kuralları ile paralel olarak, eğitim kuruluşlarının Başkanlığa düzenli olarak bilgi vermeleri ve eğitim kuruluşunun yeterliliğini kaybettiğinin tespiti hâlinde verilen iznin iptali öngörülmüştür. Bu düzenlemeyle arabuluculuk eğitimi veren kuruluşların eğitim kalitesinin korunması amaçlanmıştır.

Madde 28- Maddesyle, Kanunda öngörülen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde müstakil olmayacak şekilde Arabuluculuk Daire Başkanlığı kurulmakta, arabuluculuk hizmetlerinin bu Başkanlık tarafından yürütüleceği belirtilmektedir. Söz konusu Başkanlık müstakil olmamakla birlikte; Kanunda ifade edilen ve Daire Başkanlığına verilen görevlerin, kamuoyu ile diğer kurum ve kuruluşlara karşı, konunun muhatabının doğrudan belirlenebilmesini sağlamak ve bu görevlerin aynı Genel Müdürlük bünyesinde bulunan diğer daire başkanlıkları tarafından da yerine getirilmesini önlemek ve yönetimde etkinliği sağlamak amaçlarıyla, görevlendirilen Daire Başkanlığı isimlendirilmiştir. Yine arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel kararları almak üzere bir Arabuluculuk Kurulu oluşturulmaktadır.

Madde 29- Maddede, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Daire Başkanlığı düzenlenmektedir. Arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesinde önemli olan hususlardan birisi de arabulucular ile özellikle arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesidir. Bu hizmetin yerine getirilmesi amacıyla Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak görev yapacak denetim görevlilerinin istihdam edilmesi öngörülmüş olup bu kapsamda buna ilişkin temel ilkeler tespit edilmiştir. Belirtmek gerekir ki denetim, özellikle arabuluculuğun mahkeme içi gerçekleşen kısmı ile uzlaşma sonucu düzenlenen anlaşma belgesinin icrası bakımından önem kazanmaktadır. Bu anlamda, yargı yetkisinin kullanılması çerçevesinde yürüten işler bakımından denetim elemanlarının yetkileri bulunmamaktadır.

Madde 30- Maddede, Daire Başkanlığının görevleri ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Madde 31- Maddede, Arabuluculuk Kurulunun oluşumu ile toplantısına ilişkin esas ve usuller düzenlenmektedir. Arabuluculuk Kurulunda yargının farklı alanlarında doğrudan veya dolaylı biçimde görev alan meslek kuruluşları ve kamu kurumlarından temsilci atanması sağlanarak Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesinde bir denge kurulmak suretiyle objektifliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 32- Maddede, Arabuluculuk Kurulunun görevleri düzenlenmektedir.

Madde 33- Maddede, Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen gizlilik kuralına aykırılık suç olarak tanımlanmış ve bu suç bir zarar suçu şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca suçun soruşturulması ve kovuşturulması genel hükümlerden farklı olarak şikâyete bağlı kılınmıştır.

Madde 34- Maddede, arabuluculuk yolu ile hukuk uyuşmazlıklarının çözümü sisteminin çalışmasında görev alacak Bakanlık bünyesindeki personel için ihdas edilen kadroların, sistem içindeki ihtiyacını karşılayacak düzenleme yapılmıştır.

Madde 35- Kanunda olabildiğince genel düzenlemeler yapılmış ve sistemin ruhuna uygun bir işleyiş kazanabilmesi için arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarının nitelikleri, denetlenmesi, eğitimin içeriği ve standartları, arabuluculuk sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak nitelikler, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi, bu Kanunun hükümleri uygulanmaksızın verilmiş olan arabuluculuk yetki belgelerinin değerlendirilmesine ilişkin esas ve usuller ile Kanunun uygulanmasında gerekli olacak diğer hususların çıkarılacak yönetmeliklerde düzenlenmesi öngörülmüştür.

Geçici Madde 1- Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Daire Başkanlığının kuruluş ve teşkilatlanması tamamlanacaktır.

Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen Arabuluculuk Kurulunun oluşmasında temsilci bulundurması gereken kuruluşlar, Kurulun bir an evvel oluşmasını sağlamak üzere, Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde temsilcilerini kendiliklerinden Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne bildirmekle görevlendirilmiştir. İlk oluşum sırasında hukuken sicile kayıtlı arabulucu bulunamayacağından ve Arabuluculuk Kuruluna Adalet Bakanı tarafından arabulucu seçmek mümkün olmayacağından, ilk görevlendirmede Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine hangi kurumlar tarafından fazladan görevlendirme yapılacağı da ayrıca düzenlenmiştir. Demokratik katılımın sağlanması amacıyla ve arabulucuların yetiştirme süresi de göz önünde bulundurulmak suretiyle kurulun oluşumunda geçici hükümlere yer verilmiştir.

Kanunun düzenlemesine göre oluşacak Arabuluculuk Kurulunun teşekkülünde gecikmenin önlenmesi ve sistemin planlı bir şekilde çalışmaya başlayabilmesi amacı ile Kurul, ilk toplantısını kuruluş ve teşkilatlanmasını tamamlamasından itibaren üç ay içinde yapacaktır.

Geçici Madde 2- Değişik kurumlarda arabulucu yetiştirilmesi amacıyla arabuluculuk eğitimi verildiği ve bu eğitim sonucunda arabuluculuk yetki belgesi olarak değerlendirilebilecek değişik isimlerde bir belge düzenlendiği göz önünde tutularak maddede, bu yönde yapılan çalışmalara hukuki sonuç bağlamak amacıyla hükümlere yer verilmiştir. Buna göre bu Kanunun yayımından önceki zaman da dahil olmak üzere, Kanunun yayımı tarihinden itibaren geçecek bir yıllık zaman diliminde alınan ve arabuluculuk yetki belgesi olarak değerlendirilebilecek belgeler, Kurula başvuru hâlinde incelenip, söz konusu belgeye bu Kanun kapsamında hukuki sonuç bağlanma koşulları Kurul tarafından kararlaştırılacaktır.

Geçici Madde 3- Kanunun bütünü ile bir anda işler hale gelmesi mümkün olmayacağından, Kanunda öngörülen yönetmeliklerin, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkartılması öngörülmüştür.

Madde 36- Yürürlük ve yürütme maddesidir.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

10.1.2012

Esas No: 1/486

Karar No: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 3/6/2008 tarihinde Başkanlığınıza sunulmuş ve önceki dönemde İttüzüğün 77'nci maddesi uyarınca hükümsüz kalıp 21/10/2011 tarihinde yenilenen 1/486 esas numaralı "Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı" Başkanlığımızca, 25/10/2011 tarihinde esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonu ile Komisyonumuza havale edilmiştir.

Tasarı, Komisyonumuzun, 5/1/2011 tarihli 24'üncü Yasama Dönemi 2'nci Yasama Yılı 3'üncü toplantısında, Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarı ile getirilen düzenlemelerle, yabancılık unsuru taşıyanlar dâhil, tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilecekleri özel hukuk ilişkilerinden doğan uyuşmazlıklarda, başvurusu ihtiyari olan ve tarafların iradesiyle seçilen "arabulucu" vasıtasıyla uyuşmazlığı çözmelerine olanak sağlayan "arabuluculuk kurumu"nun oluşturulması ve bu suretle mahkemelerin iş yükünün hafifletilmesi amaçlanmıştır. Tasarının genel gerekçesi incelendiğinde, arabuluculuk kurumunun alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri içinde en başarılı ve yaygın olan yöntem olduğu, tarafların anlaşarak seçtikleri üçüncü bir kişi olan arabulucunun karar verici olmaktan ziyade bilimsel yöntemlerle taraflar arasındaki iletişimi ve diyalogu tesis ederek uyuşmazlığın çözümünün gerçekleşmesini hedeflediği; bu bağlamda arabulucunun bağımsız ve tarafsız olması gerektiği belirtilmiştir. Hukuki sürelerle ilişkin olarak, arabuluculuk süresinin, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerinin hesaplanmasında göz önüne alınmayacağı, ayrıca sürecin sağlıklı işlemesi açısından arabuluculuk sürecinde edinilen belge ve bilgilerin diğer yargı mercileri önünde ileri sürülemeyeceği belirtilmiştir. Tasarının gerekçesinde, tarafların kendi iradeleri ile uzlaşarak uyuşmazlığa son vermelerinin, hem adalet sisteminin yükünü azaltacağı hem de toplumsal barışa katkı vereceği ifade edilmiştir. Ayrıca, serbestçe tasarruf edilebilecek özel hukuk alanlarındaki uyuşmazlıkların Tasarının kapsamı dahilinde olduğu ancak kamu düzenini ilgilendiren durumlarda arabuluculuğun söz konusu olmayacağı belirtilmiştir. Ceza yargısı ve idari yargı alanında da alternatif uyuşmazlık çözümleri kabul görse de bu alanlarda ayrı bir kanunla düzenleme yapılması daha uygun görülmüştür. Çeşitli Avrupa Birliği (AB) üye ülkelerinde de böyle bir yol tercih edilmiştir.

AB, 1998 yılından itibaren uyuşmazlıkların genel hukuk yolları dışında anlaşma ve uzlaşma ile çözülmesi yönünde adımlar atmaya, üye ve aday ülkelere bu yönde düzenlemeler yapmaları yolunda çağrı yapmaya başlamıştır. İlk olarak 1999 Tampere AB Zirvesi'nde üye ülkeler mahkeme dışı alternatif yöntemler oluşturmaya çağırılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda 2002 yılında hazırlanan Yeşil Kitap ile

arabuluculuğun temel ilkeleri tespit edilmeye çalışılmış, alternatif çözüm yöntemlerinin fark edilmesi, siyasi olarak teşviki ve yasama sürecinde bu yönde adımlar atılması amaçlanmıştır. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi 2004'te çıkardığı bir direktifle, medeni hukuk alanında ve ticari konularda arabuluculuğa ilişkin hükümler benimsemiş, bu süreçte üye ülkeler alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin yasalar çıkarmış ve hayata geçirmişlerdir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler sırasında, Hükümet Temsilcisi tarafından, hukuki uyuşmazlıkların nitelik ve nicelik yönünden yargıya oldukça ağır iş yüklediği, doktrin ve uygulamada uyuşmazlıkların yargı dışında çözümünün önem kazandığı ve bunun onarıcı adalet sisteminin bir parçası olduğu, bu kapsamda alternatif çözüm yollarından birisi olan arabuluculuk konusunda dünyada mesafe kaydedildiği ve Avrupa ülkeleriyle birlikte ülkemizde de bu konunun üzerinde çalışıldığı ifade edilmiştir. Arabuluculuğa başvurma ve arabuluculuk sürecinde özgür iradenin esas olduğu ve taraf ya da tarafların arabuluculuk sürecinden vazgeçip genel hukuk yollarına başvurabileceklerini vurgulamıştır. Arabuluculuğa ilişkin Avrupa'daki ve dünyadaki uygulamalar incelendiğinde, kapsamın daha geniş tutulduğu, bazı ülkelerde belirli hallerde arabuluculuğun zorunlu tutulduğu ifade edilmiştir. Arabulucu olma kriterleri ve eğitimine dair, dünyada arabuluculuk sistemini uygulayan ülkelerde eğitim süresinin Kanun Tasarısında öngörülene kıyasla daha kısa olduğu belirtilmiş, arabulucunun hukukçu olması gerekip gerekmediğine ilişkin olarak ise dünyada bu konuda genel bir uygulama olmadığı ve ülkelerin buna ilişkin farklı tercihlerde bulunduğu ifade edilmiştir. Arabuluculuk hizmetlerini yürütmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulacak Daire Başkanlığına değinilmiş, hazırlanmakta olan "İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı"nın yasalaşması durumunda, söz konusu Daire Başkanlığının bu birime derç edilebileceği belirtilmiştir.

Avrupa Birliği Bakanlığı Temsilcisi tarafından, "Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı"nın, 2008 Yılı Türkiye Ulusal Programı'nda çıkarılması taahhüdünde bulunduğumuz kanunlardan biri olduğu, Yargı Reformu Stratejisi, 23. Fasil ve siyasi kriterler bağlamında Tasarının olumlu olarak değerlendirildiği, ayrıca 2008/52/AT sayılı Direktif ile Avrupa Konseyinin konuya ilişkin belgelerine de genel olarak uyum sağladığı belirtilmiştir. Tasarı ile getirilen düzenlemelerin Türkiye'de uzlaşma kültürünün yerleşmesine de katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler sırasında, Komisyon üyelerimiz tarafından aşağıdaki hususlar dile getirilmiştir:

- Arabuluculuk kurumunun hayata geçmesi, çok hukukluluk kaygısı doğurmaktadır. Aile hukuku açısından ciddi sorunlar ve kadınların durumunu geriye götürecek durumlar oluşabilecektir. Kadının medeni hukukta kazandığı hakların geriye gitmesi mümkün olabilecektir. Ayrıca, bölgesel farklılıklardan dolayı bazı bölgelerde arabuluculuk faaliyetlerinin denetlenmesinde sıkıntı oluşabilecektir.

- Yargı sürelerinin uzunluğu ve her uyuşmazlığın yargıya intikali iş yükünü arttırmakta ve bu durum adil yargılanma hakkının ihlaline yol açmaktadır. AİHM bu gerekçe ile Türkiye'yi pek çok kez mahkûm etmiştir. Bu bağlamda arabuluculuk kurumunun kurulması yerinde olacaktır. Ancak, Mahkemenin arabuluculuk süreci sonunda anlaşmaya varıldığında ortaya çıkacak belgeyi onaylamasında harç alınması uygulaması kaldırılmalıdır. Harcı karşılayamayacak insanların durumu göz önünde bulundurulmalıdır.

- Ülkemizde hali hazırda işleyen resmi olmayan bir arabuluculuk sistemi vardır. Toplum içindeki kanaat önderleri, kaymakam, komutan gibi yetkili kişiler uyuşmazlıklarda taraflar arasında arabuluculuk rolünü yerine getirmektedir. Bu bağlamda arabuluculuk, kültürel bir olgudur. Tasarı, mevcut arabuluculuk kurumunu standardize etmekte ve kriterlerini belirlemektedir. Tasarı ile sadece AB'nin talebi göz önüne alınmamakta; kültür ve geleneklerimizde var olan bu sistem resmileşmektedir.

- Arabulucu olacak kişinin hukuk fakültesi eğitimi almış olması önemlidir. Hukuk fakültesi sadece hukuk alanında bilgi vermez, aynı zamanda prensip ve yürüyüş tarzını anlatan, bakış açısı kazandıran fakültelerdir.

- Ülkemizde genel olarak bir güven sorunu vardır ve belli değerler üzerinde hala uzlaşlamamıştır. Bu bağlamda, arabuluculuk kurumunun çok hızlı bir şekilde kurulması istenilen sonuçları vermeyebilir. Yerine, arabuluculuk kurumunun kurulmasında geçiş süreci olmalıdır. Türkiye'de lisans eğitiminde insani ve sosyal bilim alanında verilen dersler çok azdır. Üniversite mezunları; topluma, kültüre ve geleceğe ilişkin yeterince bilgi edinmemektedir. Arabuluculuk eğitimi içindeki hukuk eğitimi bu eksikliği telafi edememektedir. O yüzden arabulucuların hukuk fakültesi mezunu olması olumlu düşünülmektedir. Bunlar arabuluculuk kurumunun kurulmasından sonra sorunlara yol açabilecek ve arabuluculuğa tepki doğurabilecektir. Bu tepki, toplumun meşru kaygısını yansıtacaktır. Ayrıca, geleneklerimizden kaynaklanan nedenlerle, toplumda dezavantajlı konumdaki kişiler arabuluculuk sisteminde mağdur olabilecektir.

- Arabulucu olacak kişilerin sadece hukuk fakültesi mezunları ile sınırlanması doğru değildir. Arabuluculukta esas olan hukuk bilgisi değil, taraflar arasında güven telkinidir. O yüzden hukuk fakültesi mezunları ile sınırlanması yerinde görülmemektedir. İlk başta hukuk fakültesi mezunları ile kısıtlanırsa, başka meslek gruplarının arabuluculuk faaliyetlerine zaman içinde girmesi direnişle karşılaşacaktır. Böyle bir sınırlama kartelleşmeye neden olabilecektir. Yanı sıra, inşaat gibi daha spesifik alanlardaki uyuşmazlıklarda o alanı iyi bilen kişiler başarılı şekilde arabuluculuk yapabilecektir, bu yüzden hukuk fakültesi mezunları ile sınırlamak çok yerinde olmayacaktır.

- Mevcut hukukumuzda mahkemelerde hakimler tarafları sulha davet edebilmektedir. Hakimler, konularından şüphe doğacağı endişesi yüzünden bu konuda çekimser kalmaktadırlar. Hakimlerin sulha davet etme konusunda eğitilmeleri böyle bir yasadan daha öncelikli bir konudur.

- Avrupa Birliği müktesebatı bağlamında, münferit ülkelerin arabuluculuk alanında uygulamaları olsa da, müktesebata şamil bir uygulama olmadığı görülmektedir.

AB Bakanlığı Temsilcisi getirilen görüş ve eleştirilere cevaben, 1999 Tampere AB Zirvesi'nden bu yana arabuluculuk uygulamasının üye devletlerde teşvikine ilişkin güçlü bir irade oluştuğunu, bu irade doğrultusunda, 2008/52/AT sayılı "Hukuki ve Ticari Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun Belli Yönlerine İlişkin Direktif" in çıkarılmış olduğunu, yargının hızlı işleyişi açısından arabuluculuğun teşvik edildiğini ve sınırlar arası uyuşmazlıklarda ise arabuluculuk kurumunun iç hukuka aktarılmasının üye ülkeler için bağlayıcı hale geldiğini belirterek, bu bağlamda, hem ilerleme raporları hem de Ulusal Program göz önüne alındığında, Avrupa Birliği müktesebatı doğrultusunda Türkiye'nin bu konuda düzenleme yapması gerektiğini ifade etmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından sonra Tasarının maddelerine geçilmeyerek, Tasarı üzerindeki görüşmenin tümü üzerindeki görüşmelerle sınırlı tutulması ve Tasarının tümü üzerindeki uygunluk görüşümüzün Esas Komisyona bildirilmesi hususu oylanarak kabul edilmiştir.

Tasarının tümü kabul edilerek muhalefet şerhleri raporumuza eklenmiştir.

Raporumuz, yukarıdaki mülahazalarla esas komisyon olan Adalet Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Mehmet Tekelioğlu</i> İzmir	Başkanvekili <i>Cahit Bağcı</i> Çorum	Başkanvekili <i>Umut Oran</i> İstanbul (Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)
Sözcü <i>Ercan Candan</i> Zonguldak Üye <i>Aykan Erdemir</i> Bursa (Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	Kâtip <i>Ahmet Kenan Tanrikulu</i> İzmir Üye <i>Ali Şahin</i> Gaziantep Üye <i>Yıldırım Mehmet Ramazanoğlu</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Nazmi Haluk Özdalga</i> Ankara Üye <i>Ayşe Eser Danişoğlu</i> İstanbul (Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)
Üye <i>Oğuz Oyan</i> İzmir (Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Yıldırım Mehmet Ramazanoğlu</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Lütfü Türkkkan</i> Kocaeli
Üye <i>Cem Zorlu</i> Konya Üye <i>Ebubekir Gizligider</i> Nevşehir	Üye <i>Yüksel Özden</i> Muğla Üye <i>Afif Demirkıran</i> Siirt	Üye <i>Faruk Işık</i> Muş Üye <i>Nazmi Gür</i> Van (Muhalifim)

KARŞI OY YAZISI

1. TASARININ AB MÜKTESEBATINA GÖRE İNCELENMESİ

1999 Tampere AB Zirvesi'nde üye devletler mahkeme dışı alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri bulmaya teşvik edilmiştir. Arabuluculuğa ilişkin temel ilkelerin tespit edilmesi bakımından Avrupa Komisyonu, 2002 yılında konuya ilişkin Yeşil Kitap, 2004 yılında ise Avrupa Arabuluculuk kurallarını yayımlanmıştır.

2008/52/AT sayılı Hukuki ve Ticari Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun Belli Yönlerine İlişkin Direktif ile konu düzenlenmiştir. Söz konusu direktif ile arabuluculuk tanımlanmış, arabuluculuk süreci, arabuluculuk eğitimleri ve ilkelerine yer verilmiştir.

Avrupa Konseyi'nin de konuya ilişkin 2008 Ulusal Program'da da atıf yapılan dört tavsiye kararı bulunmaktadır. R(86) 12 Sayılı Tavsiye Kararı arabuluculuk kurumuna neden ihtiyaç duyulduğuna, kurumun kapsamına ve ilkelerine yer vermiştir. R(98) 1 Sayılı Tavsiye Kararı ile Aile Arabuluculuğu (Family Mediation) konusuna yer verilmiş, Aile Arabuluculuğu'nun prensipleri ortaya konmuş ve ülkelere Aile Arabuluculuğu'nu hayata geçirmeleri önerilmiştir. R(99) 19 Sayılı Tavsiye Kararı'nda ceza davalarında Arabuluculuk'a yer verilmiş, temel ilkeler ortaya konmuştur. Son olarak, R(2002) 10 Sayılı Hukuki Konularda Arabuluculuk Kararında ise Arabuluculukla ilgili prensipler ve bu kurumun kamuoyuna anlatılmasına yer verilmiştir.

2. AB MÜKTESEBATI İLE ÇELİŞEN HÜKÜMLER

2004 yılının Temmuz ayında Avrupa Komisyonu'nun girişimleriyle hazırlanan "European Code of Conduct for Mediators" başlıklı düzenlemenin arabulucuların yeterliliğini düzenleyen 1.1 nolu maddesinde arabulucuların arabuluculuğa ilişkin eğitimlerinin düzenli olarak güncellenmesi gerektiği öngörülmüştür. Bu tasarıda ise Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı, arabulucuların eğitimlerinin güncellenmesini öngörmediği için AB uygulamalarıyla uyumsuzluk içermektedir.

Yine "European Code of Conduct for Mediators" başlıklı düzenlemenin arabulucuların atanmasını düzenleyen 1.2 nolu maddesinde arabulucuların taraflara kendi geçmişleri ve deneyimlerine ilişkin bilgileri açıklama zorunluluğu getirmektedir. Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı böyle bir açıklama zorunluluğu öngörmediği için bu yönüyle de tasarısı AB uygulamalarıyla uyumsuzluk içermektedir.

3. TASARININ SAKINCALARI

AB Müktesebatı ile varolan çelişkilerin dışında;

a. Bu tür bir düzenlemenin Türkiye gibi yürütmenin yargı ve yüksek yargı üzerinde tam bir tahakküm kurma yolunda olduğu ülkelerde, hukuk devletini yeni tehlikelerle karşı karşıya bırakacağı düşünülmektedir.

b. İktidarın en yetkili ağzından zaman zaman çok hukuklu bir yapının olumluluklarının tartışılmasının önerildiği bir siyasi yapıda böyle bir düzenlemenin çok tehlikeli süreçleri harekete geçirebileceğinin ciddiye alınması gerektiğine inanılmaktadır.

c. Tasarının gerekçesinde arabuluculuk faaliyetinin "alternatif çözüm yöntemlerinden biri" olarak belirtilmektedir. Bu, Anayasanın 9. maddesinin, "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır" hükmüne aykırılık oluşturur. Arabuluculuk alternatif değil, yardımcı bir nitelikte düşünülebilir. Burada dahi, hukukumuzda yer alan "hakimin tarafları sulha davet etmesi"

uygulanmasına işlerlik kazandırılmasının öncelikle düşünülmesi ve yargıçların bu bakımdan cesaretlendirilmesi ve eğitilmesi esas olmalıydı. Hiç olmazsa arabulucuların hukuk fakültesi mezunu olmaları koşulu getirilmeliydi.

d. Medeni hukuka eklenilebilecek "alternatif çözümlerin", Türkiye'nin toplumsal ve siyasi yapısında, şer'î hukuka doğru meyiletmesi tehlikesi ciddiye alınmak zorundadır. Tarikatların kendi arabuluculuk düzeneklerini kurması önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. Endonezya gibi olumsuz örnekler uyarıcı olmalıdır. İngiltere'nin seçtiği yolun da bu bakımdan Türkiye özelinde çok riskli sonuçları olabilecek ve Türkiye'nin hukuk devleti üstyapısı temelden sarsılabilecektir.

e. Bölgeler arası farklılıklar, geri sosyal dokularda feodal örf ve adetlerin uygulama alanı bulması gibi özellikler nedeniyle, böyle bir uygulama ayrıca farklı hukuk yapılarının bölgelere göre de farklı dağılım alanlarına sahip olabileceği ve üniter yapının buradan da darbe yiyebileceği dikkate alınmamıştır. Diyanet'in başlatmayı planladığı 'mele' uygulaması göz önüne alındığında bu kaygının ne kadar yerinde olduğu anlaşılacaktır.

f. Uygulama özellikle kadınların medeni hakları aleyhine yeni tahribatları/gerilemeleri gündeme getirip pekiştirebilecektir. Medeni hukuk dışı fiili uygulamalara bir anlamda meşruiyet kazandırabilecek, kadını ikinci sınıf bir statüye daha fazla itebilecektir.

g. Adalet Bakanlığına, yargı üzerinde esasen varolan müdahaleci tutumunu daha da derinleştirecek imkânlar sunulmaktadır. Bakanlığın bir Daire Başkanlığı arabuluculuk düzeneğini çekip çevirecek yetkilerle donatılmaktadır. Tasarıyla oluşturulan Kurul'un bileşimi ve Kurul'un çalışma usul ve esasları da Adalet Bakanlığı'nın kontrolü altında tasarlanmaktadır.

h. Böyle bir arabuluculuk düzeneğinin bir şirketleşme modeline evrilmesi önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. Şirketleşme mafyalaşma modeliyle de birlikte gidebilecektir. Avukatların arabuluculuk şirketlerinin elemanları olarak tarafların vekaletini üstlenmeleri gibi çarpıklıklar sisteme girebilecektir. Bu tür savrulmalara yol açabilecek boşluklar bilerek mi bırakılmıştır sorusu haklı olarak akla gelmektedir.

i. Kanun ile ilgili temel endişe, bölgeler arası farklılıklardan kaynaklanarak üniter devletin mahkemelerini ikame etmesi, hukuk eğitimi almayanların arabuluculuk faaliyetleri yaparak hak kayıplarına neden olabileceği noktasındadır.

4. SONUÇ

Sonuç olarak; nedenle tasarının diğer maddelerine ilişkin yukarıda yapılan eleştiriler doğrultusunda komisyonun çoğunluk görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Genel Kurulun bilgisine saygı ile sunulur.

09 Ocak 2012

Umut Oran
İstanbul

Oğuz Oyan
İzmir

Aykan Erdemir
Bursa

Ayşe Eser Damıçoğlu
İstanbul

Alt Komisyon Raporu

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

“Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı (1/486)”, 25/10/2011 tarihinde esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna ve tali komisyon olarak da Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Adalet Komisyonu’nun 4/1/2012 tarihli ve 4 numaralı toplantısında Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya Başkanlığında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süha Tanrıver’ in katılımı ile görüşülmüştür. Tasarı detaylı incelenebilmesi amacıyla yedi üyeden müteşekkil Alt Komisyona havale edilmiştir. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu’nun 10/1/2012 tarihli ve 4 sayılı Raporu, Adalet Komisyonu’na ulaştırılmıştır.

Tasarı, Alt Komisyonumuzun 16/1/2012, 18/1/2012 ve 13/3/2012 tarihli toplantılarında görüşülmüştür. Toplantılara Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri ile Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez ve Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Atalı katılmıştır.

Yapılan görüşmelerde aşağıdaki düşünceler ifade edilmiştir.

Tasarı ile getirilen arabuluculuk müessesesi esasen Anayasanın 9’uncu maddesine aykırıdır. Şöyle ki, anılan maddede yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı hükme bağlanmıştır. Ancak arabuluculuk müessesesiyle tarafsız ve bağımsız mahkemelerin dışında yeni bir yargılama yöntemi belirlenmektedir. Bu nedenle Tasarının İçtüzüğü’nün 38’inci maddesi uyarınca reddi gerekir.

Tasarıda arabuluculuğa elverişli olan uyuşmazlıklar belirlenirken tek kıstas, “ tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri özel hukuk uyuşmazlıkları” olarak belirlenmiştir. Ancak bu kıstas yeterince açık değildir. İş hukukundan ve aile hukukundan kaynaklanan bazı konular arabuluculuk müessesesinin yapısıyla bağdaşmamasına rağmen, bu kapsamda değerlendirilebilecek ve ilgilinin aleyhine sonuçların doğmasına neden olunabilecektir. Bu nedenle hangi konuların arabuluculuğa elverişli olduğu, sayma yoluyla tüketilmelidir. Hal böyleyken taraflardan birinin güçsüz konumda olması nedeniyle esasen korunması gerekenlere ilişkin uyuşmazlıklar veya irade fesadı söz konusu olduğunda, neticenin ne olacağına ilişkin Tasarıda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi gerekir.

Tasarıda Arabuluculuk Kurulu, Adalet Bakanlığı güdümünde teşekkül ettirilmektedir. Kurulun yapısında bu çekinceleri giderici değişiklikler yapılması ve özerkliğin sağlanması gerekir.

Her ne kadar Tasarıya ilişkin olarak yukarıda belirtilen eleştiriler yöneltmişse de, aşağıdaki açıklamalar dikkate alındığında eleştirilerin karşılandığı görülecektir.

Arabuluculuk, tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin sürece katılımıyla taraflarca iradi olarak yürütülen ve tarafların çözümlerini kendilerinin üretmelerini sağlayan bir müessesedir. Bu bağlamda arabuluculuk müessesesi bağımsız mahkemelere ait olan yargı yetkisinin devri niteliği arz etmez. Zira arabuluculuk, yargı yetkisi veya yargı sistemi ile rekabet halinde olmadığı gibi yargı yoluna başvuru hakkını da ortadan kaldırmaz. İradi olması nedeniyledir ki, taraflar arzu ettikleri zaman arabuluculuk sürecini sonlandırarak, uyuşmazlığı mahkemelere taşıyabilmektedirler. Bir diğer ifadeyle arabuluculuk müessesesi ile yargı yoluna başvuru yolu kapatılmaksızın ve diğer çözüm yolları dışlanmaksızın, yardımcı çözüm yolu geliştirilmektedir. Netice olarak bu noktada şu söylenebilir: Arabuluculuk müessesesi uyuşmazlıkların çözümünde tamamlayıcı bir işleve sahip olup, uyuşmazlıkların daha büyük adli uyuşmazlıklar haline gelmeden önce çözümünü amaçlar ve bu nedenle de bir yargılama faaliyeti olarak kabul edilemez.

Arabuluculuk müessesesi uyuşmazlıkların daha büyük adli uyuşmazlıklar haline gelmeden önce çözümünü amaçladığından ve iradilik esasına dayandığından, dostane bir çözüm yolu olarak karşımıza çıkar. Günümüzde uyuşmazlıkların en kolay ve hızlı şekilde çözümü amacına yönelik bu tür çözüm yollarına birçok alanda yer verildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi dahi taraflara davanın dostane çözüm ile sonuçlandırılması yetkisi vermektedir. (AİHS m. 39)

Arabuluculuğun; zamandan ve masraftan tasarruf sağlama, taraflara kendilerini daha iyi ifade edebilme imkânı sağlama, süreci tamamen tarafların kontrolüne bırakması ve mahkemelerin iş yükünü azaltması gibi özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, uyuşmazlıkların makul sürede ve kişilerin adalet duygusuna hitap edecek şekilde çözümlenmesini sağlayacağı aşikârdır. Uyuşmazlıkların mahkemeler önünde çözümlenmesinde taraflar açısından öngörülemez sonuçlar doğabilmekteyken, arabuluculukta sonuçlar tamamen öngörülebilirdir. Bu nedenle de dostane/barışçıl bir çözüm yöntemidir.

Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri özel hukuk uyuşmazlıkları kavramının belirgin olmadığı belirtilmişse de bu kavram, tarafların sulh olmak suretiyle sona erdirebilecekleri hukuk uyuşmazlıklarını ifade etmektedir. Kaldı ki, bu kavram sadece bu Tasarıda benimsenmemektedir. Benzer kavrama Türk Ceza Kanununun “Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası” başlıklı 26’ncı maddesinde de yer verilmiştir. Buna göre kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez. Hele hele ceza hukukunun genel ilkeleri göz önünde bulundurulduğunda bu kavrama yer verilmişken, Tasarıda benzer kavrama yer verilmesinde herhangi bir sorun görülmemektedir. Kavram, hukukta tereddüde yer vermeyecek şekilde açıklığa kavuşmuştur.

İrade fesadı söz konusu olduğunda, gerek icra edilebilirlik şerhi verilmesi sürecinde gerekse genel hükümler çerçevesinde bu iddianın ileri sürülmesi mümkündür. Bu noktada belirtildiği gibi bir olumsuzluk söz konusu değildir.

Tasarının maddeleri üzerinde yapılan değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

Tasarının birinci bölüm başlığı, bölümde yer alan maddelerde yapılan değişikliklerle paralellik sağlanması amacıyla “Amaç, Kapsam ve Tanımlar” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanun yapım tekniği açısından madde sıralaması, düzenlemenin niteliğine ve ihtiyaca göre sırasıyla amaç, kapsam, dayanak, tanımlar, teşkilat, organlar, nitelikler, görev, yetki ve sorumluluklar, cezaî hükümler, düzenleyici işlemlere ilişkin hüküm, değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler, geçici hükümler

ile yürürlük ve yürütme maddeleri ve varsa düzenlemelerin ekleri şeklinde yapılır. Bu bağlamda Tasarı ile öngörülen düzenlemenin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, Tasarının 1'inci maddesinin başlığının amaç ve kapsam şeklinde değiştirilmesi uygun görülmüştür. Maddenin birinci fıkrasında Tasarının amacının hukuk uyumsuzluklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemek olduğu ve ikinci fıkrada da yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyumsuzluklarının çözümlenmesinde arabuluculuğa gidilebileceği düzenlenmektedir. Bununla birlikte arabuluculuk sırasında yapılan müzakereler, tarafların herhangi bir korku veya baskı altında kalmaması ve tarafların eşitliği prensibine dayanır. Arabuluculuk, tarafların kendilerini güvende hissedecekleri bir ortamda gerçekleştirilmelidir. Yapılan araştırmalarda aile içi şiddet olaylarının varlığı, taraflardan birinin diğerini tehdit etmesi veya benzeri nedenlerin varlığı halinde, tarafların kendilerini güvende hissedemeyeceklerini ve eşitlik prensibinin hayata geçemeyeceğini göstermektedir. Bu nedenle aile içi şiddet iddiası içeren uyumsuzlukların arabuluculuğa uygun olmadığı düşünülmektedir. Tasarının 1'inci maddesi, belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 2'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 4'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda hangi delillerin caiz deliller olduğu hükmü bağlanmıştır. Buna göre caiz delillerden maksat, hukuka uygun olarak elde edilmiş deliller ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun belirli delillerle ispatı emrettiği hususlara -istisnalar saklı kalmak kaydıyla- ilişkin delillerdir (HMK m.189/2 ve 189/3). Tasarının 5'inci maddesinde belirtilen caiz delillerden maksat, birinci fıkrada belirtilen durumlar saklı kalmak üzere, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 189'uncu maddesinde belirtilen nitelikleri haiz delillerdir. Anılan deliller sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmeyecektir. Uygulamada caiz delil kavramının herhangi bir duraksamaya meydan vermesini engellemek amacıyla Tasarının 5'inci maddesinin beşinci fıkrasında geçen "ileri sürülen caiz deliller" ibaresi "ileri sürülebilen deliller" şeklinde değiştirilmiştir. Tasarının 5'inci maddesi, yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 6'ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 7'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Avukatlığın amacı; hukuki ilişkilerin düzenlenmesini, her türlü hukuki sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır. (Avukatlık Kanunu m. 2) Açıkça yetki verilmediği durumlarda vekil; alternatif uyumsuzluk çözüm yollarına başvuramamaktadır. (HMK m.74) Esasen taraflar, arabuluculuk sürecine bizzat katılıp takip edebileceği gibi, süreci vekil (avukat) aracılığıyla da takip edebilmesi için doğasında vardır. Avukatlığın amacının hukuki sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesine yardımcı olması da bu hususa işaret eder. Kaldı ki, taraflar açıkça yetki vermek suretiyle alternatif uyumsuzluk çözüm yollarına vekilleri aracılığıyla da katılabilir veya takip edebilirler. Esasen bu hususta

herhangi bir şüphe olmaması gerekir. Ancak herhangi bir duraksamaya mahal verilmemesi açısından Avukatlık Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun vekil(avukat) aracılığıyla temsil edilebilme konusunda tanıdığı yetkilerinin arabuluculuk sürecinde de kullanılabileceği hususuna açıklık getirilmesi uygun görülmüştür. Tasarının 8'inci maddesi, belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 9'uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 10'uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 11'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 12'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 13'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 14'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde, yargılamanın mahkemece üç ay süre ile ertelenmesi ve tarafların birlikte başvurusu üzerine bu sürenin üç ay daha uzatılabilmesi usul ekonomisi açısından sakıncalar doğurabilecek niteliktedir. Şöyle ki, davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda her hâl ve şartta, somut durumun gereklerine bakılmaksızın davanın üç ay süreyle ertelenmesi ve tarafların birlikte talepte bulunması üzerine sürenin üç ay uzatılması yargılamanın gereksiz yere uzamasına neden olur. Bu nedenle mahkeme tarafından somut durumun koşulları göz önünde bulundurularak üç aya kadar erteleme ve başvuruda bulunulması durumunda üç aya kadar uzatılabilme noktasında, davaya bakan mahkemeye bir takdir hakkı tanınması gerekir. Avukatlık Kanununun (m.2) ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun vekil(avukat) aracılığıyla temsil edilebilme (m.74) konusunda tanıdığı yetkilerinin arabuluculuk müzakerelerinde de kullanılabileceği hususuna açıklık getirilmesi gerekir. Ayrıca taraflarca belirlenecek arabuluculuk usulünün emredici hukuk kurallarına aykırı olmayacağı açıklığa kavuşturulmalıdır. Tasarının 15'inci maddesi, belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 16'ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyeti belli durumlarda sona erer. Arabuluculuğa ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri -aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıklar hariç- özel hukuka tabi iş ve işlemler hakkında gidilebildiğine göre, arabuluculuğa elverişli olmayan bir iş veya işlemde ötürü arabuluculuğa gidildiğinin anlaşılması üzerine süreç sona erdirilmelidir. Arabuluculuk sürecinde uyuşmazlığa konu iş veya işlemlerin suç kaynaklı olduğunun tespit edilmesi durumunda arabuluculuğa son verilmesi gerekir. Bununla birlikte 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 ve devamı maddeleri uyarınca belli suçlar hakkında taraflar, uzlaşmaya gidebilirler. 253 üncü maddenin ondukuzuncu fıkrasındaki "Uzlaşmanın sağlanması halinde soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat etmiş sayılır." hükmü nedeniyle, tarafların uzlaşmama nedeniyle tazminat davası açabilecekleri aşikârdır. Bu nedenle ileride söz konusu olabilecek muhtemel tazminat uyuşmazlıklarının çözümü amacıyla arabulucuya başvurabilmeleri açısından taraflara şans verilmesi uygun olacaktır. Kaldı ki, hukuk düzenin çelişmezliği de bu sonucu gerektirir. Bu nedenle uzlaşma kapsamındaki suçlardan kaynaklı iş veya işlemlere ilişkin taleplerde arabuluculuğa devam edilmesi gerekir. Tasarının 17'nci maddesi, belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulabilir. Arabuluculuk sonucunda varılan anlaşma, icra edilebilirlik şerhi verildiği takdirde ilâm niteliğinde belge sayılmaktadır. Bu noktada dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulması durumunda icra edilebilirlik şerhinin verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki yetki kurallarına göre yetkisi belirlenecek olan icra mahkemesinden talep edilebilmelidir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise icra edilebilirlik şerhinin verilmesi, usul ekonomisi ve mahkemenin derdest dosya hakkında karar verebilmesinin sağlanması amacıyla davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilmelidir. Diğer taraftan çekişmesiz yargı işlerinde niteliğine uygun düştüğü ölçüde, basit yargılama usulü uygulanır ve aksine hüküm bulunmadıkça resen araştırma ilkesi geçerlidir (HMK m.385). Arabuluculuk sonunda varılan anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi de bir çekişmesiz yargı işi olduğundan mahkeme buna ilişkin inceleme yaparken çekişmesiz yargı işlerinde izlenen yargılama usulünü tatbik edecektir. Kural olarak çekişmesiz yargı işlerinde resen araştırma ilkesi geçerli olduğundan, mahkeme gerekli değilse dosya üzerinden karar verebilmelidir. Tasarının 18'inci maddesi belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklikler doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 19'uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Arabuluculuk müessesesi, yargılama faaliyeti olmamakla birlikte müessesesinin etkin bir şekilde işletilebilmesini sağlamak amacıyla arabulucuların hukuk eğitimi almış olmaları ve belli bir süre tecrübe edinmiş olmaları uygun görülmüştür. Bu nedenle arabuluculuk siciline kaydedilecek kişilerin hukuk fakültesinden mezun olması ve kayıt başvurusunun yapıldığı tarih itibarıyla en az beş yıl mesleğinde kıdeme sahip olması gerekliliği ortaya konulmuştur. Tasarının 20'nci maddesi, belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 21'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının altıncı bölüm başlığı, bölümde yer alan maddelerde yapılan değişikliklerle paralellik sağlanması amacıyla "Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 22'nci maddesi, Tasarının 20'nci maddesinde yapılan değişiklikle uyum sağlanması amacıyla değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 23'üncü maddesi, arabuluculuk eğitiminin bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerde hukuk fakültesi ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilmesini ve eğitim veren kuruluşların mahiyeti gereği izin verme yetkisinin Bakanlığa tanınmasını teminen değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 24'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 25'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 26'ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 27'nci maddesi, Tasarının 23 üncü maddesinde yapılan değişiklik ile uyum sağlanması ve denetimin izin veren makam tarafından yapılmasının sağlanması amacıyla değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 28'inci maddesi, hükümde mükerrerliği önlemek amacıyla değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

2/11/2011 tarihli ve 28103 sayılı (mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnede Adalet Uzmanı kadroları

ihdas edilmiştir. Tasarıda belirtilen görevleri yerine getirmek amacıyla Daire Başkanlığı bünyesinde ihtiyaç duyulan personel, bu kadrolardan tedarik edilebilir. Bu nedenle denetim görevlisi ve diğer uzman personel kadroların tahsis edileceğine dair hükme gerek görülmemiştir. Tasarının 29'uncu maddesi belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Arabuluculuk eğitimi verilecek kurumlara izin verme yetkisi Adalet Bakanlığına verildiğinden, izin verme yetkisinin Daire Başkanlığının görev ve yetki alanından çıkarılması gerekir. Daire Başkanlığının ihtiyaç duyduğu personel ise yukarıda belirtilen 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen Adalet Uzmanı kadrolarından tedarik edilebilecektir. Tasarının 12'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, tahsil edilecek giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilmesine rağmen genel bütçeye kaydedilecek ödemelerin tahsilinde Daire Başkanlığına yetki verilmesi, bütçeleme ilkelerine uygun düşmemektir. Tasarının 30'uncu maddesi belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 31'inci maddesi, esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarının en üst kuruluşu olarak görev yapan Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun temsilci göndermesini ve başka yerden katılacak Kurul üyelerinin yol giderleri ve benzeri masraflarının Harçlar Kanunu uyarınca Bakanlıkça karşılanmasını teminen değiştirilmiştir. Tasarının 31'inci maddesi, yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 32'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Suçun işlenmesiyle bozulan toplum düzeninde adaletin sağlanması için suç işleyen kimseye uygulanacak ceza hukuku yaptırımlarının haklı ve ölçülü olması gerekir. Ancak haklı ve suçun ağırlığıyla orantılı bir yaptırım ile suç işleyen kişinin fiilinden pişmanlık duyması sağlanabilir. Bu bağlamda gizliliği ihlal fiilinin ağırlığı göz önünde bulundurulduğunda cezada adaletin ve orantının sağlanması amacıyla cezanın üst sınırının altı aya indirilmesi uygun görülmüştür. Tasarının 33'üncü maddesi, belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 34'üncü maddesine bağlı listelerde ihdas edilen kadrolarda ve sınıflarda değişiklik yapılmış ve madde kabul edilmiştir.

Arabuluculuk eğitiminin bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerin hukuk fakülteleri ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilmesi nedeniyle Tasarının 23'üncü maddesi ile arabuluculuk eğitiminin süresi, niteliği esas alınmak suretiyle yönetmelikte belirlenmesi nedeniyle Tasarının 20'nci maddesinde yapılan değişiklikte uyum sağlanması ve diğer taraftan da önceden alınmış arabuluculuk belgelerinin geçerli olmaması uygun görüldüğünden Tasarının 35'inci maddesi değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının geçici 1'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Arabuluculuk belgeleri ancak yetkili kuruluşlar tarafından verilebilecektir. Bu nedenle Tasarı hükümleri uygulanmaksızın alınmış olan arabuluculuk belgeleri geçerli olmayacaktır. Dolayısıyla önceden alınmış olan arabuluculuk belgelerinin geçerliliğine ilişkin intikal hükümleri ihtiva eden geçici 2'nci maddenin metinden çıkarılmış ve diğer geçici madde buna göre teselsül ettirilmiştir.

Tasarının geçici 3'üncü maddesi, yapılan teselsül nedeniyle geçici 2'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 36'ncı maddesinin birinci fıkrası, yürürlük ve yürütme maddelerinin ayrı maddeler olarak düzenlenmesi gerektiğinden Tasarının 36'ncı maddesi olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 36'ncı maddesinin ikinci fıkrası, yürürlük ve yürütme maddelerinin ayrı maddeler olarak düzenlenmesi gerektiğinden Tasarının 37'nci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Tasarının maddeleri görüşmeler sırasında redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Komisyon Başkanlığına saygı ile arz olunur.

28/3/2012

Alt Komisyon Başkanı

Yılmaz Tunç

Bartın

Üye

Mevlüt Akgün

Karaman

Üye

Hakan Çavuşoğlu

Bursa

Üye

Ramazan Can

Kırıkkale

Üye

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

(Muhalefet şerhim vardır)

Üye

Murat Başesgioğlu

İstanbul

(Muhalefet şerhim vardır)

Üye

Turgut Dibek

Kırklareli

(Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

Arabuluculuk kanun tasarısı yargının yükünü azaltmak, yargıyı hızlandırmak gibi görünürde kulağa hoş gelen gerekçelerle gündeme getirilmiştir. Ancak tasarı bu haliyle bağımsız ve tarafsız mahkemelere alternatif ve doğrudan iktidara bağımlı bir yargı sisteminin oluşmasına yol açabilir.

Tasarı gerekçesinde pek çok Avrupa ülkesinde arabuluculuk yönteminin kullanılan bir yöntem olduğu belirtildiği gibi, yapılan yurtdışı ziyaretlerinde de bu sistemin 2000 li yıllardan itibaren bazı Avrupa ülkelerinde uygulanmaya başlandığı gözlenmiştir. Ancak her toplumun kendine özgü duyarlılıkları ve yaşadığı toplumsal sorunlar nedeniyle arabuluculuk sisteminin her toplumda iyi sonuçlar vereceği anlamı çıkarılmamalıdır.

Siyasi iktidar gerçekten yargıyı hızlandırmak ve yargının yükünü azaltmak istiyorsa öncelikle nitelikli, iyi eğitim almış yargıç sayısını çoğaltmalı, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlamalıdır.

Üstelik halen hukukumuzda varolan Avukatlık Yasası m.35 de belirtilen uzlaşma hükümleri ve HMK da yer alan sulh ve tahkim usulünün yargıçlar ve barolar denetiminde geliştirilmesi mümkünken ayrıca bir arabuluculuk sisteminin oluşturulması hatalı bir girişimdir.

Öncelikle bu tasarı Anayasa m.9 da belirtilen “Yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır” hükmüne aykırıdır. Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan bağımsız mahkemeler yerine, arabulucuların vatandaşların arasındaki sorunları çözme konusunda yetkili kılınması, mahkemeler ve hukuk sisteminin dışlanmasına yol açabilecektir. Çok hukukluluğu savunan kişiler ya da etnik temelde kendi mahkemelerinde yargılama yapmayı isteyen kişiler açısından arabuluculuk sistemi rahatlıkla kullanılacak bir yöntem olacaktır.

Her ne kadar tasarı m. 15/4 bendinde hakim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz dense de, arabulucu uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları gözönüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür denmektedir. Yine aynı maddede taraflar arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler denmekte iken verdiğimiz önerge ile “emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak” kaydıyla ibaresi eklenmiştir. Ancak tüm düzenlemeden de görüleceği üzere arabuluculuk tarafların belirlediği usul çerçevesinde yapılan yargısal bir faaliyettir.

Tasarının 1. maddesinde tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş ve işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuğa başvurulabileceği öngörülmektedir. Bu durumda özellikle kadınlar koca, baba, ağa baskısıyla bir arabulucuya yönlendirilebilir, gizlilik içinde yapılan arabuluculuk çalışması sonucunda çocuğunun velayeti, görüşme hakkı, tazminat ve evlilik içi mal paylaşımına ilişkin konulardan vazgeçtiğine ilişkin bir tutanak imzalatılabilir ve bu imzalanan tutanak hakim denetimine de tabi olmadığında çok ciddi hak kayıplarına yol açılabilir. Yine ekonomik yönden güçsüz olan işçiler açısından da manevi baskı ile arabulucuya başvuruya zorlama ve bu nedenle de hak kayıpları sözkonusu olabilir.

Bu nedenlerle 1. maddede arabuluculuk faaliyetlerinin kamu düzenine ilişkin hukuki ilişkilerde ve 4721 s. Türk Medeni Kanunu ve 4857 s. İş Kanunu kapsamına giren uyuşmazlıklarda uygulanmamasına yönelik verdiğimiz önerge reddedilmiştir.

Tasarı m.4 uyarınca arabulucu, tarafların istedikleri usule göre aleniyet ilkesine aykırı olarak gizlilik içinde işlemleri yürütür. Bu durumda ise taraflar mahalle baskısı altında tarikat ve töre kurallarına göre uyuşmazlıklarının çözümlenmesini istediklerinde bu da mümkün demektir. İşte bu alternatif kadı sistemini karşımıza çıkartabilir. Bu nedenle gizlilik kuralının tasarıdan çıkartılması ve aynen HMK de düzenlenen sulh anlaşmasında olduğu gibi arabuluculuk görüşmelerinde yapılan ikrarın tarafları bağlamayacağı yönünde düzenleme yapılması önerimiz reddedilmiştir.

Tasarının 5. maddesinde ise gizlilik kuralına bağlı olarak delillerin sınırlandırılması sonucuna neden olabilecek maddenin değiştirilmesi yönündeki önerimiz de reddedilmiştir.

Tasarının 10. maddesinde reklam yasağı düzenlemesi bulunmaktadır. Ancak bu maddede arabulucuların sadece akademik unvanlarını kullanabilecekleri belirtilmektedir. Bu durumda avukat olan bir arabulucunun avukat sıfatını kullanamaması sözkonusu olabileceğinden bu maddede değişiklik yapılmalıdır.

Tasarı 18. maddesinde anlaşma tutanaklarının hakim önüne götürülmesi tarafların isteğine bırakılmıştır. Hakim ise bu tutanağı sadece tarafların serbestçe tasarrufta bulunabilecekleri bir hak konusunda olup olmadığı ve icraya elverişli olup olmadığı yönüyle inceleyecek ve onaylamak durumunda kalacaktır. Yani hakim tarafların hak ve ehliyetlerinin olup olmadığı, hukuki menfaatleri ya da baskı altında olup olmadıkları yönünde inceleme yapmayacaktır. Üstelik hakim dosya üzerinden inceleme yapacak, tarafları dinleme zorunluluğu da olmayacaktır. Bu maddeye yönelik olarak taraflarca imzalanan anlaşma tutanaklarının görevli ve yetkili mahkemede ve hakim tarafından mutlaka dinlenerek icra edilebilirlik şerhi verilmesine yönelik önerimiz de reddedilmiştir.

Yine 18. maddeye yönelik olarak hakim tarafından icra edilebilirlik şerhi verilen ilam niteliğindeki belgeye karşı tarafların irade fesadına uğramaları olasılığı durumunda iptal davası açılabilmesi ve temyiz yoluna başvurulmasına ilişkin verdiğimiz önerge reddedilmiştir. Oysaki tarafların mahkeme içindeki sulh anlaşmasında dahi irade fesadı sözkonusu olduğunda HMK m.315 uyarınca iptal davası açılabilmesi hakları bulunmaktadır.

Tasarının 20. maddesinin ç bendi avukatlık yasası ile paralel olmalı ve Avukatlığa engel olan suçlar arabuluculuğa da engel olarak düzenlenmelidir. d bendinde belirtilen sınav ise Adalet Bakanlığı tarafından değil daha bağımsız konumda olan arabulucular kurulu denetiminde yapılmalı ve arabulucuların seçimi özellikle uygulamalı sınav ile Adalet Bakanlığına bırakılmamalıdır.

Tasarının 21. maddesinde arabulucunun kaydının silinmesi her halükarda arabulucular kuruluna bırakılmalı ve bu yönde değişiklik yapılmalıdır. Bu doğrultuda 30. maddenin f) bendi de değiştirilmelidir.

Tasarının 23. maddesine eğitim verecek kurumların arasına Türkiye Barolar Birliği de konulmalı ve eğitim kuruluşları Bakanlıktan değil arabulucular kurulundan izin alarak faaliyetlerini sürdürmelidirler.

Tasarının 26. maddesinde eğitim kuruluşlarının bilgi verecekleri mercii Arabulucular kurulu olarak değiştirilmelidir.

Tasarının 31. maddesinde arabulucular kurulunu oluşturulacak üyeler Türkiye Barolar Birliği üyesi 3, Noterler birliği üyesi 2 temsilci olacak şekilde değiştirilmeli f bendinde Adalet Bakanı tarafından seçilecek 3 arabulucu ise kurul tarafından seçilecek 3 arabulucu olarak değiştirilmelidir. Kurula verilen görevlerin yoğunluğu nedeniyle kurul yılda iki kez değil en az 4 kez toplanmalı ve bu konuda 4. Fıkra değiştirilmelidir.

Tasarının 32. maddesi b) bendine yapılacak sınavın kurul tarafından yapılması ve denetlenmesi yönünde değişiklik yapılması, e) bendinde arabulucuların sicilden silinmesi konusunda karar verme tamamen kurulun yetkisine bırakılacak şekilde değişiklik yapılması gerekmektedir.

Tasarının 33. maddesi ile düzenlenen gizliliğin ihlali maddesinin tamamen tasarıdan çıkarılması gerekmektedir. Arabuluculuk faaliyetleri gizlilik içinde değil, şeffaf bir şekilde yürütülmeli ve yargı denetimine de açık olmalıdır.

Arabuluculuk tasarısı bu haliyle hak ve haklının bulunmasını değil, her ne koşulda olursa olsun uyumsuzlukları sonlandırmayı hedeflemektedir. Arabuluculuk faaliyeti gizlilik içerisinde, hakimin denetimi de olmaksızın, güçlünün zayıfı ezmesi sonucunu ve çok hukukluluğu ortaya çıkartabilecek, etnik ve dinsel temelde oluşumlara ya da mafyanın hakimiyetine yol açabilecek bir düzenlemeye dönüşme sakıncalarını içinde barındırmaktadır.

Bu nedenlerle Adalet komisyonundaki görüşmeler sırasında en azından verilen önergelerin ve eleştirilerin dikkate alınarak tasarıdaki sakıncaların giderilmesi yönünde adımlar atılması umuduyla muhalefet şerhini sunuyoruz. Saygılarımızla.

Turgut Dibek

Kırklareli

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

MUHALEFET ŞERHİ

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun tasarısı Alt Komisyon Raporuna aşağıda arz ettiğim hususlarda katılmıyorum.

Bir Hukuk Devletinde uyuşmazlıkların çözümünde ideal yol; Devlet yargısı içinde bağımsız yargı süreçlerinde ihtilafların sonlandırılmasıdır. Yargının iş yükünün yoğunluğu hiçbir zaman alternatif bir yargı mekanizmasının haklı bir gerekçesi olamaz. Devlet, yargı sisteminin tarafsız ve bağımsızlığını koruyarak, hızlı ve etkin çalışmasını sağlamakla sorumludur.

Şu anda üzerinde çalıştığımız Arabuluculuk Kurumun da kesinlikle Devlet yargısına alternatif olarak düşünülmemelidir. Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıkların tamamen iradi olarak Arabuluculuk yoluyla çözüme kavuşturulması amaçlanmaktadır. Elbette bu tasarruf yetkisinin kanuna, genel ahlaka, toplumsal ve evrensel değerlere ters düşmemesi gerekir.

Arabuluculuk sisteminin, toplumumuzun nasıl değerlendireceğini şimdiden kestirmek zordur. Tamamen tarafsız davranmasına ve tarafların güvenine dayalı bir kurum olacaktır.

Bu nedenle uygulamanın yerleşmesi için meslek mensuplarına ve barolara önemli roller düşmektedir.

Ancak, gerek tasarı gerekse alt komisyon raporu baroları bu anlamda gereken önemi vermekten uzaktır.

Arabuluculuk eğitimi konusunda Hukuk fakültelerine ve Adalet Akademisine verilen izin Barolara verilmemiştir. Bunu önemli bir eksiklik olarak görüyoruz. Keza yeni örgütlenmede de Baroların katkısı çok sınırlı kalmıştır.

Saygılarımla arz ederim.

29.03.2012

Murat Başesgioğlu

İstanbul

ALT KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

**HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK KANUNU TASARISI**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır. Şu kadar ki, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

ç) Daire Başkanlığı: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

d) Genel Müdürlük: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) Kurul: Arabuluculuk Kurulu,

f) Sicil: Arabulucular sicilini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğa İlişkin Temel İlkeler

İradî olma ve eşitlik

MADDE 3- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

Gizlilik

MADDE 4- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgelerle tuttuğu kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Aksi kararlaştırılmamışsa taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

MADDE 5- (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

- a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.
- b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.
- c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulü.
- ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması, mahkeme, hakem veya herhangi bir idarî makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Bu maddenin yukarıdaki fıkraları, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması

MADDE 6- (1) Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptir.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 7- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadığı sürece arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgarî Ücret Tarifesine göre belirlenir; aksi kararlaştırılmadıkça ücret ve masraf taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yasağa aykırı işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 8- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya her ikisiyle birlikte aynı anda görüşebilir veya iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığıyla da katılabilirler.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 9- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Reklam yasağı

MADDE 10- (1) Arabulucuların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında arabulucu unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 11- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Aidat ödenmesi

MADDE 12- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır.

(2) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arabuluculuk Faaliyeti

Arabulucuya başvuru

MADDE 13- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 14- (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmamışsa, arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 15- (1) Arabulucu seçildikten sonra, tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydıyla arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine üç aya kadar uzatılabilir.

(6) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya vekilleri aracılığıyla katılabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi

MADDE 16- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 17- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyetinin sona erdiği kabul edilir:

a) Tarafların anlaşmaya varması.

b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.

c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.

ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaştıkları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı, bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdî edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk hizmetlerinin sonucunda düzenlediği belgelerin birer örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

Tarafların anlaşması

MADDE 18- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonucunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar arabuluculuk sürecinin sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bunun icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki yetki kurallarına göre yetkisi belirlenecek olan icra mahkemesinden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilâm niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, niteliği itibarıyla bir çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden de yapılabilir. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bu başvurunun reddi üzerine ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden bir başka resmi işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 19- (1) Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur.

(2) Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Arabulucular siciline kayıt şartları

MADDE 20- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurusu üzerine yapılır.

(2) Arabuluculuk siciline kaydedilebilmek için;

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,

c) Tam ehliyetli olmak,

ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak

gerekir.

(3) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 21- (1) Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler.

(2) Daire Başkanlığı, bu Kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

(3) Arabulucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 22- (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinin tamamlanmasından sonra alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgileri, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren eğitimi ifade eder.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 23- (1) Arabuluculuk eğitimi, bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerin hukuk fakülteleri ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğitimcilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekçeli bilgi verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 24- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, sicildeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 26 ncı maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 27 nci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verinceye kadar listede kayıtlı kalır.

Arabuluculuk yetki belgesi

MADDE 25- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Eğitim kuruluşları, Ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali

MADDE 27- (1) Aşağıdaki hâllerde, eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

- a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığının tespit edilmiş olması.
- b) Eğitimin yeterli şekilde verilememesi.
- c) Arabuluculuk yetki belgelerinin düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.
- ç) 26 ncı maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtara rağmen yerine getirilmemesi.
- d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespit edilmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat

MADDE 28- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur.

(2) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığı

MADDE 29- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 30- (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.
- b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.
- c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.
- ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.
- d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.
- e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile sicildeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.
- f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 21 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.
- g) Arabulucular tarafından arabuluculuk hizmetlerinin sonucunda düzenlenen belgelerin kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.
- ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.
- h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.
- ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini hazırlamak.

Kurul

MADDE 31- (1) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.
- b) Daire Başkanı.
- c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.
- ç) Türkiye Barolar Birliğinden iki temsilci.
- d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.
- e) Yüksek Öğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından iki öğretim üyesi.
- f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

- g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.
ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan bir temsilci.
h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.
(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.
(3) Kurul başkanı Genel Müdürdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.
(4) Kurul, Mart ve Eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağrılabilir.
(5) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya gelmeyen üyenin üyeliği düşer.
(6) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.
(7) Başka yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.
(8) Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 32- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.
b) Arabuluculuk eğitimine ve bu eğitimin sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.
c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.
ç) Bu Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak, son şeklini vermek.
d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.
e) 21 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek.
f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.
g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.
ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.
h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve plânı hakkında görüş bildirmek.
ı) Daire Başkanlığının faaliyet plânında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlali

MADDE 33- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesindeki yükümlülüğe aykırı hareket ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

- (2) Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar

MADDE 34- (1) Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usûlü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

Yönetmelikler

MADDE 35- (1) Araboluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi ile eğitimin süresi, içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavının ilke ve kurallarının belirlenmesi, araboluculuk sicilinin düzenlenmesi ve arabolucularda aranacak koşullar, arabolucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde kuruluş ve teşkilatlanma tamamlanır.

(2) Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen kurum ve kuruluşlar Kurulda görev yapacak temsilcileri Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Genel Müdürlüğe bildirir. İlk üç yıl için Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabolucu yerine 31 inci maddenin birinci fıkrasının (ç), (g) ve (ğ) bentlerindeki kurumlar birer fazla temsilci bildirirler.

(3) Arabolucu yerine ilgili kurumlardan bildirilen temsilcilerin Kuruldaki görev süresi bir yıldır. Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek üç arabolucu ismi Kurula bildirilir. Bu şekilde seçimi yapılan arabolucular yerlerine atandıkları Kurul üyelerinin görev sürelerini tamamlar.

(4) Birinci fıkrada belirtilen kuruluş ve teşkilatlanmanın tamamlanmasından itibaren üç ay içinde Kurul toplanır. Kurulun ilk toplantı tarihi, Kurul üyeleri bakımından üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 36- (1) Bu Kanunun;

- a) 28 ilâ 32 nci maddeleri ile geçici maddeleri yayımı tarihinde,
 - b) Diğer hükümleri ise yayımı tarihinden bir yıl sonra,
- yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 37- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ALT KOMİSYON METNİNE EKLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLÂTI: MERKEZ

(II) SAYILI CETVEL

İHDAS EDİLEN KADROLAR

(MESLEK MENSUPLARI)

<u>UNVANI</u>	<u>DERECE</u>	SERBEST KADRO <u>ADEDİ</u>	TUTULAN KADRO <u>ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
Daire Başkanı	1	1	-	1
Tetkik Hâkimi	3	3	-	3
TOPLAM		4	-	4

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLÂTI : MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL

İHDAS EDİLEN KADROLAR

(MESLEK MENSUPLARI)

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>DERECE</u>	SERBEST KADRO <u>ADEDİ</u>	TUTULAN KADRO <u>ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
GİH	Şube Müdürü	1	1	-	1
GİH	Şube Müdürü	2	1	-	1
GİH	V.H.K.İ.	9	5	-	5
GİH	Memur	9	5	-	5
TH	Sosyolog	8	2	-	2
SH	Sosyal Çalışmacı	8	2	-	2
SH	Psikolog	8	2	-	2
TOPLAM			18	-	18

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

7/5/2012

Esas No: 1/486

Karar No: 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı (1/486)”, 25/10/2011 tarihinde esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna ve tali komisyon olarak da Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Adalet Komisyonu’nun 4/1/2012 tarihli 4’üncü toplantısında Adalet Komisyonu Başkanı ve Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya Başkanlığında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süha Tanrıver’ in katılımı ile görüşülmüştür. Tasarı detaylı incelenilmesi amacıyla yedi üyeden müteşekkil Alt Komisyona havale edilmiştir. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu’nun 10/1/2012 tarihli ve 4 sayılı Raporu da Adalet Komisyonu’na ulaştırılmıştır.

Tasarı, Alt Komisyonun 16/1/2012, 18/1/2012 ve 13/3/2012 tarihli toplantılarında görüşülmüştür. Toplantılara Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, İstanbul Barosu Başkanlığı temsilcileri ile Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez ve Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Atalı katılmıştır.

Komisyonumuz, 25/4/2012 tarihli 15’inci ve 26/4/2012 tarihli 16’ncı toplantılarında Alt Komisyon tarafından tanzim edilen rapor ve metin üzerinden görüşmelerine devam etmiştir. Adalet Komisyonu Başkanı ve Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında gerçekleştirilen görüşmelere Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Aydın Barosu Başkanlığı, Manisa Barosu Başkanlığı, Denizli Barosu Başkanlığı temsilcileri, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez ile Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Muhammet Özkes katılmıştır. Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır. Genel Kurul çalışmalarında Adalet Komisyonu’nu temsil etmek üzere Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç ile Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 45’inci maddesi uyarınca özel sözcü seçilmişlerdir.

Komisyon görüşmelerinde aşağıdaki görüşler ileri sürülmüştür:

Tasarı ile getirilen arabuluculuk müessesesi esasen Anayasanın 9’uncu ve 36’ncı maddelerine aykırıdır. Şöyle ki, Anayasanın 9’uncu maddesinde yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı ve 36’ncı maddesinde de herkesin hak arama hürriyetine sahip olduğu hükme bağlanmıştır. Hal böyleyken arabuluculuk müessesesiyle tarafsız ve bağımsız mahkemelerin dışında yeni bir yargılama merci ihdas edilerek alternatif bir yargılama yöntemi belirlenmektedir. Bu suretle de hak arama hürriyetinin kullanılması engellenmektedir. Bu nedenle Tasarının Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 38’inci maddesi uyarınca reddi gerekir.

Tasarıda arabuluculuğa elverişli olan uyuşmazlıklar belirlenirken tek kıstas, “ tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri özel hukuk uyuşmazlıkları” olarak belirlenmiştir. Ancak bu kıstas yeterince açık değildir. İş hukukundan ve aile hukukundan kaynaklanan bazı konular arabuluculuk müessesesinin yapısıyla bağdaşmamasına rağmen, bu kapsamda değerlendirilebilecek ve ilgilinin aleyhine sonuçların doğmasına neden olunabilecektir. Bu nedenle hangi konuların arabuluculuğa elverişli olduğu, sayma yoluyla tüketilmelidir. Taraflardan birinin güçsüz konumda olması nedeniyle esasen korunması gerekenlerin taraf olduğu uyuşmazlıklar veya irade fesadı söz konusu olduğunda, neticenin ne olacağına ilişkin Tasarıda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu eksikliklerin özellikle giderilmesi gerekir.

Tasarıda Arabuluculuk Kurulu, Adalet Bakanlığı güdümünde teşekkül ettirilmiştir. Kurulun yapısında bu çekinceleri giderici değişiklikler yapılması ve özerkliğinin sağlanması gerekir.

Her ne kadar Tasarıya ilişkin olarak yukarıda belirtilen eleştiriler yöneltilmişse de aşağıda belirtilen hususlar dikkate alındığında eleştirilerin karşılandığı görülecektir.

Arabuluculuk müessesesinin esasen Anayasanın 9’uncu ve 36’ncı maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüşse de Komisyonumuz, gerek Anayasanın 11’inci ve gerekse Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 38’inci maddeleri kapsamında Anayasaya aykırılık itirazını, esasa yönelik diğer itirazlardan önce incelemiş ve sonuçlandırmıştır. Komisyonlar dâhil, Yasama Organının Anayasaya aykırılık incelemesi, niteliği itibariyle siyasal bir denetimdir. Anayasanın 4’üncü maddesi kapsamında koruma altına alınan değerlerin dışındaki itiraz hallerinde, oylamayla sonuçlandırma esası geçerlidir. Komisyon itirazları değerlendirmiş ve neticeten birbirine karşı görüşleri oylamıştır. Yapılan oylamada Tasarının Anayasaya aykırılık teşkil etmediği neticesine ulaşılmıştır.

Arabuluculuk, tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin sürece katılımıyla taraflarca iradi olarak yürütülen ve tarafların çözümlerini kendilerinin üretmelerini sağlayan bir müessesedir. Bu bağlamda arabuluculuk müessesesi bağımsız mahkemelere ait olan yargı yetkisinin devri olarak telakki edilemez. Zira arabuluculuk, yargı yetkisi veya yargı sistemi ile rekabet halinde olmadığı gibi yargı yoluna başvuru hakkını da ortadan kaldırmaz. İradi olması nedeniyledir ki, taraflar arzu ettikleri zaman arabuluculuk sürecini sonlandırabilmekte ve uyuşmazlığı mahkemelere taşıyabilmektedirler. Bir diğer ifadeyle arabuluculuk müessesesi ile yargı yoluna başvuru yolu kapatılmamakta ve diğer çözüm yolları dışlanmamakta aksine bunların yanında yardımcı bir çözüm yolu geliştirilmektedir. Netice olarak; Arabuluculuk müessesesi, uyuşmazlıkların çözümünde tamamlayıcı bir işleve sahip olup, uyuşmazlıkların daha büyük adli uyuşmazlıklar haline gelmeden çözümünü amaçlar. Dolayısıyla yargılama faaliyeti olarak kabul edilemez.

Arabuluculuk müessesesi uyuşmazlıkların daha karmaşık adli uyuşmazlıklar haline gelmeden çözümünü amaçladığından ve iradilik esasına dayandığından, dostane bir çözüm yolu olarak karşımıza çıkar. Günümüzde uyuşmazlıkların en kolay ve hızlı şekilde çözümü amacına yönelik bu tür çözüm yollarına birçok alanda yer verildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi dahi taraflara, davanın dostane çözüm ile sonuçlandırılması yetkisi vermektedir. (AİHS m. 39)

Arabuluculuğun; zamandan ve masraftan tasarruf sağlama, taraflara kendilerini daha iyi ifade edebilme imkânı sağlaması, süreci tamamen tarafların kontrolüne bırakması ve mahkemelerin iş yükünü azaltması gibi özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, uyuşmazlıkların makul sürede ve kişilerin adalet duygusuna hitap edecek şekilde çözümlenmesini sağlayacağı aşikârdır. Uyuşmazlıkların mahkemeler önünde çözümlenmesinde taraflar açısından öngörülemez sonuçlar doğabilmekteyken, arabuluculuk sonuçlarının öngörülebilmesi mümkündür. Bu nedenle de dostane/barışçıl bir çözüm

yöntemidir. Kaldı ki, bu yõteme benzer düzenlemelere 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35/A maddesinde, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 20'nci maddesinde, 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22'nci maddesinde, 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 7'nci maddesinde de yer verilmiştir. Bu bağlamda, Tasarı ile öngörülen usul, yeni bir yargılama merci ihdas eden alternatif bir yargılama yöntemi olarak görülemez.

Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri özel hukuk uyuşmazlıkları kavramının belirgin olmadığı belirtilmişse de bu kavram, tarafların sulh olmak suretiyle sona erdirebilecekleri hukuk uyuşmazlıklarını ifade etmektedir. Kaldı ki, bu kavram sadece bu Tasarıda benimsenen bir kıstas da değildir. Benzer kavrama 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası" başlıklı 26'nci maddesinde de yer verilmiştir. Buna göre kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez. Hele hele ceza hukukunun genel ilkeleri de göz önünde bulundurulduğunda, Türk Ceza Kanununda bu kavrama yer verilmişken, Tasarıda benzer kavrama yer verilmesinde herhangi bir sorun görülmemiştir. Kavram, hukukta tereddüde yer vermeyecek şekilde açıklığa kavuşmuştur.

İrade fesadı söz konusu olduğunda, gerek icra edilebilirlik şerhi verilmesi sürecinde gerekse genel hükümler çerçevesinde bu iddianın ileri sürülmesi mümkündür. Bu noktada belirtildiği gibi bir olumsuzluk söz konusu değildir.

Görüşmeler neticesinde Tasarının maddeleri üzerine yapılan değişiklik ve kabuller aşağıdaki gibidir.

Tasarının birinci bölüm başlığı, bölümde yer alan maddelerde yapılan değişikliklerle paralellik sağlanması amacıyla Alt Komisyon tarafından "Amaç, Kapsam ve Tanımlar" şeklinde değiştirilmiş ve bu değişiklik Komisyonumuz tarafından benimsenmiştir.

Alt Komisyon tarafından Tasarının 1'inci maddesi, aşağıdaki gerekçelerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklikler Komisyonumuzca da kabul görmüştür. Tasarının 1'inci maddesi bu değişikliklerle birlikte kabul edilmiştir.

- Kanun yapım tekniği açısından madde sıralaması, düzenlemenin niteliğine ve ihtiyaca göre sırasıyla amaç, kapsam, dayanak, tanımlar, teşkilat, organlar, nitelikler, görev, yetki ve sorumluluklar, cezaî hükümler, düzenleyici işlemlere ilişkin hüküm, değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler, geçici hükümler ile yürürlük ve yürütme maddeleri ve varsa düzenlemelerin ekleri şeklinde yapılır. Bu bağlamda Tasarı ile öngörülen düzenlemenin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, Tasarının 1'inci maddesinin başlığının amaç ve kapsam şeklinde değiştirilmesi uygun görülmüştür.

- Maddenin birinci fıkrasında Tasarının amacının hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemek olduğu ve ikinci fıkrada da yabancılik unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde arabuluculuğa gidilebileceği düzenlenmektedir. Bununla birlikte arabuluculuk sırasında yapılan müzakereler, tarafların herhangi bir korku veya baskı altında kalmaması ve tarafların eşitliği prensibine dayanır. Arabuluculuk, tarafların kendilerini güvende hissedecekleri bir ortamda gerçekleştirilmelidir. Yapılan araştırmalara aile içi şiddet olaylarının varlığı, taraflardan birinin diğerini tehdit etmesi veya benzeri nedenlerin varlığı halinde, tarafların kendilerini güvende hissedemeyeceklerini ve eşitlik prensibinin hayata geçemeyeceğini göstermektedir. Bu nedenle aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıkların arabuluculuğa uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tasarının 2'nci ve 3'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 4'üncü maddesi, Tasarı içerisindeki terim birliğinin (aksi kararlaştırılmamışsa- aksi kararlaştırılmadıkça- aksi kararlaştırılmadığı sürece vb.) sağlanması ve anlatım bozukluğunun giderilmesi amacıyla redaksiyona tabi tutulmuş ve yapılan redaksiyon doğrultusunda kabul edilmiştir.

12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda hangi delillerin caiz deliller olduğu hükme bağlanmıştır. Buna göre caiz delillerden maksat, hukuka uygun olarak elde edilmiş deliller ve 6100 sayılı Kanunun belirli delillerle ispatı emrettiği hususlara -istisnalar saklı kalmak kaydıyla- ilişkin delillerdir (6100 sayılı Kanun m.189/2 ve 189/3). Tasarının 5'inci maddesinde belirtilen caiz delillerden maksat, birinci fıkrada belirtilen durumlar saklı kalmak üzere, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 189'uncu maddesinde belirtilen nitelikleri haiz delillerdir. Anılan deliller sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmeyecektir. Uygulamada caiz delil kavramının herhangi bir duraksamaya meydan vermesini engellemek amacıyla Tasarının 5'inci maddesinin beşinci fıkrasında geçen "ileri sürülen caiz deliller" ibaresi Alt Komisyon tarafından "ileri sürülebilen deliller" şeklinde değiştirilmiştir. Alt Komisyon tarafından yapılan değişiklik, Komisyon tarafından da benimsenmiş ve Tasarının 5'inci maddesi, yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 6'ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 7'nci maddesi, yukarıda da belirtildiği üzere Tasarı içerisindeki terim birliğinin sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuş ve yapılan redaksiyon çerçevesinde kabul edilmiştir.

Avukatlığın amacı; hukuki ilişkilerin düzenlenmesini, her türlü hukuki sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır (1136 sayılı Kanun m.2). Açıkça yetki verilmediği durumlarda vekil; alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramamaktadır. (6100 sayılı Kanun m.74) Esasen taraflar, arabuluculuk sürecine bizzat katılıp takip edebileceği gibi, süreci vekil (avukat) aracılığıyla da takip edebilmesi işin doğasında vardır. Avukatlığın amacının hukuki sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesine yardımcı olması da bu hususa işaret eder. Kaldı ki, taraflar açıkça yetki vermek suretiyle alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına vekilleri aracılığıyla katılabilir veya takip edebilirler. Esasen bu hususta herhangi bir şüphe olmaması gerekir. Ancak herhangi bir duraksamaya mahal verilmemesi açısından Avukatlık Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun vekil (avukat) aracılığıyla temsil edilebilme konusunda tanıdığı yetkilerinin arabuluculuk sürecinde dahi kullanılabilmesi hususuna açıklık getirilmesi amacıyla Alt Komisyon tarafından madde değiştirilmiş ve mezkur değişiklik Komisyonumuzca da kabul görmüştür. Diğer taraftan Tasarının 8'inci maddesi, arabulucunun uyuşmazlığının tarafları ile aynı anda görüşebilmesini teminen Komisyonumuzca değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 9'uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 10'uncu maddesi, arabulucuların aynı zamanda avukat olmaları durumunda, arabuluculuk unvanı ve akademik unvan yanında avukat unvanını da kullanabilmeleri amacıyla değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 11'inci, 12'nci ve 13'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 14'üncü maddesi, Tasarı içerisindeki terim birliğinin sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde, yargılamanın mahkemece üç ay süre ile ertelenmesi ve tarafların birlikte başvurusu üzerine bu sürenin üç ay daha uzatılabilmesi usul ekonomisi açısından sakıncalar doğurabilecek niteliktedir. Şöyle ki, davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda her hâl ve şartta, somut durumun gereklerine bakılmaksızın davanın üç ay süreyle ertelenmesi ve tarafların birlikte talepte bulunması üzerine sürenin üç ay uzatılması yargılamanın gereksiz yere uzamasına neden olabilir. Bu nedenle mahkeme tarafından somut durumun koşulları göz önünde bulundurularak üç aya kadar erteleme ve başvuruda bulunulması durumunda üç aya kadar uzatılabilme noktasında, davaya bakan mahkemeye bir takdir hakkı tanınması gerekir. Avukatlık Kanununun (m.2) ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun vekil (avukat) aracılığıyla temsil edilebilme (m.74) konusunda tanıdığı yetkilerinin arabuluculuk müzakerelerinde de kullanılabileceği hususuna açıklık getirilmesi gereği doğmuştur. Ayrıca taraflarca belirlenecek arabuluculuk usulünün emredici hukuk kurallarına aykırı olmayacağı da açıklığa kavuşturulmalıdır. Tasarının 15'inci maddesi, belirtilen gerekçelerle Alt Komisyon tarafından değiştirilmiştir. Komisyonumuz bu değişiklikleri yerinde görmüş ve maddeyi bu şekliyle kabul etmiştir.

Tasarının 16'ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyeti belli durumlarda sona erer. Arabuluculuğa ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri -aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıklar hariç- özel hukuka tabi iş ve işlemler hakkında gidilebildiğine göre, arabuluculuğa elverişli olmayan bir iş veya işlemten ötürü arabuluculuğa gidildiğinin anlaşılması üzerine süreç sona erdirilmelidir. Arabuluculuk sürecinde uyuşmazlığa konu iş veya işlemlerin suç kaynaklı olduğunun tespit edilmesi durumunda arabuluculuğa son verilmesi gerekir. Bununla birlikte 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 ve devamı maddeleri uyarınca belirli suçlar hakkında taraflar, uzlaşmaya gidebilirler. 253'üncü maddenin ondokuzuncu fıkrasındaki "Uzlaşmanın sağlanması halinde soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılmaz; açılmış olan davadan feragat etmiş sayılır." hükmü nedeniyle, tarafların uzlaşmama nedeniyle tazminat davası açabilecekleri aşikârdır. Bu nedenle ileride söz konusu olabilecek muhtemel tazminat uyuşmazlıklarının çözümü amacıyla arabulucuya başvurabilmeleri açısından taraflara şans verilmesi uygun olacaktır. Kaldı ki, hukuk düzenin çelişmezliği de bu sonucu gerektirir. Bu nedenle uzlaşma kapsamındaki suçlardan kaynaklı iş veya işlemlere ilişkin taleplerde arabuluculuğa devam edilmesi gerektiğinden Tasarının 17'nci maddesi, Alt Komisyon tarafından belirtilen nedenlerle değiştirilmiş ve yapılan değişiklikler Komisyonumuzca kabul görmüştür. Diğer taraftan maddenin birinci fıkrasında belirtilen haller arabuluculuk sürecini doğrudan sona erdiren nedenler olmasına rağmen, fıkranın kaleme alınış şekli daha ziyade bir ihtimali yansıtır şeklindedir. Bu konuda netliğin sağlanmasını teminen fıkrada geçen "sona erdiği kabul edilir." ibaresi, "sona erer." şeklinde değiştirilmiş ve madde bu şekilde kabul edilmiştir.

Tasarının 18'inci maddesi, arabuluculuk sonucunda hazırlanan anlaşma belgesine ilişkin icra edilebilirlik şerhinin hangi mahkeme tarafından verileceğini tespit ve tayin etmek amacıyla Komisyonumuz tarafından değiştirilmiştir. Böylece dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden ve davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilecektir. Diğer taraftan icra edilebilirlik şerhinin verilmesine ilişkin incelemenin duruşmalı olarak yapılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Tasarının 18'inci maddesi, yapılan değişiklikler doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarının 19'uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Arabuluculuk müessesesi, yargılama faaliyeti olmamakla birlikte müessesenin etkin bir şekilde işletilebilmesini sağlamak amacıyla arabulucuların hukuk eğitimi almış olmaları ve belli bir süre tecrübe edinmiş olmaları uygun görülmüştür. Bu nedenle arabuluculuk siciline kaydedilecek kişilerin hukuk fakültesinden mezun olması ve kayıt başvurusunun yapıldığı tarih itibarıyla en az beş yıl mesleğinde kıdeme sahip olması gerekliliği ortaya konulmuştur. Tasarının 20'nci maddesi, bahse konu gerekçelerle Alt Komisyon tarafından değiştirilmiş, yapılan değişiklikler Komisyonumuzca da benimsenmiştir. Madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

Tasarının 21'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının sistematik bütünlüğünü temine yönelik olarak Tasarının 22'nci maddesindeki Alt Komisyon değişiklikleri Komisyonumuzca benimsenmiş ve madde bu değişiklikler çerçevesinde kabul edilmiştir.

Tasarının 23'üncü maddesi, arabuluculuk eğitiminin bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerde hukuk fakülteleri ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilmesini ve eğitim veren kuruluşların mahiyeti gereği izin verme yetkisinin Bakanlığa tanınmasını teminen Alt Komisyon tarafından değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikler Komisyonumuz tarafından uygun görülmüş, bunun yanında da arabuluculuk eğitiminin Türkiye Barolar Birliği tarafından verilebilmesini sağlamak amacıyla da maddede değişiklik yapılmıştır. Tasarının 23'üncü maddesi yapılan değişiklikler çerçevesinde kabul edilmiştir.

Tasarının 24'üncü ve 25'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 26'ncı maddesi, birinci fıkrada geçen "Eğitim kuruluşları," ibaresinden sonra gelmek "her yıl" ibaresi eklenmek suretiyle, redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Tasarının 27'nci maddesi, Tasarının 23'üncü maddesinde yapılan değişiklik ile uyum sağlanması ve denetimin izin veren makam tarafından yapılmasının sağlanması amacıyla değiştirilmiş Alt Komisyon tarafından değiştirilmiş ve madde, Komisyonumuzca bu değişikliklerle birlikte kabul edilmiştir.

Tasarının 28'inci maddesi, Alt Komisyon tarafından kabul edilen haliyle Komisyonumuz tarafından aynen kabul edilmiştir.

2/11/2011 tarihli ve 28103 sayılı (mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede Adalet Uzmanı kadroları ihdas edilmiştir. Tasarıda belirtilen görevleri yerine getirmek amacıyla Daire Başkanlığı bünyesinde ihtiyaç duyulan personel, bu kadrolardan tedarik edilebilir. Bu nedenle denetim görevlisi ve diğer uzman personel kadroların tahsis edileceğine dair hükme gerek görülmemiştir. Alt Komisyon tarafından kabul edilen bu değişiklikler doğrultusunda, Tasarının 29'uncu maddesi Komisyonumuz tarafından kabul edilmiştir.

Arabuluculuk eğitimi verecek kurumlara izin verme yetkisi Adalet Bakanlığına verildiğinden, izin verme yetkisinin Daire Başkanlığının görev ve yetki alanından çıkarılması gerekir. Daire Başkanlığının ihtiyaç duyduğu personel ise yukarıda belirtilen 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen Adalet Uzmanı kadrolarından tedarik edilebilecektir. Tasarının 12'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, tahsil edilecek giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilmesine rağmen genel bütçeye kaydedilecek ödemelerin tahsilinde Daire Başkanlığına yetki verilmesi, bütçeleme ilkelerine uygun düşmemektedir. Tasarının 30'uncu maddesi Alt Komisyon tarafından belirtilen gerekçelerle değiştirilmiş, madde Komisyonumuz tarafından bu haliyle kabul edilmiştir.

Tasarının 31'inci maddesi, esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarının en üst kuruluşu olarak görev yapan Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun temsilci göndermesini ve başka yerden katılacak Kurul üyelerinin yol giderleri ve benzeri masraflarının Harçlar Kanunu uyarınca Bakanlıkça karşılanmasını teminen Alt Komisyon tarafından değiştirilmiştir. Mezkur değişiklikler Komisyonumuz tarafından da kabul görmekle birlikte, madde, Türkiye Barolar Birliği tarafından görevlendirilecek temsilci sayısının üçe yükseltilmesi ve Yüksek Öğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından öğretim üyesi sayısının bire indirilmesi amacıyla değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 32'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Suçun işlenmesiyle bozulan toplum düzeninde adaletin sağlanması için suç işleyen kimseye uygulanacak ceza hukuku yaptırımlarının haklı ve ölçülü olması gerekir. Ancak haklı ve suçun ağırlığıyla orantılı bir yaptırım ile suç işleyen kişinin fiilinden pişmanlık duyması sağlanabilir. Bu bağlamda gizliliği ihlal fiilinin ağırlığı göz önünde bulundurulduğunda cezada adaletin ve orantının sağlanması amacıyla cezanın üst sınırının altı aya indirilmesi uygun görülmüştür. Tasarının 33'üncü maddesi, belirtilen gerekçelerle Alt Komisyon tarafından değiştirilmiş ve yapılan değişiklik doğrultusunda madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 34'üncü maddesine Alt Komisyon tarafından bağlı listelerde ihdas edilen kadrolarda ve sınıflarda yapılan değişikliklerle birlikte Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 34'üncü maddesinden sonra gelmek üzere, 1136 sayılı Kanun ve 6100 sayılı Kanun ile uyum sağlanması amacıyla 35'inci madde eklenmiş ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Tasarının 35'inci maddesi, Alt Komisyon tarafından kabul edilen şekliyle ve yapılan teselsül neticesinde 36'ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının geçici 1'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarı hükümleri uygulanmaksızın alınmış olan arabuluculuk belgelerinin geçerli olmamasını sağlamak amacıyla Tasarının geçici 2'nci maddesi Alt Komisyon tarafından metinden çıkarılmış olup diğer geçici madde buna göre teselsül ettirilmiştir. Komisyonumuz da bahse konu değişiklikleri yerinde görmüş ve bu çerçevede geçici 3'üncü maddeyi geçici 2 madde olarak kabul etmiştir.

Alt Komisyon tarafından kabul edilen 36'ncı ve 37'nci maddeler, yapılan teselsül neticesinde Komisyonumuz tarafından 37'nci ve 38'inci maddeler olarak kabul edilmiştir.

Tasarının maddeleri görüşmeler sırasında ve yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere Yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ahmet İyimaya</i>	<i>Hakkı Köylü</i>	<i>Yılmaz Tunç</i>
Ankara	Kastamonu	Bartın
		(Özel sözcü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Harun Tüfekçi</i>	Murat Bozlak	<i>İlknur İnceöz</i>
Konya	Adana	Aksaray

(Toplantıya katılmadı)

Üye <i>Bülent Tezcan</i> Aydın	Üye <i>Fehmi Küpçü</i> Bolu	Üye <i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa (Özel sözcü)
Üye <i>Mustafa Kemal Şerbetçioğlu</i> Bursa (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>İsmail Kaşdemir</i> Çanakkale	Üye <i>Bilal Uçar</i> Denizli
Üye <i>Oktay Öztürk</i> Erzurum	Üye <i>Recep Özel</i> Isparta	Üye <i>Bülent Turan</i> İstanbul
Üye <i>Celal Adan</i> İstanbul (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Murat Başesgioğlu</i> İstanbul (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Mevlüt Akgün</i> Karaman (Son oylamada bulunamadı)
Üye <i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	Üye <i>Turgut Dibek</i> Kırklareli (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ali Rıza Öztürk</i> Mersin (Muhalefet şerhim vardır)
Üye <i>Ömer Süha Aldan</i> Muğla (Muhalefet şerhim vardır)	Üye <i>Murat Göktürk</i> Nevşehir	Üye <i>Ali İhsan Yavuz</i> Sakarya
Üye <i>Dilek Akagün Yılmaz</i> Uşak (Muhalefet şerhi ektedir, son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Ali İhsan Köktürk</i> Zonguldak (Muhalefet şerhim ektedir)	

MUHALEFET ŞERHİ

Arabuluculuk kanun tasarısı yargının yükünü azaltmak, yargıyı hızlandırmak gibi görünürde kulağa hoş gelen gerekçelerle gündeme getirilmiştir. Ancak tasarı bu haliyle bağımsız ve tarafsız mahkemelere alternatif ve doğrudan iktidara bağımlı bir yargı sisteminin oluşmasına yol açabilir.

Tasarı gerekçesinde pek çok Avrupa ülkesinde arabuluculuk yönteminin kullanılan bir yöntem olduğu belirtildiği gibi, yapılan yurtdışı ziyaretlerinde de bu sistemin 2000 li yıllardan itibaren bazı Avrupa ülkelerinde uygulanmaya başlandığı gözlenmiştir. Ancak her toplumun kendine özgü duyarlılıkları ve yaşadığı toplumsal sorunlar nedeniyle arabuluculuk sisteminin her toplumda iyi sonuçlar vereceği anlamı çıkarılmamalıdır.

Siyasi iktidar gerçekten yargıyı hızlandırmak ve yargının yükünü azaltmak istiyorsa öncelikle nitelikli, iyi eğitim almış yargıç sayısını çoğaltmalı, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlamalıdır.

Üstelik halen hukukumuzda varolan Avukatlık Yasası m.35/A de belirtilen uzlaşma hükümleri ve HMK da yer alan sulh ve tahkim usulünün yargıçlar ve barolar denetiminde geliştirilmesi mümkünken ayrıca bir arabuluculuk sisteminin oluşturulması hatalı bir girişimdir.

Yasa tasarısı hazırlanırken pek çok Baro Başkanlığınca bildirilen görüş gereğince Avukatlık Yasası m.35/A da yapılacak değişikliklerle çözüm yolları üretilebileceği belirtilmiştir. Avukatlık kanunu m.35/A “Avukatlar dava açılmadan veya dava açılmış olup da henüz duruşma başlamadan önce kendilerine intikal eden iş ve davalarda tarafların kendi iradeleriyle istem sonucu elde edebilecekleri konulara inhisar etmek kaydıyla, müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilirler. Karşı taraf bu davete icabet eder ve uzlaşma sağlanırsa, uzlaşma konusunu, yerini, tarihini, karşılıklı yerine getirmeleri gereken hususları içeren tutanak, avukatlar ile müvekkilleri tarafından birlikte imza altına alınır. Bu tutanaklar 9.6.1932 tarih ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38. maddesi anlamında ilam niteliğindedir” hükmünü içermektedir.

Bu maddede tarafların öncelikle uzlaşma yoluna gitmesi, uzlaşma sağlanamadığı takdirde uzlaşmazlık tutanağının dava dilekçesi ile birlikte mahkemeye sunulma zorunluluğunun getirilmesi (dava şartı), uzlaşma sağlandığı takdirde de Avukata asgari ücret tarifesinde belirtilen ücretin yarısının ödenmesi gibi değişiklikler yapıldığı takdirde pek çok uzlaşmazlığın dava açılmadan evvel çözümlenebileceği önerilmiştir. Ancak pek çok tartışmaya son verecek bu değişiklik önerilerimiz hiç dikkate alınmamıştır.

Öncelikle bu tasarı Anayasa m.9 da belirtilen “Yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır” hükmüne aykırıdır. Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan bağımsız mahkemeler yerine, arabulucuların vatandaşların arasındaki sorunları çözme konusunda yetkili kılınması, mahkemeler ve hukuk sisteminin dışlanmasına yol açabilecektir. Çok hukukluluğu savunan kişiler ya da etnik temelde kendi mahkemelerinde yargılama yapmayı isteyen kişiler açısından arabuluculuk sistemi rahatlıkla kullanılabilir bir yöntem olacaktır.

Her ne kadar tasarı m. 15/4 bendinde hakim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz dense de, arabulucu uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları gözönüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür denmektedir. Yine aynı maddede taraflar arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler denmekte iken verdiğimiz önerge ile “emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak” kaydıyla ibaresi eklenmiştir. Ancak tüm düzenlemeden de görüleceği üzere arabuluculuk tarafların belirlediği usul çerçevesinde yapılan yargısal bir faaliyettir.

Tasarının 1. maddesinde tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş ve işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuğa başvurulabileceği öngörülmektedir. Bu durumda özellikle kadınlar koca, baba, ağa baskısıyla bir arabulucuya yönlendirilebilir, gizlilik içinde yapılan arabuluculuk çalışması sonucunda çocuğunun velayeti, görüşme hakkı, tazminat ve evlilik içi mal paylaşımına ilişkin konulardan vazgeçtiğine ilişkin bir tutanak imzalatılabilir ve bu imzalanan tutanak hakim tarafından tam anlamıyla ve içerik olarak (taraf ehliyeti, irade fesadı yönüyle) denetlenmediğinde çok ciddi hak kayıplarına yol açılabilir. Yine ekonomik yönden güçsüz olan işçiler açısından da manevi baskı ile arabulucuya başvuruya zorlama ve bu nedenle de hak kayıpları sözkonusu olabilir.

Bu nedenlerle 1. maddede arabuluculuk faaliyetlerinin kamu düzenine ilişkin hukuki ilişkilerde ve 4721 s. Türk Medeni Kanunu ve 4857 s. İş Kanunu kapsamına giren uyuşmazlıklarda uygulanmamasına yönelik verdiğimiz önerge reddedilmiştir.

2. maddede arabuluculuk yapan hukukçuların sicilinin Bakanlıkça değil, daha tarafsız ve bağımsız nitelikte olması gereken Arabulucular kurulunca tutulması yönündeki önergemiz reddedilmiştir.

Tasarı m.4 uyarınca arabulucu, tarafların istedikleri usule göre aleniyet ilkesine aykırı olarak gizlilik içinde işlemleri yürütür. Bu durumda ise taraflar mahalle baskısı altında tarikat, töre, mafya kurallarına göre uyuşmazlıklarının çözülmesini istediklerinde bu da mümkün demektir. İşte bu alternatif kadı sistemini karşımıza çıkartabilir. Bu nedenle gizlilik kuralının tasarıdan çıkartılması ve aynen HMK m. 188/3 de düzenlenen sulh anlaşmasında olduğu gibi arabuluculuk görüşmelerinde yapılan ikrarın tarafları bağlamayacağı yönünde düzenleme yapılması önerimiz reddedilmiştir.

Tasarının 5. maddesinde ise gizlilik kuralına bağlı olarak delillerin sınırlandırılması sonucuna neden olabilecek maddenin değiştirilmesi, arabuluculuk faaliyeti sonrasında belgelerin mahkemeye istenmesi durumunda gönderilmesi ve HMK na paralel olarak taraflarca kabul edildiği takdirde arabulucu ve diğer 3. kişilerin mahkemede tanıklık yapabilmeleri yönündeki önergemiz reddedilmiştir.

Tasarı m.7 de verdiğimiz önerge ile 3. Fıkranın gereksiz olması nedeniyle madde metninden çıkarılması ve arabuluculuk faaliyetinin uzamasının taraflara zarar verebileceği düşünülerek 6 ay ile sınırlandırılması, tarafların anlaşamamaları durumunda arabulucuya yarı oranında ücret ödenmesi önerilmiş, ancak önergemiz kabul görmemiştir.

Tasarının 9. madde başlığı "**arabulucu tarafından görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi**" olarak konulmuş, ancak arabulucunun görevini gereği gibi yerine getirmemesi, görevi sırasında, görevi nedeniyle suç işlemesi ya da kendisine karşı suç işlenmesi durumunda nasıl bir cezalandırma yöntemine başvurulacağı tasarıda düzenlenmemiştir. Bu nedenle **arabulucunun yaptığı görev nedeniyle görev ve yetkisini kötüye kullanması durumunda TCK m.257 uyarınca görevi kötüye kullanma suçuyla cezalandırılması ve arabulucuya karşı görevi sırasında işlenen suçlar nedeniyle de farklı bir yargılama yöntemi uygulanması önergemiz reddedilmiştir.** Oysaki bir çok hukukçu tarafından bu konuda bir düzenleme yapılması ve boşluğun doldurulması gerektiği, genel hükümlere göre cezalandırma yöntemlerinin yetersiz olacağı görüşü bildirilmesine rağmen Adalet komisyonu çoğunluğu hatalı bir yaklaşımla tüm bu önerileri reddetmiştir.

Tasarının 10. maddesinde reklam yasağı düzenlemesi bulunmaktadır. Ancak bu maddede arabulucuların sadece akademik unvanlarını kullanabilecekleri belirtilmektedir. Bu durumda avukat olan bir arabulucunun avukat sıfatını kullanamaması sözkonusu olabileceğinden bu maddede "**Avukat**" unvanının kullanılabilmesine ilişkin önergemiz kabul edilmiş ve bir eksiklik giderilmiştir.

Tasarı m. 15 de arabuluculuk faaliyetinin başlamasında ve mahkeme sürecinde kötü niyetli kişilerin bu süreci uzatabilmesi sözkonusu olabileceğinden sürelerin kısaltılmasına yönelik önergelerimiz de kabul görmemiştir.

Tasarı m. 17 de Arabuluculuk faaliyeti sırasında konusu suç olan bir olayla karşılaşıldığı takdirde arabuluculuk faaliyetine son verilmesine yönelik talebimiz alt komisyonunda kabul edilmiş, ancak bu suçun ihbarına yönelik önergemiz reddedilmiştir. Yine bu maddede arabuluculuk faaliyeti sırasında düzenlenen belgelerin Genel Müdürlüğe gönderilmesine ilişkin cümlenin yerinde olmadığı, arabulucunun bağımsızlığını ortadan kaldıracığına yönelik eleştirilerimiz sonucunda değişiklik yapılmış ve son tutanağın gönderilmesi yolunda bir düzenleme yapılmıştır.

Tasarı 18. maddesinde anlaşma tutanaklarının hakim önüne götürülmesi tarafların isteğine bırakılmıştır. Hakim ise bu tutanağı sadece tarafların serbestçe tasarrufta bulunabilecekleri bir hak konusunda olup olmadığı ve icraya elverişli olup olmadığı yönüyle inceleyecek ve onaylamak durumunda kalacaktır. Yani hakim tarafların hak ve ehliyetlerinin olup olmadığı, hukuki menfaatleri ya da baskı altında olup olmadıkları yönünde inceleme yapamayacaktır yönündeki eleştirilerimiz devam etmektedir.

Ancak hakimin yalnızca dosya üzerinden inceleme yapmasının hatalı olduğu, tarafları dinleme zorunluluğunun olması gerektiği, taraflarca imzalanan anlaşma tutanaklarının görevli ve yetkili mahkemede hakim tarafından mutlaka dinlenerek icra edilebilirlik şerhi verilmesine yönelik eleştirilerimiz kabul görmüş ve bu yöndeki önergemiz kabul edilmiştir.

Yine 18. maddeye yönelik olarak hakim tarafından icra edilebilirlik şerhi verilen ilam niteliğindeki belgeye karşı tarafların irade fesadına uğramaları olasılığı durumunda iptal davası açılabilmesi ve temyiz yoluna başvurabilmesine ilişkin verdiğimiz önerge kısmen kabul görmüş ve tarafların ilam niteliğindeki belgeye karşı istinaf yoluna başvurabilmeleri kabul görmüştür. Ancak henüz istinaf mahkemelerinin kurulmadığı ve kuruluşunun ertelendiği bu günkü koşullarda karara karşı temyiz yoluna başvurulabileceğinin belirtilmesinin uygulamadaki aksaklıkları gidereceğini düşünüyoruz.

Tasarı m. 19 da arabulucular sicilinin Adalet Bakanlığı bünyesindeki Daire Başkanlığı tarafından değil, daha bağımsız olan Arabulucular kurulu tarafından tutulması, tüm işlemlerin bu kurul tarafından yapılması ve arabulucuların Adalet Bakanlığına bağımlılığının ortadan kaldırılmasına yönelik Önergemiz reddedilmiştir.

Tasarının 20. maddesinde arabulucu olabilecek kişilerin meslekte 10 yıl kıdeme sahip Avukatlardan olması, Adalet Bakanlığı tarafından yapılacağı belirtilen sınavın politik tercihler ön plana alınabileceğinden kaldırılması ve arabuluculuğun avukatlıkla bağdaşabilir işlerden olduğunun belirtilmesine yönelik önergemiz kabul görmemiştir. Ancak değiştirilen hükümler başlığı altında 35. maddede Avukatlık yasasında değişiklik yapılarak arabuluculuğun avukatlıkla bağdaşabilen işlerden olduğu düzenlenmiştir.

Tasarının 21. maddesinde arabuluculuk meslek kurallarının belirlenmesi, arabulucunun kaydının silinmesinin arabulucular kuruluna bırakılması ve kaydın silinmesi kararlarına karşı yargı yoluna başvurulması yönündeki önerge ve görüşlerimiz kabul görmemiştir. Oysaki kamuoyunda ve hukukçuların çoğunluğunda arabulucuların Adalet Bakanlığına bağımlı olmasının sakıncaları dile getirilmekte, alternatif bir yargı ağının Adalet Bakanlığı tarafından kurulmak istendiği eleştirileri yapılmaktadır.

Tasarının 23. maddesine eğitim verecek kurumların arasına Türkiye Barolar Birliğinin de konulması yönündeki önergemiz kabul edilmiş, ancak eğitim kuruluşlarının Bakanlıktan değil arabulucular kurulundan izin alarak faaliyetlerini sürdürmeleri yönündeki önergemiz reddedilmiştir.

Tasarının 26. maddesinde eğitim kuruluşlarının bilgi verecekleri mercinin Daire Başkanlığı değil, Arabulucular kurulu olması yönündeki görüşlerimiz kabul görmemiştir.

Tasarının 31. maddesinin arabulucular kurulunu oluşturulacak üyelerin Türkiye Barolar Birliği üyesi 3, Noterler birliği üyesi 2 temsilci olacak şekilde değiştirilmesi f bendinde Adalet Bakanı tarafından seçilecek 3 arabulucunun ise arabulucuların kendi aralarından seçecekleri 3 arabulucu olarak değiştirilmesi, böylelikle arabuluculuk kurulunun daha bağımsız ve demokratik bir işleyişe kavuşturulması yönündeki önergemiz Türkiye Barolar Birliği'nin kurula 3 temsilci göndermesi yönüyle kısmen kabul edilmiştir.

Tasarının 32. maddesi b) bendinde arabuluculuk sınavının kurul tarafından yapılması ve denetlenmesi yönünde değişiklik yapılması, e) bendinde arabulucuların sicilden silinmesi konusunda karar verme tamamen kurulun yetkisine bırakılacak şekilde değişiklik yapılması yönündeki önergeler reddedilmiştir

Tasarının 33. maddesi ile düzenlenen gizliliğin ihlali maddesinin tamamen tasarıdan çıkarılması, arabuluculuk faaliyetlerinin gizlilik içinde değil, şeffaf bir şekilde yürütülmesi ve yargı denetimine de açık olması, aksi takdirde arabuluculuk faaliyetinin töre, mafya, cemaat etkilenmesine açık olacağı yönündeki görüş ve önerilerimiz kabul edilmemiştir.

Hukuk uyumsuzluklarında arabuluculuk kanunu tasarısı gerekçesinde de belirtildiği gibi hak ve haklının bulunmasını değil, her ne koşulda olursa olsun uyumsuzlukları sonlandırmayı hedeflemektedir. Bu anlayış ise toplumdaki adalet duygusunu zedeleyebilecektir. Arabuluculuk faaliyetinin gizlilik içerisinde yürütülmesi, anlaşma belgesi üzerindeki hakimin denetiminin yalnızca arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı yönleriyle sınırlı olması nedeniyle güçlünün zayıfı ezmesi sonucunu ve çok hukukluluğu ortaya çıkartabilecek, etnik ve dinsel temelde oluşumlara ya da mafyanın hakimiyetine yol açabilecek bir düzenlemeye dönüşme sakıncalarını içinde barındırmaktadır.

Bu nedenlerle Genel Kurul görüşmeleri sırasında en azından verilen önergelerin ve eleştirilerin dikkate alınarak tasarı metnindeki sakıncaların giderilmesi yönünde değişiklik önergelerimizin kabul edilmesi dileğiyle muhalefet şerhini sunuyoruz. Saygılarımızla.

Turgut Dibek
Kırklareli

Dilek Akagün Yılmaz
Uşak

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak

Ali Rıza Öztürk
Mersin

Ömer Süha Aldan
Muğla

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK KANUNU TASARISI**

BİRİNCİ BÖLÜM

Kapsam ve Tanımlar

Uygulama alanı

MADDE 1- (1) Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarında uygulanır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;
a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulanarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

ç) Daire Başkanlığı: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

d) Genel Müdürlük: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,

f) Sicil: Arabulucular sicilini,

ifade eder.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA
ARABULUCULUK KANUNU TASARISI**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, hukuk uyuşmazlıklarının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır. Şu kadar ki, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;
a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematik teknikler uygulanarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

ç) Daire Başkanlığı: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

d) Genel Müdürlük: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) Kurul: Arabuluculuk Kurulunu,

f) Sicil: Arabulucular sicilini,

ifade eder.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğa İlişkin Temel İlkeler İradî olma ve eşitlik

MADDE 3- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

Gizlilik

MADDE 4- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgelerle tuttuğu kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Aksi kararlaştırılmamışsa taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

MADDE 5- (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dahil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması, mahkeme, hakem veya herhangi bir idarî makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınmaz.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Arabuluculuğa İlişkin Temel İlkeler İradî olma ve eşitlik

MADDE 3- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

Gizlilik

MADDE 4- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

MADDE 5- (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dâhil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idarî makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Bu maddenin yukarıdaki fıkraları, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülen caiz deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması

MADDE 6- (1) Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptir.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 7- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadığı sürece arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir; aksi kararlaştırılmadıkça ücret ve masraf taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yasağa aykırı işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 8- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya her ikisiyle aynı anda görüşebilir veya iletişim kurabilir.

olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Yukarıdaki fıkralar, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkrada belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülebilen deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması

MADDE 6- (1) Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptir.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 7- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir ve ücret ile masraf taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yasağa aykırı işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 8- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya birlikte görüşebilir ve iletişim kurabilir. Taraflar bu görüşmelere vekilleri aracılığıyla da katılabilirler.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 9- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Reklam yasağı

MADDE 10- (1) Arabulucuların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında arabulucu unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 11- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Aidat ödenmesi

MADDE 12- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır.

(2) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arabuluculuk Faaliyeti

Arabulucuya başvuru

MADDE 13- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 9- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Reklam yasağı

MADDE 10- (1) Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 11- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Aidat ödenmesi

MADDE 12- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır.

(2) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arabuluculuk Faaliyeti

Arabulucuya başvuru

MADDE 13- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 14- (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmamışsa, arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 15- (1) Arabulucu seçildikten sonra, tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde, yargılama mahkemece üç ay süre ile ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine üç ay daha uzatılabilir.

(6) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan her biri arabuluculuk müzakerelerine bizzat katılır.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelerine etkisi

MADDE 16- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 14- (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmadıkça arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 15- (1) Arabulucu seçildikten sonra tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak kaydıyla arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde yargılama, mahkemece üç ayı geçmemek üzere ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine üç aya kadar uzatılabilir.

(6) Taraflar arabuluculuk müzakerelerine bizzat veya vekilleri aracılığıyla katılabilirler.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelerine etkisi

MADDE 16- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 17- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyetinin sona erdiği kabul edilir:

- a) Tarafların anlaşmaya varması.
- b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.
- c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.
- ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaştıkları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı, bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk hizmetlerinin sonucunda düzenlediği belgelerin birer örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 17- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:

- a) Tarafların anlaşmaya varması.
- b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.
- c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.
- ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

d) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı veya 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaştıkları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Tarafların anlaşması

MADDE 18- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonucunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar arabuluculuk sürecinin sonunda bir anlaşmaya varırlarsa bu anlaşmayı, asıl uyuşmazlık hakkındaki yetki kurallarına göre yetkisi belirlenecek olan icra mahkemesine ibraz edip, icra edilebilirliğine ilişkin bir şerh verilmesini talep edebilirler. Bu şerhi içeren anlaşma, ilâm niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, niteliği itibarıyla bir çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği işler arasında yer alıp almadığı ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bu başvurunun reddi üzerine ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden bir başka resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 19- (1) Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu

arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlediği son tutanağın bir örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

Tarafların anlaşması

MADDE 18- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonucunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesini talep edebilirler. Dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuşsa, anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, asıl uyuşmazlık hakkındaki görev ve yetki kurallarına göre belirlenecek olan mahkemeden talep edilebilir. Davanın görülmesi sırasında arabuluculuğa başvurulması durumunda ise anlaşmanın icra edilebilirliğine ilişkin şerh verilmesi, davanın görüldüğü mahkemeden talep edilebilir. Bu şerhi içeren anlaşma, ilâm niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar, anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmi işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 19- (1) Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur.

(2) Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Arabulucular siciline kayıt şartları

MADDE 20- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması üzerine yapılır.

(2) Arabuluculuk siciline kaydedilebilmek için;

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) Dört yıllık lisans eğitimi almış olmak,
- c) Tam ehliyetli olmak,
- ç) Taksirli suçlar dışında herhangi bir sabıkası bulunmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak gerekir.

(3) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 21- (1) Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler.

(2) Daire Başkanlığı, bu Kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

(3) Arabulucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Eğitim ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 22- (1) Arabuluculuk eğitimi, dört yıllık lisans eğitiminin tamamlanmasından sonra

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur.

(2) Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Arabulucular siciline kayıt şartları

MADDE 20- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması üzerine yapılır.

(2) Arabuluculuk siciline kaydedilebilmek için;

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak,
- c) Tam ehliyetli olmak,
- ç) Kasten işlenmiş bir suçtan mahkûm olmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak, gerekir.

(3) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 21- (1) Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler.

(2) Daire Başkanlığı, bu Kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

(3) Arabulucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Arabuluculuk Eğitimi ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 22- (1) Arabuluculuk eğitimi, hukuk fakültesinin tamamlanmasından sonra

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgiler, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren ve asgari yüzelli saatlik eğitimi ifade eder.

(2) Hukuk lisans diplomasına sahip olmayan kimselerin arabuluculuk eğitimini tamamlamış sayılmaları için, yüz saatlik temel hukuk eğitimini de almış olmaları gerekir.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 23- (1) Arabuluculuk eğitimi verecek olan kuruluşlar, Daire Başkanlığından izin almak zorundadır. Daire Başkanlığı tarafından izin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğiticilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekçeli bilgi verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 24- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, sicildeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 26 ncı maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 27 nci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verilinceye kadar listede kayıtlı kalır.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgileri, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren eğitimi ifade eder.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 23- (1) Arabuluculuk eğitimi, bünyesinde hukuk fakültesi bulunan üniversitelerin hukuk fakülteleri, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Bu kuruluşlar Bakanlıktan izin alarak eğitim verebilirler. İzin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğiticilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekçeli bilgi verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 24- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, sicildeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 26 ncı maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 27 nci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verilinceye kadar listede kayıtlı kalır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Arabuluculuk yetki belgesi

MADDE 25- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Eğitim kuruluşları, Ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali

MADDE 27- (1) Aşağıdaki hâllerde, eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Daire Başkanlığı'nın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığına tespit edilmiş olması.

b) Eğitimin yeterli şekilde verilememesi.

c) Arabuluculuk yetki belgelerinin düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.

ç) 26 ncı maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtara rağmen yerine getirilmemesi.

d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespit edilmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat

MADDE 28- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur. Arabuluculuk hizmetleri bu Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

(2) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığı

MADDE 29- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi, denetim görevlisi ve diğer uzman personelden oluşur.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Arabuluculuk yetki belgesi

MADDE 25- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Eğitim kuruluşları, her yıl Ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali

MADDE 27- (1) Aşağıdaki hâllerde eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Bakanlığın talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığına tespit edilmiş olması.

b) Eğitimin yeterli şekilde verilememesi.

c) Arabuluculuk yetki belgelerinin düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.

ç) 26 ncı maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtara rağmen yerine getirilmemesi.

d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespit edilmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat

MADDE 28- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur.

(2) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığı

MADDE 29- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Arabuluculuk hizmetlerinin yönetimine dair tüm işlem ve uygulamalar ile arabuluculuk eğitim kuruluşları ve arabulucuların denetimiyle görevlendirilmek üzere Genel Müdürlükte denetim görevlisi istihdam edilebilir. Bunlar hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilimler, idari bilimler, iktisat, maliye ve işletme alanlarında en az dört yıllık öğretim yapan yüksek öğretim kurumlarından mezun olanlar arasından yapılacak yarışma ve yeterlilik sınavı sonucunda mesleğe alınırlar.

(3) Denetim görevlilerinin hal ve hareketlerinde görevleriyle bağdaşmayan durumları, yapılacak inceleme ve soruşturma sonucunda tespit edilenlerle, olumsuz sicil alanlar kazanılmış hak aylık dereceleri ile buldukları kadro derecelerine eşit Bakanlığın merkez veya taşra teşkilatındaki diğer bir kadrosuna atanabilirler. Denetim görevlilerinin, mesleğe giriş ve yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma esas ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 30- (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.

b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek.

c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.

ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 30- (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.

b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek.

c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.

ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.

e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile sicildeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebini karara bağlamak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 21 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.

g) Denetim görevlileri aracılığıyla arabulucuların denetimini yapmak.

ğ) Arabulucular tarafından arabuluculuk hizmetlerinin sonucunda düzenlenen belgelerin kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.

h) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.

ı) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.

i) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifelerini hazırlamak.

j) Arabulucuların ödeyecekleri kayıt aidatını ve yıllık aidatları tahsil etmek.

Kurul

MADDE 31- (1) Kurul aşağıdaki üyelere oluşur:

a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.

b) Daire Başkanı.

c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.

ç) Türkiye Barolar Birliğinden iki temsilci,

d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.

e) Yüksek Öğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından iki öğretim üyesi.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.

e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile sicildeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebinin karara bağlanmasını Bakanlığın onayına sunmak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 21 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.

g) Arabulucular tarafından arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanakların kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.

ğ) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.

h) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.

ı) Yıllık Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifelerini hazırlamak.

Kurul

MADDE 31- (1) Kurul aşağıdaki üyelere oluşur:

a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.

b) Daire Başkanı.

c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.

ç) Türkiye Barolar Birliğinden üç temsilci.

d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.

e) Yüksek Öğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından bir öğretim üyesi.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Odaları Birliğinden bir temsilci.

h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.

(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.

(3) Kurul başkanı Genel Müdürdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4) Kurul, Mart ve Eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağırılabilir.

(5) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya gelmeyen üyenin üyeliği düşer.

(6) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

(7) Kurul üyelerinin ulaşım, konaklama ve diğer zorunlu giderleri Bakanlıkça karşılanır.

(8) Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 32- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.

b) Arabuluculuk eğitimine ve bu eğitimin sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.

c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.

ç) Bu Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetme-

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan bir temsilci.

h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.

(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.

(3) Kurul başkanı Genel Müdürdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.

(4) Kurul, Mart ve Eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağırılabilir.

(5) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer.

(6) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

(7) Başka yerden katılan Kurul üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.

(8) Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 32- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.

b) Arabuluculuk eğitimine ve bu eğitimin sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.

c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.

ç) Bu Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetme-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

lik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak, son şeklini vermek.

d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.

e) 21 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek.

f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.

g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.

ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.

h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve plâni hakkında görüş bildirmek.

ı) Daire Başkanlığının faaliyet plânında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlâli

MADDE 33- (1) 4 üncü maddedeki yükümlülüğe aykırı hareket ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar

MADDE 34- (1) Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usûlü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

lik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak son şeklini vermek.

d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.

e) 21 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek.

f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.

g) Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.

ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.

h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve plâni hakkında görüş bildirmek.

ı) Daire Başkanlığının faaliyet plânında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlâli

MADDE 33- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesindeki yükümlülüğe aykırı hareket ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar

MADDE 34- (1) Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usûlü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 35- (1) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine, "Hakemlik"

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yönetmelikler

MADDE 35- (1) Arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kurumlarının nitelikleri ve denetlenmesi ile eğitimin içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi, arabuluculuk sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullar, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi, bu Kanun hükümleri uygulanmaksızın alınmış olan arabuluculuk belgesinin geçerliliğine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasını gösterir diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde kuruluş ve teşkilatlanma tamamlanır.

(2) Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen kurum ve kuruluşlar Kurulda görev yapacak temsilcileri Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Genel Müdürlüğe bildirir. İlk üç yıl için Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine 31 inci maddenin birinci fıkrasının (ç), (g) ve (ğ) bentlerindeki kurumlar birer fazla temsilci bildirirler.

(3) Arabulucu yerine ilgili kurumlardan bildirilen temsilcilerin Kuruldaki görev süresi bir

ibaresinden sonra gelmek üzere “arabuluculuk” ibaresi eklenmiştir.

(2) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

a) 137 nci maddesinin birinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi,

b) 140 ıncı maddesinin ikinci fıkrasına “sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa”, üçüncü fıkrasına “sulh” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuk” ibaresi,

c) 320 nci maddesinin ikinci fıkrasına “ tarafları sulhe” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya arabuluculuğa” ibaresi, eklenmiştir.

Yönetmelikler

MADDE 36- (1) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi ile eğitimin süresi, içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi, arabuluculuk sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullar, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde kuruluş ve teşkilatlanma tamamlanır.

(2) Bu Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen kurum ve kuruluşlar, Kurulda görev yapacak temsilcileri Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Genel Müdürlüğe bildirirler. İlk üç yıl için Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine 31 inci maddenin birinci fıkrasının (ç), (g) ve (ğ) bentlerindeki kurumlar birer fazla temsilci bildirirler.

(3) Arabulucu yerine ilgili kurumlardan bildirilen temsilcilerin Kuruldaki görev süresi bir

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

yıldır. Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek üç arabulucu ismi Kurula bildirilir. Bu şekilde seçimi yapılan arabulucular yerlerine atandıkları Kurul üyelerinin görev sürelerini tamamlar.

(4) Birinci fıkrada belirtilen kuruluş ve teşkilatlanmanın tamamlanmasından itibaren üç ay içinde Kurul toplanır. Kurulun ilk toplantı tarihi, Kurul üyeleri bakımından üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun yayımı tarihini takip eden bir yılın sonuna kadar alınan arabuluculuk belgesinin geçerliliği konusunda, Kurul tarafından yapılacak inceleme sonucunda, söz konusu belgenin bu Kanunda aranan koşullara uygun olarak verilip verilmediği, eksik kalan hususların ne suretle yerine getirileceği hususunda bir karar verilir. Bu başvurunun Kurulun ilk toplantısından itibaren altı ay içinde yapılması gerekir. Kurul tarafından Kanunda belirtilen koşullara uygun belge verildiği anlaşılan kişiler, Adalet Bakanlığı tarafından 20 nci madde kapsamında düzenlenecek sınava girmeye hak kazanırlar.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yıldır. Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek üç arabulucu ismi Kurula bildirilir. Bu şekilde seçimi yapılan arabulucular yerlerine atandıkları Kurul üyelerinin görev sürelerini tamamlarlar.

(4) Birinci fıkrada belirtilen kuruluş ve teşkilatlanmanın tamamlanmasından itibaren üç ay içinde Kurul toplanır. Kurulun ilk toplantı tarihi, Kurul üyeleri bakımından üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 36- (1) Bu Kanunun;
a) 28 ilâ 32 nci maddeleri ile geçici maddeleri yayımı tarihinde,
b) Diğer hükümleri ise yayımı tarihinden bir yıl sonra,
yürürlüğe girer.
(2) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Yürürlük
MADDE 37- (1) Bu Kanunun;
a) 28 ilâ 32 nci maddeleri ile geçici maddeleri yayımı tarihinde,
b) Diğer hükümleri ise yayımı tarihinden bir yıl sonra,
yürürlüğe girer.

Yürütme
MADDE 38- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>Recep Tayyip Erdoğan</i> Başbakan		
Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>C. Çiçek</i>	Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>H. Yazıcı</i>	Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>N. Ekren</i>
Devlet Bakanı <i>M. Aydın</i>	Devlet Bakanı <i>M. Başesgioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>K. Tüzmen</i>
Devlet Bakanı <i>N. Çubukçu</i>	Devlet Bakanı <i>M. Şimşek</i>	Devlet Bakanı V. <i>M. Aydın</i>
Adalet Bakanı <i>M. A. Şahin</i>	Millî Savunma Bakanı <i>M. V. Gönül</i>	İçişleri Bakanı <i>B. Atalay</i>
Dışişleri Bakanı <i>A. Babacan</i>	Maliye Bakanı <i>K. Unakıtan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>H. Çelik</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı <i>F. N. Özak</i>	Sağlık Bakanı <i>R. Akdağ</i>	Ulaştırma Bakanı <i>B. Yıldırım</i>
Tarım ve Köyişleri Bakanı <i>M. M. Eker</i>	Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı V. <i>H. Yazıcı</i>	Sanayi ve Ticaret Bakanı <i>M. Z. Çağlayan</i>
En. ve Tab. Kay. Bakanı <i>M. H. Güler</i>	Kültür ve Turizm Bakanı <i>E. Günay</i>	Çevre ve Orman Bakanı <i>V. Eroğlu</i>